

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 24 (1739) 1983 BIRŽELIS-JUNE 16 • "AUŠROS" METAI • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672

Sibiras – dabarties grėsmė

Turistam, politikam, ministeriam ir kitiem privilegijuotiems žmonėms Sibiras — įdomybių plotas, kuriame yra ko pasižiūrėti. Ten jau yra miestai, pramonė, švietimo įstaigos, teatrai, mokyklos ir t.t. Sovietų žurnaluose Sibiras vaizduojamas patraukliomis spalvomis, viliojančiomis užsienio turistus. Panašūs vaizdai matomi kartais ir vakariečių leidiniuose. Jie daug ką suklaidina, nes sudaro įspūdį, kad tai puikus kraštas, puoselėjamas sovietinės valdžios. Net Kanados ministeris pirmininkas P. E. Trudeau, lankydamasis Sov. Sąjungoje, žavėjosi Sibiro miestais, ypač Norilsku, kaip sovietinės civilizacijos žiedu. Deja, niekas jam nepasakė, kad tas "žiedas" išaugo ant pavergtų tautų kapinyno, ypač lietuvių, latvių ir estų. Matyt, niekas jo neinformavo, kad ten buvo nužudyta tūkstančiai nekaltų žmonių. Ir iš viso sibirinė civilizacija, kuria didžiūojasi sovietinė valdžia, išaugo ant nekaltų žmonių lavonų. Didžiutis tokiu žygiu reiškia didžiutis masiniu žmonių naikinimu, tiesiai sakant, savo žmogžudiškumu. Tai ne civilizacijos, o žiauriausios barbarybės ženklas. Taip, ji galima pridengti, paslėpti nuo visuomenės akių, ištrinti pėdsakus, bet neįmanoma panaikinti istorijos. Patikimų liudininkų dėka joje viskas yra surašyta. Ateis laikas, ir visa žmonija stebėsis ne tik sovietų žiaurumu, bet ir vakariečių naivumu.

BALTIEČIAMS Sibiras yra žemiškasis pragaras, kuriame naikinami tūkstančiai nekaltų žmonių. Jis ten buvo įsteigtas jau Rusijos carų. Po nepavykusių sukilimų Lietuvoje praėjusiame šimtmečiu daugybė mūsų tautiečių buvo tremiami į Sibirą. Kai užgriuvo sovietinė okupacija, mūsų žmonės buvo masiškai tremiami į tuos ledinės šiaurės plotus, iš kurių tūkstančiai nebegrižo. O ir tie, kurie grįžo, neišgalėjo taisyti, nes sveikata jau buvo palaužta. Dėlto mums turistinis Sibiro požiūris svetimas. Gėrėtis jo miestais, po kurių pamatais palaidoti mūsų tėvai, broliai, seserys, artimi žmonės, mums neįmanoma. Mums belieka protestuoti prieš turistinį požiūrį, apgailėti žuvusius ir juos pagerbiant prisiminti. Tai mes ir darome jau trisdešimt ar daugiau metų. Bene geriausia minėjimo forma — ekumeninės pamaldos, kurios sutraukia gausius dalyvius visų trijų tautybių, būtent, estų, latvių ir lietuvių. Vieno dalyko tokio pobūdžio minėjimas trūksta, būtent, žvilgsnio į dabartį. Pamaldose visos dėmesys kryps ta linkme, į pagarbą mirusių prisiminimą, kurį gražiai simbolizuoja trys uždegamos žvakės. Mes lyg ir užmirštame, kad Sibiras nėra vien praeities pabaisa, kad jis tebėra ir dabarties grėsmė. Nėra pogrindžio spaudos leidinio, kuriame nebūtų minimi vis nauji suėmimai Baltijos kraštuose ir naujos sibirinės bausmės.

TRADICINĖS sibirinių minėjimų pamaldos neturėtų apgauti mūsų vien praeities šešėliu ir užtemdinti dabartį. Priešingai, jos turėtų būti proga telkti ir protestą visų trijų Baltijos tautų išeivijos prieš nekaltų žmonių siuntimą į Sibiro kalėjimus bei lagerius. Juk tenai dar ir dabar keli daugybė mūsų tautiečių. Iš pogrindžio spaudos sužinome tikrai keliolika ar kelias dešimtis pasmerktųjų. O kiek yra tokių, kurių mes nesužinome, nes geležinė uždanga tebėra nesugriauta! Dėlto išeivijos dėmesys sibirinių tremimų minėjimo proga turėtų krypti į sibirinių kalinių gelbėjimą. Kažin kodėl šio pobūdžio akcija aptilo. Net ir mūsų veiksniai, susirūpinę prestižinėmis savo problemomis, kalinių gelbėjimo nesisirūpinę. Pvz. plačiai visame pasaulyje nusikambėjo kun. Alfonso Svarinsko suėmimas ir nuteisimas. Nebuvo girdėti jokios specialios akcijos iš mūsų išeivijos veiksmų. Kiek plačiau ir aktyviau pasireiškė kun. K. Pugevičiaus vadovaujamas Informacijos Centras. O pajudėti privalėtų visi mūsų veiksniai, aliarmuoti pasaulio vyriausybes, tarptautines organizacijas, ambasadas, neįskiriant nė sovietinės. Kun. A. Svarinskas yra vienas didžiųjų laisvės bei žmogaus teisių kovos šulų, kurio suėmimas turėtų jaudinti visus, juoba, kad sumintas ir jo kolega kun. S. Tamkevičius. Sibirinių tremimų minėjimas turėtų išjudinti mūsų veiksmus konkrečiai akcijai.

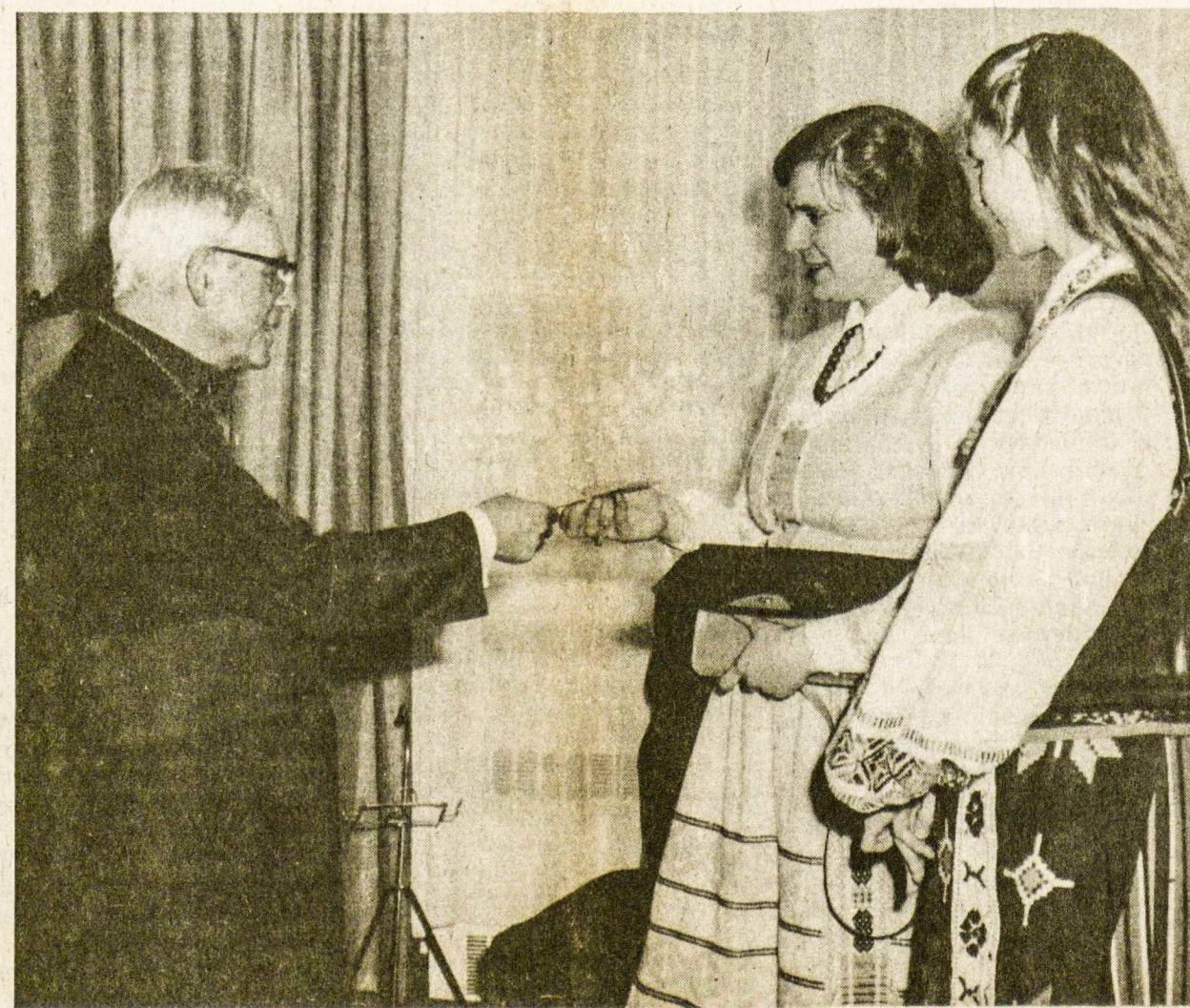
KANADOS ĮVYKIAI

Naujas partijos vadas

Kanados konservatorių partija naujuoju savo vadu išsirinko 44 metų amžiaus airių kilmės kvebekietį Brian Mulroney, advokatą ir pramonininką, seniai dalyvaujantį partinėje veikloje, bet lig šiol nebandžiusį tapti parlamento nariu. Otavon suvažiavusiuose atstovų lauke net aštuoni kandidatai į vadus. Spauda teisingai buvo numatiusi, kad tvirtiausi tėra trys kandidatai — buvęs vadas J. Clarkas, buvęs finansų ministeris J. Crosbie ir B. Mulroney. Pirmajame balsavime, kaip ir buvo tikėtasi, pirmon vieton iškopė J. Clarkas su 1.091 balsu, antron — B. Mulroney su 874, trečion — J. Crosbie su 639. Karštoje vėsinimo įrenginių neturinėjoje salėje prireikė net keturių devynias valan-

das trukusių balsavimų. J. Clarko rėmėjų skaičius trečiame balsavime sumažėjo iki 1.058, B. Mulroney pakilo iki 1.036. J. Crosbie — iki 858. Pastarajam, užėmus paskutinę vietą, teko pasitraukti. Liko tik J. Clarkas ir B. Mulroney. Pergalė užsitikrinti reikia 1.584 balsų. J. Clarkas — tik 1.325. Už B. Mulronį balsavo 54,5% atstovų, už J. Clarką — 45,5%.

Šia proga prisimintini konservatorių vado rinkimai 1976 m., kuriuos tada netikėtai lai-

Montrealio arkivyskupą PAUL GREGOIRE seserį ADAMONYTES lietuvių jaunimo vardu kviečia dalyvauti V Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso pabaigos iškilmėje, kuri įvyks Montrealyje. Nuotr. Tony's Photo Studio

PRANEŠIMAS IS EUROPOS

Siūlo susuomininti Lenkiją

Lenkijos žurnalisto pasiūlymas tarptautinėse svarstybose

Tikybės laisvė, žmogaus teisės ir įtampų mažinimas — šie trys svarbūs nūdienio pasaulio rūpesčiai buvo Vienoje, Austrijos sostinėje, neseniai įvykusių tarptautinių svarstybų tema.

V. Vokietijos dienraščio "Die Welt" apžvalgininkas Karlas Gust'as Štroemas, 1983. V.21 laidoje susumuodamas svarstybų darbus, atkreipė dėmesį į lenkų katalikų veterano publicisto Stefano Kisielevskio mintis. Nors Jaruzelskio režimas ir neišleido Kisielevskio į Vieną, tačiau svarstybų dalyviai jį pamatė televizoriaus ekrane ir išklausė jo kalbą, įrašytą garsinėje vaizdajuostėje. Buvęs Lenkijos seimo katalikų atstovų grupės "Żnak" narys svarstybų dalyviui nustebo savo reikalavimu "susuomininti" Lenkiją. O tai todėl, kad galėtų būti prastos reikalingos krašto ūkio reformos ir demokratėjimas. Kisielevskio nuomone, toks Lenkijos vidaus politikos posūkis būtų įmanomas tik tada, jei Lenkijai būtų pripažintos tokios teisės savaip tvarkytis, kokias turi Suomija.

Toks Lenkijos "susuominimas", aišku, priklauso nuo Maskvos sutikimo ir reikštų Lenkijos išsipareigojimą paisyti savo geopolitinės tikrovės sąlygų, būtent, toliau priklausyti Varšuvos sutarties organizacijai, savitarpo pagalbos ekonominei tarybai ir pripažinti karinę Maskvos hegemoniją.

"Die Welt" apžvalgininkas pastebi, kad Kisielevskio pasiūlymas nėra naujas. Mintį išrūpinti Lenkijai panašias teises, kuriomis naudojasi Sov. Sąjungos šiaurės vakarų demokratinis kaimynas,

mėjo mažai žinomas parlamentaras J. Clarkas, B. Mulronį palikęs III vietoje. Šį kartą pagrindinė kova vyko tarp šių dviejų vyrų, mokančių prancūzų kalbą. Jos nemokėjimas, atrodo, turėjo daug įtakos bū-

savo metu kėlė ir Jacekas Kuronis, darbininkams ginti komiteto "Kor" steigėjas, kuris netrukus bus Varšuvoje teisiamas. Vakarų Vokietijos publicistą ypač sudomino toji aplinkybė, kad Kisielevskis visiškai nebetiki, jog dabartinė Lenkijos komunistų karinė vyriausybė galėtų būti partneriu derybose su Maskva. Tik K. Bendrija, pasak Kisielevskio, turi tokį autoritetą, kad galėtų išsiderinti minėtą sprendimą. Net jeigu Kisielevskio keliama Lenkijos "susuominimo" mintis kaikas gali atrodyti grašna utopija, tai vis dėlto ji laikytina dar vienu Varšuvos valdžios silpnumo ženklu.

Kisielevskio reikalavimą reikia svarstyti ir artėjančio popiežiaus apsilankymo šviesotoje. Jonas-Paulius II savo kelionėse, net ir labai sudėtingomis sąlygomis, kaip pvz. P. Amerikoje, iki šiol pasirodė laimėtojas. Jis sugeba net ir nepalankias aplinkybes paversti savo naudai. Todėl Kisielevskis mano, kad pats popiežius turėtų tartis su Maskva dėl Lenkijos likimo. Juoba, kad lenkas popiežius savo rankose laiko vieną, nors ir ne vienintelį, lenkiškojo klausimo raktą.

Daugelis svarstybų dalyvių abejojo, ar Katalikų Bendrija gali tokioje augštoje politikoje būti derybų partneriu. Į Vakarų pasitraukęs Solidarumo publicistas Bohdanas Cyvinskis iš popiežiaus apsilankymo telaukia, kad jis sustiprintų lenkų tautos pasipriešinimo ryžtą.

Vienos svarstybos parodė, kad religija Rytų Europoje nemirė, bet priešingai — pergyvena, ne tik Lenkijoje, savo atgimimą. Svarstybose taip pat išryškėjo dvi tariamai prieštaraujančios, bet iš tikrųjų viena kitą papildančios įžvalgos. Viena jų — komunistinio pasaulio laukia gilios permainos, gal net sukrėtimai, antra — nereikia laukti sovietinės galybės staiga išnykimo ar sugriuvimo. Kaip tik dėl-

to dabar labiau negu betkada šioje erdvėje reikia ilgalaikės ir diferenciuotos Vakarų politikos. Lmb.

Nerimas Lietuvoje

Plačiai skaitomas vokiečių dienraštis "Die Welt" 1983.VI.8 pirmame puslapyje išspausdino platoką informaciją stambia antrašte "Nerimas tarp Lietuvos katalikų". Pranešime iš Vienos sakoma, kad artėjant Šv. Tėvo kelionei Lenkijon Lietuvos katalikai masiškai protestuoja prieš kunigo A. Svarinsko suėmimą bei nuteisimą.

Pasak dienraščio, 36.000 katalikų iš 72 parapijų nusuntė protesto raštus kompartijos šefui J. Andropovui, išreikšdami savo solidarumą su nuteistu kunu ir prašydami grąžinti jam laisvę. Taip pat 104 kunigai pasirašė panašų raštą J. Andropovui. Jame sakoma, kad kun. A. Svarinskas nusikalta sovietinei konstitucijai. Isteigimas tinkinčių teisėms ginti komiteto esąs ne nusikalstamas, o taurus, humaniškas aktas.

"Die Welt" pastebi, kad iš 3,2 milijono gyventojų Lietuvoje 80% yra lietuviai. Jei 36.000 pasirašė petičiją, reiškia jai pritarė vienas iš 70, įskaitant vaikus ir senelius. Tai esą rodo, koks platus yra Lietuvos katalikų pasipriešinimas. Sovietinė valdžia tai numatė ir dėlto kunigo A. Svarinsko gyvenvietė Viduklė suėmimo metu ir po jo buvo milicijos apsupta bei kontroliuojama, kad galėtų numalšinti betkokį pasipriešinimą.

Pasak minėto dienraščio, š.m. pradžioje Lietuvos vyskupai lankėsi Romoje ir ta proga esą pakvietė Šv. Tėvą Joną-Paulių II aplankyti Lietuvą. Kauno kunigų seminarijoje manoma, kad tai buvo tik mandagumo mostas, nes tokiame vizitui nėra galimybių. Valdžios pareigūnai Vilniuje pareiškė girdėję tą žinią per radiją, bet oficialiai nieko nežina. Toks dalykas esą turėtų būti aptartas su valdžios įstaigomis. M.

Pasaulio įvykiai

BRITANIJOS PARLAMENTO RINKIMUS LENGVAI LAIMĖJO premjerės M. Thatcher konservatorių partija. Parlamentanai ji grįžo su 397 atstovais. Darbiečiai ten dabar turės tik 209 atstovą, sudaryta socialdemokratų ir liberalų grupė — tik 23. Tai yra tikrai skaudus smūgis kairiųjų pažiūrų darbiečių vadui M. Footui, rėmusiam darbo unių reikalavimus, Britanijos pasitraukimą iš Bendrosios Rinkos, atsisakymą branduolinių ginklų. Nepadėjo ir jo kaltinimas konservatorių vyriausybei, kad jos dėka Britanija dabar turi daugiau kaip tris milijonus bedarbių. Rinkėjams, matyt, realesnis buvo premjerės M. Thatcher atkirtis, kad masinis nedarbas prasidėjo darbiečių valdomo metais, kad dėl jo didelė kaltė tenka streikams, perdideliems darbo unių reikalavimams. Premjerė M.

Thatcher naujais įstatymais suvaržė kraštui žalingus streikus, apkarpė unių populiarumą. Jai taipgi pavyko 1980 m. infliaciją, siekusi 21,9%, sumažinti iki nepilnų 5%. Jaučiamas prasidedantis gamybos atkūrimas. Premjerė M. Thatcher taipgi planuoja paduoti kaipurios didžiųjų valdines bendroves, remia atominių apsiginklavimą kaip atsvarą prieš branduolinių Sovietų Sąjungos raketų grėsmę. Darbiečių partijoje vyksta kova tarp kairiojo ir dešiniojo sparno. Dėl tos kovos didžiausią patirtį turintis politikas D. Healey tegalėjo būti išrinktas karingsnio M. Footo pavaduotoju. Pastarasis, susilaukęs didžiausio darbiečių partijos pralaimėjimo nuo 1935 m., žada pasitraukti iš vado pareigų. Naujo vado rinkimai numatomi sekantį rudenį.

Baltijos zona

Sovietų kompartijos vadas J. Andropovas pasakė politinę kalbą, priimdamas Kremliun atvykusį Suomijos prez. M. Koivistą. Jis pasiūlė įvesti laisvą nuo branduolinių ginklų Baltijos zoną, jeigu jų atsisakytų Skandinavijos šalys. Iš tikrųjų J. Andropovas tik pakartojo ankstesnį Suomijos pasiūlymą. Jį kritiškai sutinka Atlanto Sąjunga ir priklausančios Norvegija ir Danija. Prie jų prisideda ir pati Suomija. Esą branduolinių ginklų turėtų atsisakyti ir Sovietų Sąjunga šiaurinėje savo teritorijoje, kur ji turi sienas su Norvegija ir Suomija. J. Andropovas šį kartą pritarė daliniam savo branduolinių ginklų išjungimui, bet konkrečių detalių nepateikė. Pasak jo, galima būtų pradėti derybas ir dėl branduolinių ginklų turinčių povandeninių laivų išjungimo iš Baltijos zonos. Ši viliojanti pastaba, matyt, buvo skirta Švedijai, kurios teritorinius vandenius taip dažnai pažeidinėja povandeniniai sovietų laivai.

"Helsinkio naktys"

Įdomų vadą su tokia antrašte birželio 6 d. paskelbė dienraštis "The Toronto Sun". Jis primena Suomiją ir jos sostinę Helsinkį, kur 1975 m. buvo pasirašyta Helsinkio sutartis, turėjusi gerbti žmogaus teises, plačiau atverti valstybių sienas. Jos nesilaiko suomiams gerai pažįstama Sovietų Sąjunga, įsiveržusi Suomijon II D. karo pradžioje, atsiėmusi dalį jos teritorijos ir pokaryje pareikalavusi reparacijų, nustatanti Maskvai priimtina dabartinę Suomijos politiką. Kai prieš kelias savaites Vakarų pasaulyje vyko vienašališkos demonstracijos prieš branduolinius ginklus, kitokio pobūdžio demonstracijų susilaukė ir Helsinkis. Tūkstančiai jaunuolių išiestomis rankomis sudarė grandinę tarp Helsinkio sutartį pasirašiusių valstybių ambasadų, primindami pasauliui, kad Sovietų Sąjunga nesilaiko tos sutarties išpareigojimų. Didžioji spauda tų demonstracijų beveik nepastebėjo ir jas ignoravo, nors dr. A. Sacharovo žmonai, kaip ir jam, buvo uždraustas išvykimas iš Gorkio į Maskvą, Leningrade buvo suminti Solženicino Fondo organizatoriai, gautomis lėšomis remę politinių kalinių šeimas, pagausėjo disidentų bei žmogaus teisių gynėjų suėmimai Estijoje ir Lietuvoje.

Ministerių posėdžiai

Paryžiuje buvo susitikę šešiolikos Atlanto Sąjungos valstybių užsienio reikalų ministrai. JAV valstybės sekret. G. Shultzas dar konferencijos išvakarėse atsisakė į derybas Ženevoje įjungti vidutinio nuotolio branduolines Prancūzijos ir Britanijos raketas, kol Sovietų Sąjunga turi daugiau branduolinių ginklų negu visas laisvasis pasaulis. Ministeriai patvirtino JAV vidutinio nuotolio "Pershing 2" raketų ir skraidančių bombų įvedimą V. Europon šių metų pabaigoje, jeigu iki to laiko nebus sutartas branduolinių ginklų apribojimas Ženevoje. Esą dabartinis sovietų apsiginklavimas toli prašoka gynybos poreikius. Viešo pasmerkimo susilaukė ir sovietinė invazija į Afganistaną, atnešusi nesibaigiantį karą su gausiomis gyvybės aukomis.

Šiame numeryje:

Sibiras – dabarties grėsmė

Liūdėdami praeities aukų, užmirštame dabarties kalinius

Siūlo susuomininti Lenkiją

Vienas politikų norėtų Lenkijoje matyti suomiškas laisves

Prancūzijos dienraštis apie Lietuvą

Plačiai skaitomas "La Croix" rašo apie dabarties įvykius

Mokslas, medicina ir saugumiečiai

Dr. K. Ėringio patirtis sovietinės santvarkos ligoninėse

Vežė kartu su banditais...

Visuomenės veikėjo ir žurnalisto Vitos Uždavinio dienos Sibire

Bandykime vienai kitus suprasti

Pastabos atsiliepiant į kontraversinius klausimus spaudoje

Pagrindinius uždavinius – juodinti išeiviją

Pogrindžio "Aušra" apie redaktoriaus A. Laurinčiuko pjusę

Laisvės kovotojai – ketveri metai kalėjimo

Sovietinis teismas nubaudė Jadvygą Bieliauskienę Lietuvoje

Trys mokykliniai leidiniai

Torontieškie mokyklų mokinių ir mokytojų darbai

"Lietuvos likimo keliai"

Generolo Stasio Raštiko atsiminimai – ketvirtas tomas

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai".
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata \$17, pusmetinė — \$9. Rėmėjo prenumerata \$25
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų
turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisyti redakcijos nuožiūra.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$17.00 per year, \$9.00 per 6 months. Deadline for
advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Prancūzijos dienraštis apie Lietuvą

Kad ir labai Lietuva nuo pasaulio atskirta ir jos vidaus gyvenimas slepiamas, tačiau Vakarų spauda juo domisi. Neturėdama savo korespondentų, kurie galėtų normaliai pranešinėti apie tai, kas šiame krašte vyksta, ji priversta tenkintis apžvalginiais stebėtojų straipsniais, kurie daugiau ar mažiau visada būna pralenkiami įvykių. Tačiau jie visuomet įdomūs bent tuo, kad liudija nuoširdų susirūpinimą Lietuvos reikalais.

Antai prancūzų katalikų dienraštis "La Croix" š. m. kovo 16 išspausdino Gwendolinos Jarczyk straipsnį apie Lietuvos dvasininkų grasinimą nepaklusti. Autorė pastebi, kad protesto raštai Lietuvoje pasidarė visos tautos ginklu. Jokioje kitoje "sovietinėje respublikoje" šis reiškinys taip dažnai nepastebėtas, kaip čia. Savo metu apie 17.000 Lietuvos katalikų per Jungtines Tautas pasiuntė Brežnevui memorandumą apie antireliginę valstybės politiką. Nuo tada nesiliauja protestai tiek aplamai dėl žmogaus teisių, tiek ypač dėl tikėjimo laisvės pažeidimų. "La Croix" bendradarbė toliau rašo apie kolektyvinį Lietuvos kunigų pareiškimą augščiausiajai tarybai dėl religinių susivienijimų nuostatų. Tai esąs pilietinio neklusmo raštas, pabrėžiantis dabartinių nuostatų neteisėtumą ir iškelti konkrečius reikalavimus, kaip pagerinti religinės laisvės užtikrinimą.

Autorė svarsto, ką darys augščiausioji taryba? Veikiausiai ji neduos eigos šiam pareiškimui, spėja Gwendolina Jarczyk. Nesą pagrindo tikėtis nė mažiausio pasikeitimo, nebent pablogėjimo, kaip tai rodo kun. A. Svarinsko įkalnimas. Reikia pažymėti, kad straipsnis rašytas dar prieš kun. Svarinsko teismą ir kito katalikų komiteto nario kunigo Sigito Tamkevičiaus suėmimą. Čia reiškiamą nuomonę, kad kunigo Svarinsko byla nenuslopins, bet veikia tik dar labiau sustiprins protesto sąjūdį. "La Croix" bendradarbė savo spėjimą grindžia tuo, kad Lietuvoje ši sąjūdi remia visa tauta, kai kitose respublikose protestuojančiųjų grupės pasilieka izoliuotos nuo visuomenės. Lietuvoje tūkstančiai vyrų ir moterų remia betkokį laisvės žygį. Štai kodėl jokie policiniai veiksmai, jokios kratos, jokie tar-dymai dar neįveikė pogrindyje leidžiamos "LKB Kronikos", nes visas kraštas gina šių raštų autorius.

Pasipriešinimas Lietuvoje nesą tik vienos grupės reikalas, kokia pajėgi ji būtų. Čia

visa tauta dešimtmečiais reiskiasi opozicijoje. Todėl prancūzų katalikų dienraščio bendradarbė mano, kad, išskyrus atskirus atvejus, tokius kaip kun. Svarinsko, nereikia laukti didelio masto baudžiamųjų priemonių prieš Lietuvos dvasininkiją, nes tai tikrai dar labiau suadrintų visą tautą.

Priminusi vilniečio Jono Sadūno engimą, Gwendolina Jarczyk baigia straipsnį taip: "Ant kalnelių ir kartais lygumose statomi kryžiai. Valdžia juos dieną griaua, bet naktį jie iš naujo pastatomi".

Tas pats prancūzų katalikų dienraštis "La Croix" balandžio 27 išspausdino savo korespondento Romojo Roberto Ackermanno pastabas apie Lietuvos vyskupų vizitą. Tai buvęs istorinis įvykis, pasak jo, nes pirmą kartą nuo 1938 metų įvykę toks Lietuvos vyskupų vizitas "ad limina". Korespondentas nevisai tiksliai kalba apie penkis vyskopus, palaikęs Vilniaus arkivyskulpijos kapitulinių vikarų vyskupu. Jo nuomone, negalima paneigti drąsos vyskupų Poviloniui, kuris savo kalboje popiežiui užsiminė, kad turėtų būti veikiai leista sukludytam vyskupui Steponavičiui sugrįžti į savo pareigas. Kad vyskupas Povilonis pakvietė popiežių aplankyti Lietuvą, "La Croix" korespondentas nelaiko reikšmingu dalyku. Popiežius Sov. Sąjungoje — tai dar tolimas troškimas, nes tebera daug kliūčių tokiam vizitui, rašo Ackermannas.

Pasak jo, Jonas-Paulius II iškėlė gyvą lietuvių tikėjimą, kurį rodo Lietuvos globėjo šv. Kazimiero penkių šimtmečių sukakties pasirengimai per trejus metus. Popiežius kalbėjo apie tai, kad visoms Lietuvos vyskupijoms, turinčioms tik apaštališnius administratorius, reikia vyskupų ordinarų; kad visos parapijos būtų aprūpintos kunigais; kad nebūtų varžomas įstojimas į vienintelę kunigų seminariją Kaune; kad nebūtų kliudoma jaunimą krikščioniškai auklėti; pagaliau, kad šeimos išvengtų klystelių.

Autorius pažymi, kad lietuviškoji "Kronika" atneša daug įdomių žinių apie dvasinį pasipriešinimą privalomam ateizmui. Savo masišku skaičiumi ir tikėjimo išverme Lietuvos katalikai sovietiniame pasaulyje užima ypatingą padėtį. Ir vis dėlto jiems reikia pakelti tikrą persekiojimą, kuris išsiginas savo vardo. Lietuvos vyskupų apsilankymas Romoje šiame kontekste atrodo kaip padrasinantis atoldžio ženklas, tačiau labai sunku numatyti pasikeitimą iš sovietinio režimo pusės. Lmb.

Teroras Lietuvos mokslų rūmuose (8)

Mokslo žmonės, medicina ir saugumiečiai

DR. KAZYS ĖRINGIS

Per visą Stalino siautėjimo laiką Sovietų Sąjungoje buvo išduota daug žymių žmonių, įskaitant net ugningus revoliucijos šalininkus ir įkvėpėjus, raudonuosius karvedžius ir karinius komisarų, mokslininkus. Čia paminėsiu tik kelis nužudytus dar prieš karą lietuvius.

Liepsnojantis revoliucijos įniršiu beatodairiškasis Zigmąs Angarietis-Aleksa, vilkaviškietis, 1938 m. pavasarį buvo suimtas, kalintas ir 1940 m., prieš pat okupuojant Lietuvą, sovietų nužudytas.

Jeronimas Uborevičius, uteniškis (1896-1937), pasižymėjęs rusų revoliucijoje pirmojo laipsnio karvedys, 1921-1924 m. Tolimųjų Rytų "respublikos" 5 armijos, vėliau vyriausios armijos vadas, bolševikų partijos biuro narys, taip pat buvo nužudytas.

Tais pačiais metais nužudytas Vytautas Putna, molėtiškis (1893-1937), revoliucijos karinių dalinių vadas ir komisarų, vėliau — sovietų karo atašė Japonijoje, Suomijoje, Vokietijoje, D. Britanijoje.

Į nužudytųjų gretas rikiuojasi ir Sov. Sąjungos karinių oro pajėgų vadas generolas leitenantas Jokūbas Smuškevičius (1902-1941), rokiškėnas, Ispanijos pilietiniame kare, raudonųjų respublikonų pusėje žinomas generolo Duglo vardu.

Matyt, vos kilpos išvengė ir raudonasis generolas majoras Feliksas Baltušis-Zemaitis (1897-1957), kurį sovietai, okupavę Lietuvą, importavo iš Maskvos J. Paleckio vyriausybės Lietuvos liaudies kariuomenės vado pareigoms, t.y. Lietuvos kariuomenės likviduoti. Šias pareigas generolas ėjo maždaug devyنيات savaites, kol buvo priimta okupacinė Lietuvos konstitucija.

Brig. generolas St. Raštikis savo Raštų II t. 271 psl., pažymi, kad atėjūnų kariškis branginę lietuviškumą ir buvęs "labai ramaus ir lėto būdo, atsargus", nepataikūnas. Išsiskyręs ar atleistas iš šių pareigų, raudonasis generolas greičiausiai atsidūrė pavojuje. Tai liudija pvz. agr. Vytauto Vazalinsko atvejis. Pastarasis 1940 m. buvo Lietuvos ŽŪM valstybinių ūkių valdybos viršininku. Dėl Raud. Armijos grobuoniškumo ūkinio tiekimo atskaitomybėje jis prašė atleisti džiaimas iš einamųjų pareigų. Vienas iš "visagalių" — Ieikas Mes-torus par iškė: "Vykdykite jums pavestas pareigas, nesidairydami į šalis; kai būsite nereikalingi, būsite atleisti ir sušaudyti".

Ar susiję lietuvių raudonųjų karvedžių ir komisarų nužudymai su medicina, kol kas, neatlikus specialių tyrimų, pasakyti sunku, bet kad Stalino siautėjimo laikais kaikurie užsienio komunistai, atkviesti gydytis į sovietų Kremliaus specialias ligonines be laiko atsiveikino su šiuo pasauliu, tai daug ką stebino ir kėlė įtarimus.

Ir kitos aplinkybės byloja, kad medicinos priemonės Sov. Sąjungoje naudojamos nepageidaujamų žmonių žudymui. Ši nusikaltimą paliudija net priešmirtinis diktatoriaus Stalino medikų užpuolimas ir apkaltinimas žudymu. Tai reiškia, kad diktatoriaus išsigan-dymo gydytojų, nes pats reikalavo, kad specialūs Kremliaus "medikai" žudytų kitus.

Aiškumo dėlei pažymėtina, kad Sov. Sąjungos nomenklatūriniai darbuotojai gydomi specialiose ligoninėse. Tai augstosios partinės vadovybės žmonės, įskaitant rajonų ir miestų komunistų partijos pirmuosius sekretorius ir augstosios vykdomosios valdžios pareigūnus. Čia gydomi ir didžiųjų fabričių bei susivienijimų direktoriai. Šioms ligoninėms priskirta ir augstoji mokslinių įstaigų vadovybė, įskaitant visų šakų mokslo daktarus ir jų šeimas. Tai-gi nuo 1968 m., kaip mokslų daktaras, ir šio straipsnio autorius priklausė Vilniaus specialiajai ligoninei ir ja naudojosi.

KAS YRA SPECIALIOS LIGONINĖS?

Specialiosios sovietų ligoninės pasižymi tuo, kad jų įrangą dažniausiai būna modernesnė, laboratorinė ir kabinetinė aparatura naujesnė, ligonių kamšatis mažesnė negu įprastinėse ligoninėse. Vilniuje palatos dvivietės, nors kiekviename skyriuje yra ir vienučių. Ligoniams maistas ir drabužiai geresni, vaistinė turtingesnė, negu mieste, gydytojai mažiau apkrauti.

Vilniaus spec. ligoninės vidinė tvarka gera, ligonio priėmimo ir atleidimo procedūra gremėzdiška. Televizijos nėra, vidinė įranga ir aparatura nepriylgsta, pavyzdžiui, Čikagos Šv. Kryžiaus ligoninei. Sanitarinė ligonių izoliacija nuo lankancios visuomenės Vilniuje radikalesnė.

Speciali ligoninė savaip apgaubta paslapties aureole. Ji priklauso Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijos ketvirtajai valdybai. Ligoninė sublokuota su ištaigin-giausia Lietuvoje Druskininkų sanatorija "Lietuva". Rehabilitacinis sanatorijos skyrius pilnai pajungtas ligoninei. Patekti į "Lietuvos" sanatorinio gydymo skyrių mokslininkams vasarą neįmanoma. Žiemą mokslininkai taip pat diskriminuojami, nes jie turi už brangų kelią apsi sumokėti pilną kainą, neskaitant labai retų išimčių, kai dalį kainos sumoka profsąjungos. Ideologinė ir partinė valdymo aparato vadovybė ir ta sanatoriją kelią apsi gauna pusvelčiui.

Toliau paliesiu specialios ligoninės pačias gėdingiausias puses.

ATSKREND "SAKALĖLIS..."

1979 m. kovo mėn. patekau į specialią ligoninę lengvai gerklės operacijai. Atėjęs į palatą, radau besveikstantį ligonį derybų įkarštyje su vyr. gydytoju — ligoninės direktoriumi. Nori nenori — girdėjau dalį pašnekesio. Palatos sveikstantysis buvo Lietuvos TSR ministerijų tarybos kadru skyriaus viršininkas vietinis rusas Tichonovas. Pasirodo, jo žinioje yra visa Lietuvos miestų ir rajonų vykdomųjų komitetų vadovybė, visų ministerijų ir jų augščiausio rango įstaigų vadovybė, įskaitant ir spec. ligoninę.

Paaiškėjo, kad ligoninės direktorius su sveikstančiu ministerijų tarybos kadru viršininku svarstė šios specialios ligoninės direktoriaus pavaduotojo administracijos ir ūkio reikalams kandidatūras. Bet kodėl sveikatos apsaugos ministerijos ketvirtosios valdybos viršininkas neina savo pareigų? Ar ne jam dera susitarus su direktoriumi ir ministerijos kadrininku pasiūlyti ministeriui kandidatū-

ra? Kodėl čia vietoje ketvirtos sprendžia "penktoji" kolona?

Sveikstąs kadru viršininkas visai proteguoja Sakalą. Direktoriaus svarsto "už ir prieš" motyvus, aptaria savo kandidatų, o viršininkas vėl ir vėl pri-mena Sakalą. Kai likome dviese ir pradėjome susipažinti, sveikstąs kadrininkas sakė man, kad pavaduotojo pareigoms labai tiktų Sakalas, Sakalėlis... Atsargiai pasiteiravau, kokiomis savybėmis pasižymi tas Sakalėlis... Pasi-rodė, jis yra saugumietis(!). Šis KGB agentas dirba materialinio tiekimo valdyboje sandėlio viršininku ir ten jam persunko. Jau ir amžius, ir sveikata silpnėsnė.

Kai geriau susipažinome, sveikstąs kadru viršininkas sakėsi esąs 1940 m. komjaunimo aktyvistas, beveik saugumietis ir todėl norįs padėti saugumiečiui Sakalui. Pasiteiravau, kodėl tą klausimą turi spręsti ministerijų tarybos pareigūnas. Pasirodo, "sakalėlius" ir panašius paukštelius skiriant į etatines įstaigų vietas min. tarybos pirm-ninkas turi teisę parašyti įsakymą, skiriantį padidintą personalinį atlyginimą. Tai ir buvo padaryta, tarpininkaujant kadrininkui Tichonovui. Tai tik formaliai tarpininkavimas, o iš tikrųjų KGB sprendimas.

Sakalėlis į ligoninę "atplasn-ojo" greičiau, negu direktorius galėjo įsivaizduoti. Nežinau kiek prisidėjo direktorius, bet 1979 m. gegužės 8, Pergalės diena, išpuosčioje garbės lentoje Sakalėlis buvo pagerbtas. Ten buvo įdėta naujo direktoriaus pavaduotojo nuotrauka ir parašyta, kad "sakalėlis" yra atėjūnas. Tai karinės žvalgybos karininkas ir KGB agentas... Sokolovas. Jis yra didžiai nusipelnęs kare ir po karo. Tokia tad yra "sakalėlio" metamorfozė.

Po kelių savačių ligoninės direktorius buvo atleistas iš pareigų, o KGB agentas Sokolovas kitų švenčių proga garbės lentoje niekados nebesirodė. Šie paukšteliai bevelija būti šešėlyje.

ĮTARTINAS ATVEJIS

Ligoninėje sveikatos apsaugos ministerijos medicininės aparatūros tiekimo valdybos viršininkui (inžinieriaus pavardės neatsimenu) buvo padaryta sunki šlapimo pūslės operacija. Po operacijos, pagal nustatytą tvarką, toks ligonis guldomas vienuetėje. Jam priskiriama nuolat budinti vyr. sesuo. Iš vakaro ji atėjo susipažinti ir nuraminti ligonio. Lietuviškai kalbančios atėjūnės be galo saldi šypsena kažkaip dvelkė lavonine. Pirmą po operacijos naktį atsitiko štai kas: specialiam budėjimui paskirta gailestingoji sesuo ligonį paguldė vienuetėje, kurios garsinė signalizacija vidurnaktį staiga "sugedo". Naktį sekrecijos pratėjimo vamzdelis užsikimšo ir susitelkusi sekrecija pradėjo plėsti žaizdų susiuvimus. Ligonis griebėsi signalizuoti — nei garso, nei budėtojos. Pradėjo nesavai balsu rekti — kaip į sieną. Sandarios durys uždarytos. Pagaliau vyras griebė lazdas, vargais negalais prisitraukė prie augštos lovos taburetę, prie jos žemėnė ir išsivadavęs iš aparatūros, įstrizęs iššliaužė iš lovos ant grindų. Ir kai augštieininkas prišliaužęs ir atidaręs du-(Nukelta į 3-čią psl.)

A+A

JONUI-ROBERTUI SIMANAVIČIUI

mirus, giliai užjaučiame brolius, Toronto Lietuvių Golfo Klubo narius — kunigą AUGUSTINĄ, OFM, ALGĮ ir VLADĄ SIMANAVIČIUS, vellonies šeimą, taip pat artimuosius —

Toronto Lietuvių Golfo Klubas

A+A

JONUI-ROBERTUI SIMANAVIČIUI

mirus,

duką VIOLETĄ ir visus šeimos narius bei gimines nuoširdžiai užjaučiame —

Klara ir Algis Žutautai,
Sault Ste. Marie, Ont.

A+A

JONUI-ROBERTUI SIMANAVIČIUI

atsiskyrus su šiuo pasauliu,

žmoną VALENTINĄ, sūnų JONĄ, dukras, brolių kunigą AUGUSTINĄ, OFM, ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

B. S. Prakapai

O. V. Marcinkevičiai

A+A

JONUI-ROBERTUI SIMANAVIČIUI

atsiskyrus su šiuo pasauliu,

žmoną VALENTINĄ, sūnų JONĄ, dukras, brolių kunigą AUGUSTINĄ, OFM, ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

KLB Delhi apylinkės valdyba

A+A

JONUI-ROBERTUI SIMANAVIČIUI,

amžinybės iškeliavus,

jų žmonai VALENTINAI, sūnui JONUI, dukroms — VIOLETAI ir MARGARITAI su šeimomis, sesėrimis, broliams bei visiems giminėms reiškiau nuoširdžią užuojautą —

Pranas Žiulys

A+A

JONUI-ROBERTUI SIMANAVIČIUI

staigiai ir netikėtai iškeliavus amžinybės,

giliai liūdesyje likusius — mylimą žmoną VALENTINĄ, sūnų JONĄ, dukras VIOLETĄ LAURINAVIČIENĘ, MARGARITĄ KYBARTIENĘ su šeimomis, brolių kun. AUGUSTINĄ, OFM, seseris ir brolius, jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė —

Antanas ir Linda Kybartai
Juratė ir Michael Sabatino
Birutė ir Vaidotas Kvedarai
Lionė ir Vladas Kybartai

A+A

EDMUNDUI KOVALSKIUI

mirus Niujorke,

jo seserim — DANUTEI BAJORINIENEI, IRENAI ZALAGĖNIENEI, ALDONAI KĖŽINAITIENEI, ELENAI MATULEVIČIENEI ir jų šeimoms, visiems giminėms bei artimiesiems jų liūdesio valandoje reiškiau nuoširdžią užuojautą —

A. Kanapka
J. Kanapka ir šeima

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUISTEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

KAZLAUSKAS

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- * Elektros reikmenys
- * Televizijos aparatai
- * Skalbiamosios mašinos
- * Vaikų baldai
- * Įvairūs kilimai

- * Saldytuvai
- * Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- * Siuvamos mašinos
- * Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

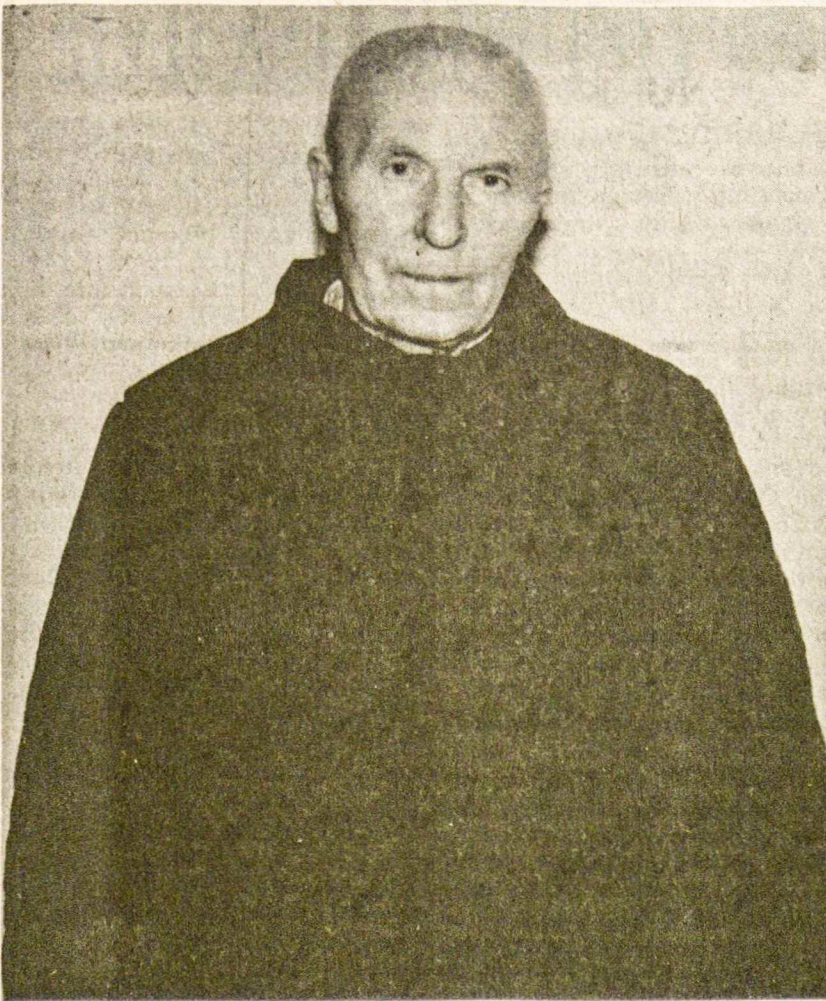
KRAUTUVĖS:

Vakaruose — Rytuose —
137 RONCESVALLES Ave. 2448 DANFORTH Ave.
Tel. 537-1442 Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro

Vyriausias Antrųjų Pasaulio Lietuvių Dienų rengėjų komitetas Čikagoje. Viduryje — jo pirmininkas dr. ANTANAS RAZMA, jo kairėje — PLB pirm. inž. V. Kamantas, jo dešinėje — KLB pirm. J. Kuraitė-Lasienė

Sibiro kalinys PETRAS PAULAITIS, vargęs 35-rius metus kalėjimuose bei lageriuose, grįžęs į Lietuvą 1982 metų pabaigoje

Vežė kartu su banditais...

Vilniaus krašto veikėjo ir žurnalisto a.a. Vinco Uždavinio sibirinės dienos, pavaizduotos remiantis patikimais šaltiniais

Jo gyvenimas buvo tragiškas. Iš jo išbraukti patys kūrybingiausi metai. Suėmė jį ir įkalino, kai jam buvo 42 metai. Buvo subrendęs ir kūrybingas, daug rašė. Nuteisė jį 10 metų priverstinį darbų lagerio. Teisė 1945 m. gegužės 8 d. Taigi, antrojo pasaulinio karo baigimo dieną. Visi džiaugėsi pergale ir nauju taikiu gyvenimu, o jis pradėjo sunkią kelionę į Vorkutą.

Vežė gyvuliniais vagone uždarytą kartu su banditais, kurie kelionėje iš jo viską atėmė — ne tik maistą, kurį buvo gavęs iš bičiulių Vilniaus kalėjime, bet ir išrėngė iš viršutinių drabužių. Jo švarką ir viršutines kelnes pardavė pragono langeli stočių žioplams, teisingiau — išsikeitė į tabaką, ir rūkalus.

Kelionė iš Vilniaus į Vorkutą truko 15 dienų — nuo 1945 m. birželio 10 d. ligi birželio 15 d. Vorkutoje dar buvo sniegas, o jis išėjo skirstymo punktan vienmarškinis, su banditų numestom driskėm, nešvariom kelnėm. Vorkutą pasiekė suvargęs, ligonis. Iš vagono į lagerį, į baraką ėjo griuvinėdamas, pagalbos, visų pirma vandens prašydamas.

Vorkutoje kasama anglis, bet jis neturėjo jėgų jai kasti. Anglies šachtos vyr. inžinierius paėmė jį dirbti raštinių. Tų šachtų darbininkai, visi kaliniai, gyveno pirmus metus net ne barakuose, bet palapinėse, kurios buvo šildomos geležinių krosnelėm. Vėliau prie šachtų patys kaliniai pasistatė barakus su dviem ir trijų aukštų narais. Gyveno po 100 kalinių barake. Raštinėje jis dirbti galėjo, nors pradžioje sunkoka buvo raišyti rašyti.

Vorkutoje siautė cingos epidemija, kuri vieniems reikėsi visų dantų klibėjimu ir kritimu, kitiem — kūno išbėrimu bei sutinimu, nusejimu savotiškais votimis, o tretiem — viduriavimu. Epidemija neaplenkė ir jo — susirgo trečiosios grupės cinga. Liga jį visai iškankino, net raštinėje dirbti negalėjo. Paguldė vadinamon liginėn, iš kurios nešė lavonus kasdien po du, po tris. Nešė nuogas, tik su apatiniais skalbiniais, laidėjo be karstų, kišo, kaip sakė, kažinkur į sniegą.

Cinga jį visai išsekino, liko tik oda ir kaulai. Greit turėjo ir jis būti išvilktas už lagerio sienos į sniegą. Tik ir čia jo laimė neapleido. Liginėnėlės ir prie jos buvusios ambulatorijėlės gydytojas, taip pat kalinys, buvo kultūringas vyras, mokėjo keletą Vakarų kalbų. Jiedu pradėjo kalbėti angliškai, vokiškai, prancūziškai. Tai buvo didelė pramoga gydytojui, geriau besilaikančiam, o V. Uždavinį galėjo labiau globoti, teikė geresnę priežiūrą, mokė kaip laikytis, pakišdavo daugiau vitaminių, geresnės košės kauselį.

Pragulėjęs taip ligininėje apie pusę metų, buvo išvary-

tas į silpnųjų darbininkų palapinę, vėliau — į baraką. Čia dar kurį laiką gydėsi. Vėliau gydytojas padarė jį sanitaru. Be to, dar teko dirbti šachtų dispačeriu, barako aptarnautoju, grindų ploveju, pečkuriu.

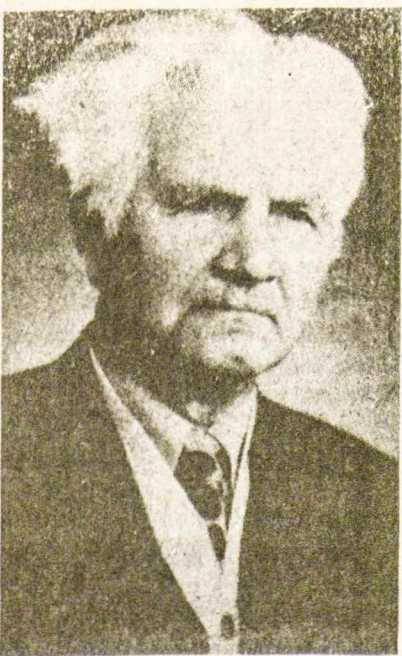
Sirgo jis ir geltlige, kuri išsekino ligi distrofijos trečiojo laipsnio. Ir būtų neišlikęs, jei nebūtų rėmė jo bičiuliai iš Vilniaus ir kitur maistui bei vaistais.

Vaikai liko maži, be globos. Dukterį, patekdamas kalėjimui, paliko 14 metų, o sūnų — 10 metų. Jie tėvui padėti negalėjo. Reikalingi buvo globos. Atsirado žmonės, kurie juos globojo ir jie išliko.

Taip praslinko devyneri metai. Už pavyzdinę darbą ir elgesį lageryje gavo vienerius metus užskaitų. Taigi, išbūvęs devynerius metus kalėjime ir lageryje, 1953 m. buvo paleistas vadinamon laisvėn. Grįžo Vilniui. Jo butas buvo išparceliuotas po kambarį kitiem trim gyventojam. Abu vaikai gyveno viename kambaryje. Sūnus sirgo tuberkulioze. Vilniuje jo neregistravo, ir dukterį, kuri laikė tėvą savo kambaryje, keletą kartų baudė po 100 rb.

Turėjo iš Vilniaus kur nors keltis, bet pasipaudus, truputį pasislapsčius, 1954 m. pagaliau leido jam gyventi Vilniuje ir įsakė įsidarbinti. Tik kur dirbti? Fizinio darbo dirbti negalėjo. Jo ir Vorkutoje nedirbo, o profesijos (žurnalisto) darbo nedavė. Pradėjo dirbti medicinos greitojoje pagalbaus už 400 rb. senais pinigais, vėliau, valiutą pakeitus, tai buvo tik 40 rb. mėnesiui. Iš to pragyvenoti buvo labai sunku. Už tokią algą dirbo ligi 1956 m., kai Nikita Chruščiovas nuvainikavo Staliną. Po truputį atmosfera atslūgo. 1955 m. paskelbta amnestija nuėmė jo teistumą, gavo svarų pasą, bet neregistravo, atseit, kalėjimo dėmė buvo palikta. Ją jautė visa laika.

A.a. Vincas Uždavinys mirė 1983 m. kovo 20 d., 4 v.r., Vilniuje. Palaidotas kovo 23 d. Vilniuje.

A. a. VINCAS UŽDAVINYS, vilniečių, visuomenės veikėjas ir žurnalistas, ilgai kalintas Sibire, miręs Vilniuje

Mokslo žmonės, medicina ir saugumiečiai

(Atkelta iš 2-ro psl.)

ris „užmaurojo jaučio balsu“, susilaukė pagalbos.

Ar čia buvo paprastas apsileidimas ir nepareigingumas? Vargu. Čia norėta arba mirtinai sukomplicuoti ligą, sunkiai pakenkiant ligoniui, arba sukomplicuoti chirurgą, arba padaryti ir vieną ir kitą. Tai specialios ligininės „sakalėlių“ ir panašių pauštelį darbas! Juo labiau, kad tai ne vienintelis atvejis.

Tačiau negalima mesti tokio pobūdžio šešėlio, pavyzdžiui, dėl įvykusios kitos nelaimės, kai net ligininėje slaptai nugeriantis Vilniaus teatralas, užsirašinęs skyriaus vonios kambarį, prisileido vandens, atsuko šilto vandens čiaupą vonioje ir užmigo. Matyt, jį suėmė silpnumas ir prigrėrė. Tai nelaimė dėl netvarkos ir girtuokliavimo. Ši nelaimė buvo labai nemaloni ir ligoniams, ir visam ligininės personalui, bet ji nesukėlė visuotinio pasipiktinimo, tik sužadino užuojautą nukentėjusiems.

MIRŠTA AKADEMIKAI

Kartą šių eilučių autoriui teko gulėti vienoje palatoje su mokslų akademijos chemijos ir biologijos skyriaus akademiku sekretoriumi prof. Vytautu Girdzijausku. Šis fiziškai pajėgus žmogus jau buvo gerokai įsisirgęs. Jį lankydavo daugybė gydytojų, ir vaistų gaudavo taip pat daug. Profesorius juokaudamas sakydavo, kad jis tuoj numirtų, jeigu tuos visus vaistus sugertų. Sakė: „Aš čia šiek tiek tuose vaistuose susigaudau ir dalį jų siunčiu tiesiai į tualetą“. Esą mikroskopiniame šlapimo vaizde yra daug druskų kristalų. Bet šalia to, profesorius sirgo kita „bjauria“ liga — palatoje pastoviai klausėsi savu aparatu užsienio radijo stočių laidų. O tai jau pagal KGB nedovanotina, ir nemana, kad ausyli spec. ligininės „sakalėliai“ nebūtų girdėję.

Kad KGB liguistai reaguoja į užsienio radijo stočių programų klausymą viešose vietose, liudija toks įvykis. Veždamas iš Minsko keleivius Vilniui, taksistas kažkur Gudijoje įjungė BBC programą iš Anglijos. Sekančią dieną taksistas (žemos kategorijos tarnautojas) buvo atleistas iš darbo, nes kažkas iš keleivių apskundė vairuotoją taksijų parko direktoriui. Ką jau bekalbėti apie akademikus!

Todėl krinta į akis štai kas: prof. V. Girdzijauskas dar ir dar kartą ilgokai gulėjo ligininėje, nelaukiant sunyko. Pagaliau /ieną kartą spec. ligininėje apie penktą valandą ryto jį ištiko kitos prigimties liga — širdies priepuolis. Medicininės pagalbos jis sulaukė tik 9 v., prasidėjus darbo dienai, kai jau buvo viskas pavėluota.

1940 m. sovietams okupavus Lietuvą, prof. V. Girdzijauskas buvo sveikatos apsaugos komisaru. Jo veikla lietuvių tautai anuomet buvo žalinga, tačiau paskutiniaisiais amžiaus dešimtmečiais profesorius buvo lietuvių kultūrinio palikimo gynėjas ir aplamai geros valios žmogus. Būdamas komisaru, bene reikšmingiausiu geru darbu jis pats laikė apgynimą prieš karą gautų lietuvių gydytojų mokslo daktarų laipsnį. Pastarieji buvo įteisinti okupacinėje mokslų sistemoje. Daugumai kitų sričių mokslo daktaro laipsniai nebuvo pripažinti.

“MOKSLINĖS ATASKAITOS”

Jau praėjusio dešimtmečio pradžioje sovietų KGB įsibrovė į maskvinę mokslų adademiją, išplėsdama žvalgybines instrukcijas, nurodantias, kaip reikia grįžtantiems iš užsienio mokslininkams rašyti „trumpas mokslines ataskaitas“.

Kadangi išvykstantiems tarnybos reikalais į sovietų bloko ir Vakarų šalis instrukcijos yra skirtingos, tai, reikia manyti, jos skiriasi ir grįžusiems. Tos instrukcijos, tiesą pasakius, panašios, bet skiriasi melo ir saviapgaulės pobūdžiu.

Išvykstantiems į sovietų bloko šalis pabrėžiama, kad tų šalių liaudis dėkinga Sovietų Sąjungai už išvadavimą nuo prarūties ir kapitalistų, mokslininkai labai draugiški ir tik

pavieniai asmenys gali būti kenkėjiški. Primenama, kad imperikalizmo agentūra nesnaudžia. Iškeliama neišsėmiama nauda, kurią teikia toms šalims tarpusavio ekonominės pagalbos taryba ir pan.

Vykstančius į Vakarų pasaulio šalis instrukcija guodžia, kad tų šalių darbo klasė simpatizuoja Sovietų Sąjungai, bet „darbininkai“ tų simpatijų pilnai pareikšti negali dėl kapitalistinės „priespaudos“. Nors „pažangieji“ mokslininkai sovietams draugiški, bet galima sutikti atvira ir labai priešiška nusiteikusių. Reikia būti pasiruošusiems atremti provokacijas, apvaginimus, „seksbombas“ ir pan.

Metodinės taisyklės nurodo, kaip reikia parašyti grįžusiems iš Vakarų pasaulio šalių „trumpas mokslines ataskaitas“, atsakymus į žvalgybinio pobūdžio klausimus. Šalia grynai mokslinio pobūdžio ir technikinių bei technologinių klausimų, daugybė yra tokių, kurie nieko bendro neturi su asmens ar moksliniu tobulėjimu bei žinių kaupimu. Norima pvz. žinoti, kokie būdo bruožai, įpročiai, šeimyninės elgesio normos tų mokslininkų, su kuriais teko išvykoje bendrauti. Klausima, ar jie kalbūs, užsisiklėdę, rimtuoliai, humoristai, kokie jų polinkiai ir alkoholi, priešingai lyti, kokia šeimos būklė ir pan. Į tuos visus klausimus galima ir neatsakyti, bet instrukcijoje vis įkyriai klausima, ką dar norėtum pasakyti ir persama rūpimu klausimu atskirai parašyti.

Visa tai reikia padaryti iš užsienio grįžimo arba sekančią dieną, bet ne vėliau. Pirmą kartą išvykstantiysis apie šios rūšies ataskaitą, juo labiau apie instrukciją nieko nežino.

Tokia KGB „virtuvė“ yra Maskvoje, Sov. Sąjungos valstybiname mokslo ir technikos komitete, užsienio skyriuje, pridengta šio skyriaus sekretoriato „vėliava“. Tame skyriuje yra daug svarbių valiutos, užsienio pasų, buhalterinės atskaitomybės ir kt. padavimų.

PRANEŠIMAS IS SVEDIJOS

Ant griuvėsių kurti ateitį

Vakarai pakankamai nepabrėžia, kad susitarimus reikia vykdyti, ir tokiu būdu išduoda tuos, kurie Sov. Sąjungoje kovoja už žmogaus teises. Taip teigia norvegų menininkas ir rašytojas Viktoras Sparre, kurio knyga „Liepsna tamsoje“ neseniai išspausdinta Švedijoje. Vakarų neryžtingumas santykiuose su sovietiniais vadovais yra kaltas už tai, kad šiandien keliasdešimt Helsinkio grupių narių yra kalinami. Vakarai juos išdavė, ir todėl jie neįstengė daugiau pasiekti — teigia norvegų autorius. Jo nuomone, žmogaus teisių gynėjai Sovietų Sąjungoje dabar turi pergalvoti ir pakeisti savo taktiką.

Viktoras Sparre yra įsitikinęs, kad žmogaus teisėms pasaulyje priklausio centrinius vaidmuo. Mums reikia daugiau žmoniškumo, reikia kovoti už vidinę ramybę, įveikti savo baime. Deja, teigia autorius, vakarietiški žmogus šiandien taip susirūpinęs apyvokos prekiomis, kad jį užmiršo kitas, daug svarbesnes vertybes. Kaip tik todėl vakariečiai gali pasimokyti iš žmonių, gyvenančių diktatūrinės priespaudos šalyse — Sov. Sąjungoje ir Rytų Europoje, kaip galima išsikvoti vidaus ramybę ir atrikatyti baimės.

Norvegas menininkas ir rašytojas asmeniškai pažįsta žymiuosius sovietinius disidentus — rašytoją Aleksandrą Solženiciną, akademiką Sacharovą, Ginzburgą, Bukovskį, Siniavskį ir kitus. Jis cituoja moterų teisių gynėjos Tatanos Goričevos žodžius: „Mes išmokome įveikti savo baimę. Mes išsiugdėme naujo tipo asmenybę“. Sparre cituoja ir iš Solženicino knygos „Pirmajame rate“ kalinio atsakymą Stalinui: „Tu neturi jokios galios man. Tu jau viską iš manęs atėmei, ką turiu.“

Atrodo, samprotauja autorius, kad sunkiai prisipaustiems žmonėms lengviau atrasti vidinę ramybę negu mums

linių.

Tai tikras mokslininkų, ypač pavergtų tautų mokslininkų, išniekinimas, kai jie atmeta agresyviojo sovietų imperikalizmo skverbinąsi į visas keturias puses.

Neabejotina, kad visi grįžtantieji per maskvinę mokslų akademiją iš užsienio komandiruočių Lietuvos mokslininkai susiduria su šiomis „trumpų mokslinių ataskaitų“ rašymo taisyklėmis. Man nežinoma, kokiose dar sovietų mokslų akademijos „skylėse“ kalšiojama grįžtantiems šios gėdingos taisyklės. Su šiomis naujomis taisyklėmis 1974 m. sausio 17 d. susidūrė ir Lietuvos MA akademikas žymus fizikas atomų kvantmechaninio tyrimo metodų kūrėjas, tobulintojas ir apibendrintojas prof. Adolfas Jucys, kai grįžo iš Kanados, iš Waterloo universiteto į Maskvą. Ten profesorius, susipažinęs su „trumpos mokslinės ataskaitos“ rašymo taisyklėmis, buvo apstulbintas dėl jų žvalgybinio pobūdžio. Jis nepakluso KGB reikalavimams ir išvažiavo į Vilnių. Po trijų dienų, viską giliai pergyvenęs, atvyko į Maskvą atsiskaityti.

Deja, po 10 dienų, grįžęs iš Maskvos, prof. A. Jucys mirė (kraujo išsiliejimas smegenyse), eidamas 70-sius metus ir būdamas geros sveikatos. Mirė dėl staigaus papildomo fizinio krūvio ir didelio psichologinio teroro.

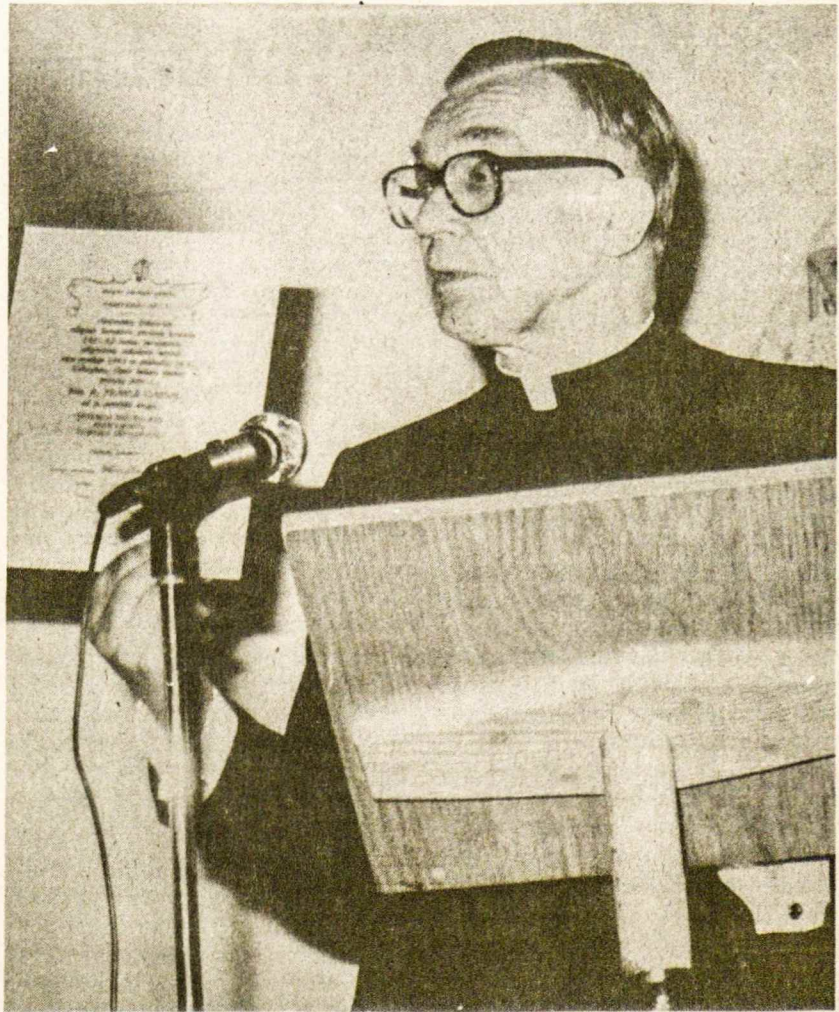
Man teko pergyventi tų gėdingų taisyklių, apie kurias iš anksto nieko nežinoma, gniuždančių poveikį. Todėl galiu paliudyti, kad krikščioniškosios kultūros žmonės jos yra perdem laukinės, psichologiškai žudančios, įgalinančios gintis tik melu, reikalaujančios asmeninę patirtį bei įspūdžius perteikti oficialiu būdu.

Nors prof. A. Jucio, tauraus lietuvi, mirtis nėra susijusi su medicinine įstaiga, bet ji liudija, kad mokslininkus saugojanti medicina yra nepajėgi nugalėti blogį, nes supancionta vergovinės sistemos, siekiančios pajungti žmogų partiniam režimui.

Vakaruose. Andriejus Siniavskis kartą Sparrei sakė: „Lageryje buvo baisus, ir visdėlio nenorėčiau be jo būti. Lageriai yra mūsų universitetas. Lageryje išmokstame būti garbingais žmonėmis. Ten pasirodo esmė“, teigė Siniavskis. Ir Sparre priduria: „Tu nežinai, kas yra laisvė, kol jos nepraadai. Tačiau tu neprarandi savo tapatybės ar savo tiesos, net jei esi priverstas lenktis prieš sargybinius“.

Viktoras Sparre optimistiškai vertina demokratines opozicijos galimybes Sov. Sąjungoje. „Esu optimistas“, sako jis. „Tik pažiūrėkite, kas įvyko nuo 1966 metų, kai pradėjo reikštis opozicija. Kiek daug per tokį trumpą laiką padaryta! Tik pažiūrėkite į vieni vieną žmogų, kaip Andriejus Sacharovas. Argi ne stebuklas, kad šitoks žmogus gali iškilti tokioje sistemoje?“ Juk Kremlius, pasak norvegų autoriaus, bijo šito vieni vieno žmogaus, izoliuoto savo bute Gorkyje. Vadovai Sov. Sąjungoje yra dvasiškai mirę, bet iš žolės šaknų išauga nauja dvasinė jėga, teigia Sparre. Ir priduria: „Žmogus negali gyventi be dvasinio branduolio, o tauta negali ilgai gyventi be moralinio centro. Šiandieninė sovietinė sistema žlugs. Kaip — dar sunku numatyti, bet mes žinome, kad ji neišsilaikys. Mūsų užduotis — kurti ateitį. Ir tai jau reikia pradėti šiandien tiek Rytuose, tiek Vakaruose“, teigė norvegas menininkas ir rašytojas Viktoras Sparre savo pasikalbėjime, kurį išspausdino švedų dienraštis „Upsala Nya Tidning“ (1983 kovo 19).

A. Lembergas

Kun. dr. TOMAS ŽIURAITIS, domininkonas iš Vašingtono, premijos įteikimo išlilmėje Anapilyje rodo vertintojų komisijos aktą, skiriantį \$2000 premiją parengėjui veikalo „Nemarus mirtingasis — arkivyskupas Teofilus Matulionis“

Nuotr. J. Miltenio

Diskusinės mintys ir nuomonės

Bandykime vieni kitus suprasti

L. GIRINIS

Kai tenka kalbėti ar rašyti apie vienybės reikalingumą, reikia galvoti ir apie siekiamo tikslo reikšmę. Mūsų didieji tikslai buvo ir tebėra: visomis dvasinėmis bei medžiaginėmis jėgomis siekti Lietuvos išlaisvinimo iš okupacinio pavergimo ir tautinio gyvastinumo išlaikymo išeivijoje. Kai šie tikslai patenka ne į vieningumą vedančios konfliktus, tada sakome: visais galimais būdais bandykime susiprasti.

Yra atvejų, kai mažai reikšmingos paskaitos pamiršamos, nebeminimos. Norėtusi pamiršti ir gerb. kun. J. Šarauskas paskaitą, skaitytą Toronto Liet. Namuose. Deja, ji nuskambėjo beveik visoje išeivijos spaudoje. Dėl jos kontroversinių idėjų pasisakė visa eilė rašančiųjų, dėl jos tebeįgirdime diskusijas. Paskaitos turinyje ryškiai atsispindėjo du aspektai: Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto nuvertinimas ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės iškelimas. Ji gal geriau būtų tikusi skaityti ne Kanadoje, bet ten, kur pats laikas ir likimas reikalauja nevieningą Bendruomenę suvienyti.

„TZ“ gegužės 26 d. laidoje skaitėme A. Beniušytės straipsnį. Ji taip pat paskaitą laiko kontroversine ir sunkiai suprantama. Kartoją kai kurias vietas, bet palieka be atsakymų. Ji kalbėjosi ir su kitu studentu, kuris klausėsi paskaitos, bet atsakymas liko neaiškus. Paskaita buvo neaiški jaunimui, bet dar daugiau — vyresniajai generacijai, kuri jau nekarta yra skaudžiai pergyvenusi vieningumo netekimo žaizdas.

Jaunimas turėtų daugiau žinoti, kodėl vyresnioji karta teberemia VLIKą ir kodėl kiekvieną Vasario 16-tąją taip gausiai tebeaukvoja jo tikslams. Atsakant tenka prisiminti anuos laikus, kai teroro spaudžiami palikome savąjį kraštą. Dažnas galvojome — tik laikinai, tik trumpam. Deja, kai pradėjome palikti Europą, giliai širdyse jautėm savo žemės netekimo skausmą. Mus tada teriavo viena idėja: esame savo krašto netekę pavergtos tautos vaikai, vieno do likimo broliai. Tik vienin-gai, nors ir klupdami, bet vieni kitiems padėdami tegalėsime išlikti.

Kai jungėmės prie ankstesnės čia įsikūrusios imigracijos tautiečių, sudarėme gana gausią tautos dalį išeivijoje. Didelis demesys buvo kreipiamas į VLIKą, kuris irgi kartu su mumis atsidūrė išeivijoje. Per demokratinių, idėjinių organizacijų sujungimą VLIKas įgavo mandatą, pasitikejimą ir atsakomybę vykdyti augščiausią Lietuvos laisvinimo uždavinį. Buvo paskelbta Lietuvių Charta: „Visi lietuviai yra lygūs tos pačios

tautos vaikai, tarp savęs broliai“.

VLIKo veikėjai, žinodami kiekvieno lietuvių priedermę išlikti, išsaugoti tautinę kultūrą, pirmauti moksle, švietime, puoselėti išeivijos visuomeninį gyvenimą, paruošė ir paskelbė bendras viso pasaulio lietuviams jungti gaires. Taip gimė Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kurios paskirtis buvo pareigingai remti Lietuvos laisvinimo kovą ir tautinio, kultūrinio gyvastinumo bekompromisinį išlaikymą išeivijoje.

Retas Kanados lietuvis tada abejojo, kad pasaulyje pasklidę lietuviai nebus vieningi ir nepritars VLIKo bendruomeninėms idėjomis. Dėl chartoje ir LB-nės paskelbtų principų nebuvo tada perdėtos kritikos, nes pasitikejome ir žinojome, kad VLIKo darbas liečia kiekvieną lietuvių, ne tik gyvenančių laisvame pasaulyje, bet ir tuos tūkstančius, kurie kenčia ir miršta Gulago vergų lageriuose.

Kanados lietuvis auchoja, kad padėtų atstatyti Lietuvai ir jos paverttims žmonėms laisvę. Tokia mums tada buvo ir tebėra lietuviybės prasmė ir tokią tebėra lietuviško solidarumo idėja. Tik dėl jos gimė KLB-nė ir tik dėlto Kanados lietuvis galėjo tapti KLB-nės nariu. Jei šiandien ne į vienybę vedantieji paskaitininkai ir laikurie B-nės vadovai tebesi Kanados lietuvių aukomis Tautos Fondui, tai irgi skirtingai prie įrodymų, kad mes nesame linke ramia sąžine priimti pavyzdžius iš kaimynų, kur B-nė skęsta ginčų ir idėjų konfliktuose.

Per eilę metų esant netoli lietuviško spausdinto žodžio, teko stebėti ir laikurių žmonių nenutrūkančius VLIKui, T. Fondui nepagrįstus kaltinimus. Nesistebėjome, kai kaltinimai atėdavo iš mūsų krašto pavergėjo, bet kai jie ateina iš paskaitininkų, kurie pripažįsta, kad yra įmanoma vesti susitaikinimo dialogą su „dabartine Lietuvos vyriausybe“, darosi nebesuprantama ne tik jaunimui, bet ir vyresniajai mūsų kartai.

Netrukus Čikagoje stovėsim prieš didesnio masto sprendimus. Prileiskime, kad pasiseks nuvertinti VLIKą. Prileiskime, kad susikurs naujas, be demokratinio užnugario politinis komitetas. Prileiskime, kad tam tikra visuomenės dalis VLIKo panaikinimui pritaras. Tegul atsitinka ir taip, kad nutariama nebepripažinti betkokių politinių srovių suorganizavimų. Visdėlio ir tokiu atveju dar liktų nemaža dalis išeivijos jaunimo ir vyresniosios kartos, kuri teberemty VLIKą ir augščiausią jo paskirtį.

• Ar lanko tavo namus „Tėviškės Žiburiai“? Metinė prenumerata naujam skaitytojui — tik \$12

Bookbinding Studio

“SAMOGITIA”

meniškai iriša knygas bei žurnalus. Savininkas — lietuvis. Telefonas 625-2412 P.O. Box 1343, Postal Station “B” Mississauga, Ontario L4Y 4B6

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

APKALTINTI VEIKĖJAI

Kaikurie kompartijos veikėjai. „Aušros“ pranešimu (33 nr.), buvo apkaltinti neteisėtai įsigijimu kolektyvinių sodų. Pastarieji buvo atimti iš Kauno Lenino rajono milicijos viršininko Petrusko, Kauno autoinspekcijos viršininko Indrašiaus, operos ir baleto teatro partijos sekretoriaus V. Noreikos, Kauno partinių veikėjų Mikučiausko, Staškūno ir kt. Buvo sumiti Kauno Lenino raj. vykd. komiteto pirm. Baltrušis ir tarptertorinės statybos valdybos viršininkas Bytautas už ksyių ėmimą. Namų arešto susilaukė kardiologas Bredikis. Vilniuje ir Kaune įtemptai darbavosi Maskvos saugumiečiai. Atrodė, kad vyksta partijos valymas, bet netrukus viskas buvo sustabdyta.

SUPYKO ANT LAIKRAŠČIO

Vilniškė „Tiesa“ gegužės 12 d. laidoje aštriai puolė Vašingtono laikraštį „The Washington Times“ už š.m. kovo 16 d. paskelbtą JAV atstovų rūmų nario Joe Moakley, demokrato iš Massachusetts, kalbą: „Jis begėdiškai tvirtina, kad Lietuvoje draudžiama viešai kalbėti lietuviškai, varžoma tikėjimo laisvė, baudžiama už religinius įsitikinimus, draudžiama ir respublika įvažiuoti ir išvažiuoti. Šiuo grubiu šmeižtu negali nesipiktinti Tarybų Lietuvos gyventojai“. Propagandiniame atkireiui buvo panaudotas akademiku vadinamas Lietuvos Mokslo Akademijos lietuvių kalbos ir literatūros instituto direktorius Kostas Korsakas, religijos reikalų tarybos prie Sovietų Sąjungos ministerių tarybos įgaliotinis Petras Anilionis ir užsienio turizmo valdybos viršininkas Vilniuje Algirdas Petrakis. „Tiesa“ netgi pateikia ir „The Washington Times“ iškarpos nuotrauką su cituojama Joe Moakley atstovų rūmuose pasakytos kalbos ištrauka. Angliškai ten atspausdinta: „Lithuania“, he told the House, „is operated like prison camp. Use of the Lithuanian language in publications is forbidden. Religious instructions, rites and ceremonies are prohibited. Religious leaders are persecuted. Travel to and from Lithuania is severely restricted. In essence the Soviet Union is trying to wipe out the culture of the Lithuanian people“.

KLAIDINGAS VERTIMAS

Iš angliško teksto matome, kad J. Moakley net neužsiminė apie draudimą viešai kalbėti lietuviškai. Jis tik palietė lietuvių kalbos vartojimą leidiniuose. Kaip žinome, moksline disertacijai dabar priimamos tik rusų kalba. Lietuvių kalba iš jų jau yra išjungta. Uždraustas yra religijos dėstymas, religinės paslaugos ir apeigos. Vertimu, kad „baudžiama už religinius įsitikinimus“, sukta nutylimas J. Moakley pastaba: „Religiniai vadai yra persekiojami“. Matyt „Tiesa“ nepatogu buvo prisiminti jos gegužės 7 d. laidoje Algirdo Strumsko aprašytą Viduklės parapijos klebono kun. Alfonso

Svarinsko teismą, pasibaigusį laisvės atėmimu septyneriems metams ir trejų metų tremtimi Sibire. A. Strumskis ten taip pat rašo, kad jau iškelta ir prokurorui atiduota Kybartų parapijos kun. Sigito Tamkevičiaus byla. Jie yra religiniai vadai, susilaukę persekiojimo. Klaidingas taipgi yra vertimas, kad „draudžiama ir respublika įvažiuoti ir išvažiuoti“. J. Moakley, visiškai neminėdamas respublikos, pareiškė: „Kelionės į Lietuvą ir iš jos yra smarkiai suvaržytos“. Tokiu atveju gerokai sumenkėja A. Petraičio pateiktami duomenys, kad pastarųjų trejų metų laikotarpį Lietuva turėjo 62.711 užsienio turistų, o užsienin buvo išvykę 48.864 Lietuvos gyventojai: „Jie pabuvojo beveik visose Europos šalyse, sąjunginių turistinių grupių sudėtyje applanke JAV, Kanadą, Japoniją, puikiais laivais praplaukė Viduržemio jūros pakrantėmis, aplink Europą, applanke Pietryčių Azijos, Dunojaus upės šalis...“ Neuzmirškime, kad tos sąjunginės turistinės grupės yra stropiai prižiūrimos ir kontroliuojamos KGB saugumiečių, kad joms kruopščiai atrenkami kompartijai ištikimi keliautojai. „The Washington Times“ iškarpos nuotraukoje liko visiškai neišverstas vos beįskaitom sakiny: „By refusing Moscow's illegal annexation of Lithuania the US has pursued a wise policy...“ O jis labai svarbus „Tiesos“ skaitytojams Lietuvoje. Iš jo jie būtų sužinoję, kad JAV Valstybės, besilaikydamos įsitingos politikos, nepripažino Maskvai nelegalaus Lietuvos prisijungimo. Atrodė, „Tiesa“ savo išpuoliui pasirinko klaidingą pavadinimą „JAV kongresmanas melo liūne“, nes tame liūne atsidūrė pats vyr. red. A. Laurinčiukas su visu savo štabu.

DIDŽIAUSIA BARŽA

Pirmą kelionę Nemunu pradėjo Kauno laivų remonto įmonėje pastatyta 1.000 tonų talpos barža, pritaikyta plaukiooti ir seklesniuose vandenyse. Didžiausia Nemuno laivininkystės barža vežios krovinius tarp Jurbarko ir Klaipėdos. Gaminami ir nauji vilkikai, galėsiantys aptarnauti didesnes baržas. Jie turi patogesnes kajutes, geresnės darbo sąlygas iguloms.

ABITURIENTŲ DIENOS

Vilniaus operos ir baleto teatras pernai pradėjo rengti specialius spektaklius abiturientams vidurinės mokyklos baigimo proga. Juos pernai stebėjo apie 6.000 abiturientų, jų mokytojų ir tėvų. Siemietiniams abiturientams birželio 16-21 d.d. skiriamos šeši spektakliai: J. Strausso, operetės „Sikšnosparnis“, P. Čaikovskio operos „Eugenijus Oneginas“, A. Rekašiaus baleto „Amžinai gyvi“, V. Ganelino baleto-vaidinimo „Baltaračio malūnas“, G. Verdi „Traviatos“ ir „Rigoletto“ operų. Pagrindinius vaidmenis atliks geriausieji teatro dainininkai ir šokėjai. Bilietus galima užsisakyti kolektyvinėmis paraiškomis.

V. Kst.

Hamiltono Vyskupo Valančiaus mokyklos abiturientai. Iš kairės: Ona Žukauskaitė, Sandra Ciparytė, Dana Grauskaitė, Linas Kamaitis ir jų tėvai po mokslo metų pabaigtuvų

Pagerbti Lietuvos partizanai

LOS ANGELES, KALIFORNIA. Daumanto šaulių kuopa 1983 gegužės 29 d. surengė lietuvių partizanų pagerbimą. Jį pradėjo kuopos vadas Juozas Pažėra, gražiai įvertindamas lietuvių partizanų kovas prieš Lietuvos okupantus bolševikus. Didvyriškos lietuvių partizanų kautynės prieš rusų ir jiems pataikaujančių gaujas gal neturi lygių pastaraisiais laikais Europoje. Tos mūsų brolių-sesių kovos turėtų būti sušalytos, išleistos storais, puikiais tomais, kad ir sekancijos kartos žinotų kaip buvo, kaip lietuviai kovojo.

Pagrindinę paskaitą skaitė Mykolas Naujokaitis, veiklus ano mės lietuvių pagrindžio dalyvis, dabar skautų vadovas Kalifornijoje. Išvardino kairiurios įvykius, minėjo didvyrių ir išgamų pavardes. Vienas lietuvių tautos išgama, prisidėjęs Erelio slapvvardžiui, sugebėjo taip prisitaikyti prie lietuvių partizanų, kad jo dėka bolševikai sunaikino daug lietuvių partizanų. Bolševikai, bijodami artėjančio lietuvių partizanų atpildo Erelui, jį išvežė ir apie šerius metus laikė paslėpę Maskvoje ir kitur. Vėliau grąžino ir padarė profesoriumi okupuotoje Lietuvoje.

Rysius su užsieniu, su Vakarų pasauliu lietuvių pagrindžiui buvo sunku palaikyti, todėl buvo užmegzti ryšiai su Anglijos žvalgyba. Deja, paaiškėjo, kad beveik visus žymesnius asmenis bolševikai suima, našaua, kankina. Pradėta aiškintis, kokių būdu tokie išdavimai gali įvykti. Ar patys lietuviai partizanai įskundžia? Paaiškėjo, kad Anglijos žvalgybos viršininku buvo Sovietų Sąjungai tarnaujantis šnipas, kuris parūpindavo lietuvių partizanams

St. Catharines, Ont.

RAMOVENAI birželio 26 d. rengia gegužinę Vinco ir Antaninos Bieliūnų sodyboje. Gegužinės programoje: pagerbimas Antanų, Jonų ir Petrų, turtinga laimikiais loterija ir orinių šautuvėlių šaudymo varžybos. Gegužinės dalyvius ir smins šokių, kairių dainų ir maršų muzika. Pradžią — 1 v.p.p. Visi apylinkės lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti. P.B.

London, Ontario

TREČIOS JAUNŲJŲ RUNGTYNĖS įvyko gegužės 20 d. Londone ir davė progos patirti, kad Hamiltono „Kovas“ turi stiprią ir jaunių komandą. Pirmas rungtynės prieš juos žaidžiant Hamiltono pasekmė buvo 61:44 jų naudai. Šį kartą, atrodė, buvo žaidžiama ilgesnį laiką, be to, jie atsivežė sustiprintą komandą, todėl ir jų laimėjimo rezultatas buvo kitoks: pirmas puslaikis baigtas 56:36 jų naudai, antras puslaikis taip pat 20 taškų skirtumu ir rungtynės Hamiltono laimėtos pasekmė 116:76. Londono „Taurui“ taškų iškovojė: F. Šicas 24, R. Šicas 23, P. Šicas 21, P. Šarpnickas 4, Rastapkevičius 2 ir R. Švilpa 2. Be to, žaidė R. Vilembrekas, F. Rušinskas, D. Kenstavičius. D. E.

St. Petersburg, Florida

SV. KAZIMIERO MISIJOS komiteto sukiestame organizacijų atstovų posėdyje 1983.V.15 nūarta 1984 m. iškilmingai paminėti sv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktį. Pamaldas rengs Sv. Kazimiero misijos komitetas, o iškilmingą minėjimą — iš organizacijų atstovų sudarytas komitetas. Posėdžiui pirmininkavo A. Gruzdyz, sekretoriavo O. Galvydienė. Dalyvavo 22 organizacijų atstovai.

VISUOTINIS LIETUVIŲ KLUBO SUSIRINKIMAS įvyko 1983.V.30 savo patalpose. Dalyvavo 97 nariai iš 454. Pirmininkavo A. Gudonis, sekretoriavo A. Krulickienė. Iš pranešimų paaiškėjo, kad atsakytas klubo butas nuomininkui V. Šniolui, atleistas iš pareigų virėjas A. Raguckas. Nauji virėjai bei klubo patalpų prižiūrėtojai apsigyveno klubo bute.

„ZIBINTO“ VAIDINTOJŲ GRUPĖ gegužės 3 d. lietuvių klubo salėje suvaidino A. Kairio 3 v. kome-

dią „Giminės“. Režisavo Dalila Mackailienė. Buvo 300 žiūrovų.

MOTINOS DIENA paminėta gegužės 8 pamaldomis Sv. Vardo šventovėje ir iškilme lietuvių klube. Paskaitą skaitė V. Kleivienė, meninę dalį atliko „Saulės“ mokyklos mokiniai ir moterų choras, vad. P. Armono. Dalyvavo 300 tautiečių.

LIETUVOS VYČIAI surengė išvyką-gegužinę gegužės 17 d. Seminole parke. Dalyvavo 180 asmenų, jų tarpe — 5 kunigai ir 18-kos organizacijų pirmininkai.

ROMO KALANTOS ŠIAULIŲ KUOPA gegužės 19 d. surengė 11-kos metų šio tauraus jaunuolio mirties sukakties minėjimą, pirmininkaujant A. Gudoniui. Po atitinkamų apeigų paskaitą skaitė O. Petrikienė. Meninę dalį atliko sol. O. Armonienė ir St. Vaskys. Pamaldose gegužės 22 d. Sv. Vardo šventovėje dalyvavo R. Kalantos kuopos šauliai, jūros šauliai ir Lietuvos vyčiai su viešiomis. Mišias atnaušo ir pamokslą pasakė kun. V. Zakaras, OFM, giedojo vyrų vienetas vad. A. Mateikos L. Z.

Amžiną atilį Olga Mikoliūnienė, 75 metų amžiaus, mirė 1983 m. gegužės 31 d. savo namuose 161 Orell St., Garson, Ont., anksčiau mirusio Jono Mikoliūno žmona. Buvo pašarvota Loughheed laidojimo namuose, 252 Regent St. S. at Hazel St. Gedulines Mišias atnaušo kun. Jonas Staškus 1983 m. birželio 4 d., 9.30 v.r., Sudburio Kristaus Karaliaus šventovėje. Velionė palaidota Sv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje, Ont. Apeigas atliko kun. Jonas Staškus.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS „TALKA“

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 16 MILIJONŲ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
indėlius (P.C.A.) 6%
santapus 7 1/4%
kasdienes palūkanas už santapus 7%
term. indėlius 1 m. 9 1/2%
term. indėlius 3 m. 10%
reg. pensijų fondo 9 1/2%
90 dienų indėlius 9 1/4%
(minimum \$5.000)

IMAME UŽ:
nekl. turto pask. 11%
asmenines paskolas 13 1/2%
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės drauda pagal santapų dydį iki \$2.000.
Nemokama asmeninių paskolų drauda iki \$10.000.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Lietuvos šaulių Sąjungos Tremtyje centro valdyba Čikagoje gegužės 15 d. prisiminė ir pagerbė prieš 11 metų Kaune už Lietuvos laisvę susidėginusį Romą Kalantą. Minėjimas buvo pradėtas kun. J. Borevičiaus, SJ, Tėvų jėzuitų koplyčioje atnaušautomis Mišiomis ir pasakytu pamokslu. Pamaldose su viešiomis dalyvavo šauliai ir ramovėnai bei kiti Čikagos lietuviai. Oficialioji dalis įvyko Sv. Kazimiero kapinėse prie R. Kalantai pastatyto paminklo. Čia kalbėjo centro valdybos pirm. K. Milkovaitis, šaulių moterų vadovė B. Jasaitienė. Paminklą gėlėmis papuošė šauliai, ramovėnai ir skautai.

Iliuojas Lietuvių Respublikininkų Lyga gegužės 7 d. Čikagoje, Tautiniuose Lietuvių Namuose, surengė XII-ji žymenų įteikimo pobūvį. Laisvės žymeniu buvo pagerbtas senatorius Ch. Percy, iškilniausios lietuviškos žymeniu — LB veikėja ir buvusi visuomeninių reikalų tarybos pirm. Aušra Zerr. Senatorius jau ilgus metus suorganizuojau Vasario 16 minėjimus senate, remia lietuvių bei kitų baltiečių laisvės kovą. Padėkos žodyje jis supažindino pokylio dalyvius su dabartinėmis nuotaikomis JAV kongrese, prez. R. Reagano sunkumais gauti pakankamas dolerių sumas krašto apsaugai, kovai su Sovietų Sąjungos grėsme. Jis taipgi pasisakė už „Amerikos Balso“, „Laisvės Radijo“ laidų praplėtimą, siūstųvų sustiprinimą. Aušra Zerr pasmerkė specialų tyrimų institucijos OSI bylas prieš natūralizuotus JAV piliečius, kritikavo senatorius, atsisakančius remti Vidurio Amerikos šalių kovą prieš sovietinį komunizmą. Abiū laureatus pasveikino gen. Lietuvos konsuls J. Daužvardienė. Dainų ir operų arijų programą atliko sol. A. Simonaitytė-Gaižiūnienė su pianiste N. Kupšaitė.

Dzūkų Dienas Čikagoje gegužės 14-15 surengė ten viekianti Dzūkų Draugija, vadovaujama pirm. P. Nedo. Tradicinė dzūkų šventė buvo pradėta pobūviu Jaunimo Centre. Draugija prieš porą metų buvo paskelbusi dainų konkursą su trimis \$1.000 vertės premijomis. Vertintojų komisija, kurią sudarė pirm. muz. A. Vasaitis, nariai — solistai Stasys Baras ir Jonas Vaznelis, I premiją paskyrė O. Metrikienėi už dainą „Šią naktį sapnavau Dzūkiją“ (žodžiai B. Labensko), II — V. Rastoniui už „Nemuno vingį“, kuriam jis pats buvo parašęs tekstą, III — torontiečiui Jonui Govedui už dainą „Kur šiandieną įnai?“ (žodžiai iš Maironio poemos „Jaunoji Lietuva“). Premijuotas dainas išties tvarka atliko solistai — M. Monkienė, V. Momkus ir B. Maciukevičius. Sekančią dieną šventės dalyviai įsijungė į kun. J. Borevičiaus atnaušiamas Mišias Tėvų jėzuitų koplyčioje, padėjo gėlių vainiką prie laisvės kovotojams skirto paminklo.

Andrius Eiva, JAV kariuomenės atsargos kapitonas, rūpinasi pagalba Afganistano laisvės kovotojams. Savo iniciatyva jis jau penkis kartus buvo nuvykęs į Afganistaną ir mokė partizanų karinių dalykų. Grįžęs į JAV, bes, pranešė atitinkamom įstaigom, kad amerikiečių siunčiamą ginklą Afganistano partizanams, jų nepasiekia, nes juos pasima Pakistanas. A. Eiva Vašingtone atidarė savo įstaigą ir teikia paramą afganistaniečiams, stengdamasis gauti lėšų iš JAV kongreso. Ilgoką rašinį apie jį išspausdino „The New York Times“ 1983.V.5. Jame rašoma, kad A. Eivos senelis buvo gen. K. Ladyga, kovojęs už Lietuvos laisvę ir sovietų nukankintas Sibire.

Venecuela

Dr. Vytautas Dambrava, Karake gyvenantis VLB centro valdybos pirmininkas, nelaimingai paslydęs balandžio 2 d., nusilaužė kairę koją. Gipsas buvo nuimtas tik po šešių savaičių. Dabar dr. V. Dambrava jau pradeda vaikščioti.

Kun. Antanas Perkumas, SDB, Venecuelos lietuvių kapelionas, vienam mėnesiui išvyko į Romą, kur jam teks dalyvauti Kinijoje dirbusių misijonierių suvažiavime.

Argentina

Argentinos Lietuvių Centras Buenos Aires mieste metiniam savo narių susirinkime padarė ligšiolinę savo valdybą, kuriai vadovavo pirm. Julius Mičiūdas. Naują valdybą dabar sudaro: pirm. Hektoras Katinas, vicepirm. A. Kaminskas, I. sekr.

L. Kaminskaitė, II sekr. Jesus Preyro, I izd. A. Gronskis, II izd. K. Urbanavičius. Tai daugiausia jauni ir energingi žmonės, galintys išvystyti platesnę veiklą ne tik AL Centre, bet ir visoje Argentinoje. Vilties teikia ir padidėjusios ALC narių eilės. Pastarųjų metų laikotarpįje susilaukta 32 naujų narių.

Britanija

DB Lietuvių Katalikų Bendrijos centro valdyba tradicinį tautiečių saskrydį ir Motinos Dienos minėjimą surengė Nottinghamame gegužės 21 d. Gyvoms ir mirusioms motinoms skirtas Mišias koncelebravo kan. V. Kamaitis ir kun. dr. S. Matulis, MIC. Giedoją sol. R. Mastienė, viešnia iš Čikagos, ir Nottinghamo lietuvių choras „Gintaras“, vadovaujamas V. Gasparienės. Motinos Dienos minėjime programą atliko „Gintaro“ choro atžala „Jaunasis gintaras“ su savo vadove N. Vainoriute. Tautiniai šokiais programon įsijungė M. Galvanauskienės paruošta „Baltijos“ grupė iš Gloucesterio, deklamacijos, dainomis ir muzika — I. Venskuvienės vadovaujama Derby jaunimo grupė „Tėviškėlė“. Visi džiaugėsi sol. R. Mastienės atliktomis lietuvių kompozitorių dainomis, kitataučių kompozitorių kūriniais ir operų arijomis. Jos koncertai jau buvo surengti Londone ir Glasgove. Saksrydis buvo užbaigtas trumpu DBLS Nottinghamo skrybiu ir DBLKB pirm. K. Bivainio žodžiu, sugiedotu Tautos himnu. Vakara pradžioje šokiai, grojant geram orkestrui. Buvo surengta dailininkų P. Bugailiško, G. Johnstonienės, V. Narbuto, F. Ramonio darbų paroda, papildyta G. Kučinskienės, R. Popikienės, E. Vainorienės, I. Venskienės rankdarbiais, tautiniais audiniais, lietuviškomis lėlemis. Atskirą skyrių turėjo filatelista ir skautai.

Prancūzija

Motinos Dieną Paryžiaus lietuvių paminėjo gegužės 2 d. įprastinėse patalpose, kur kiekvieno mėnesio pirmą sekmadienį laikomos Mišios, surengiamos bendri pietūs. Minėjimas buvo pradėtas kapelionu kun. J. Petrošiaus atliktomis Mišiomis. Šiai progai pritaikytas giesmės giedojas sol. J. Vaiciūtytė-Goutt, pati sau pritaridama gitara. Pietums susirinkusius svečius pasveikino PLB krašto valdybos pirm. J. Tomkus. Įdomų vaidinimą prancūzų kalba atliko jaunimas, paruoštas rež. Kristupo Mončio. Jam panaudota legenda apie žemės Dievo pasiūstus angelus, turėjusius surasti kas joje yra gražiausio. Grįžę danguje, jie pranešė, kad gražiausias žemėje esąs motinos šypsnis. Vaidinimas buvo įjungti beveik visi lietuvių kilmės jaunuoliai iš Paryžiaus. Muzikinį papildą su techniškai tobula garso aparatūra atliko Christian Finaudo. Pietus taipgi paruošė jaunimo atstovai. Buvo susilaukta apie 90 dalyvių ne vien tik iš Paryžiaus, bet ir kitų vietovių. Loterijos pelnas teko jaunimo veiklai.

Vokietija

Luebecko lietuviai Motinos Dieną atšventė gegužės 8, kai juos aplankė kapelionas kun. V. Šarka iš Hamburgo. Jis laikė Mišias ir pasakė pamokslą Švč. Jėzaus Širdies šventovės kriptojė, palaiminam suneštinės vaišes užsieniečiams skirtoje organizacijos „Caritas“ saleje. VLB Luebecko apylinkės valdybos pirm. Pr. Kotkis pasveikino motinas ir joms įteikė savo sode lyg išaugintą tulpių. Kun. V. Šarka dalyvius supažindino su Lietuvos vyskypų apsilankymu Vatikane, popiežiaus Jono-Pauliaus II ir jų pasakytomis kalbomis.

Aurelija Dreslerienė, medicinos studijas baigusi Lietuvoje, atlieka vienerių metų praktiką Muencheno ligoninėje.

V. Vokietijos lietuvių jaunimo delegacija, yskstantią į V Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą sudaro: Robertas Slavikas, Lidija Kairytė, Artūras Gronau, Gediminas Sidaras, Tomas Bartsevicius, Kęstutis Ivinskis, Boleslovas Rimašauskas, Beatričė Bacevičiūtė-Kossek, Renata Sabaitė ir Lidija Sabaitė. Vienam asmeniui kelionė Čikagon kainuos 4.000 DM. Didelė dalis jaunimo atstovų yra moksleiviai ir studentai, negalintys padengti visų kelionės išlaidų. Aukų vaju joms sumažinti pasakė Vokietijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirm. R. Buivienė ir VLB krašto valdybos pirm. V. J. Damijonaitis.

Simon's Travel

kviečia JAV ir Kanados lietuvius keliauti i LIETUVĄ kartu!!!

10 DIENŲ LIETUVOJE!
siūlome jaunimui rugpjūčio 6 – rugpjūčio 20

13 DIENŲ SU GIMINĖMIS!!!

Gegužė-19	Liepos 7	Rugsėjo 1
Ger-15	Liepos 14	Rugsėjo 8
Užpildytas 26	Liepos 21	Spalio 6
Birželio 23		Gruodžio 19

Skelbiamos išvykimo datos. Kelionės yra vienos ar dviejų savaičių maršrutu – Vilnius arba Vilnius ir kiti Europos miestai. Visos kelionės lydimos savininkų arba patyrusių palydovų

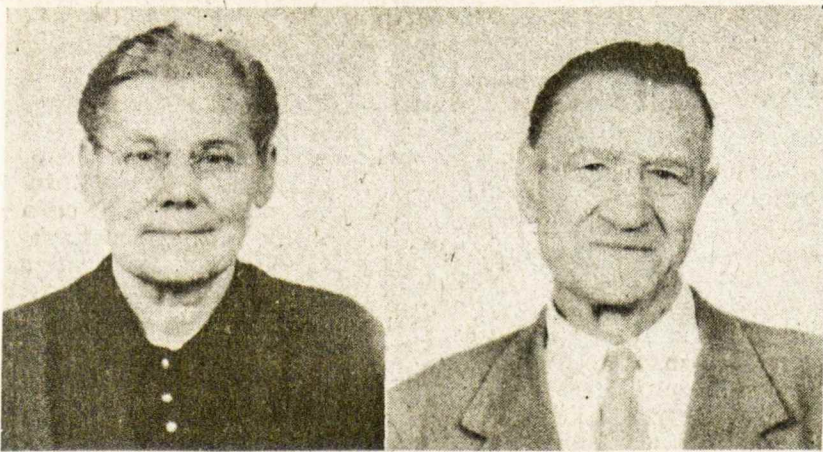
SKUBĖKITE UŽSISAKYTI!

- * Nuperkame automobilius bei kitus daiktus giminėms Lietuvoje
- * Nuperkame kooperatinius butus /
- * Sutvarkome dokumentus iškvietimams
- * Tarpininkaujame tvarkant palikimus bei suteikiant finansinę paramą artimiesiems giminėms tėvams, vaikams, broliui, seseriai, vyrai ar žmonai

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnių žinių telraukites adresu:
2385 Dundas St. W. Toronto, Ont. Canada, M6P 1X2
Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060
Telex 06-986766 TOR

Istaigos savininkai Vytautas ir Audronė Siminkevičiai
(Kelionių istaigos registracijos numeris — 1835961)

“Teviškės Žiburių” skaitytojai JUZĖ ir TOMAS ANDERSONAI, kurie netrukus minės vedybinio gyvenimo 60 metų sukaktį. Ta proga įjėdu parėmė lietuvišką spaudą, paaukodami “T. Žiburiams” 500 dolerių

Trys ketvirčiai šimtmečio Kanadoje

Juzės ir Tomo Andersonų vedybinė bei amžiaus sukaktis

Vankuveryje gyvena du labai duosnūs lietuviškai spaudai tautiečiai, būtent, Juozėfina ir Tomas Andersonai. Jie yra ilgamečiai “T. Žiburių” skaitytojai ir nuoširdūs jų rėmėjai. atvykę Kanadon prieš 73 metus ir išlikę labai lietuviški. Š. m. rugpjūčio 25 d. įjėdu švės 60 metų vedybinę sukaktį. Prie jos reikėtų pridėti ir jau peržengtą 90 metų amžiaus sukaktį. Taigi įjėdu verti dvigubo pasveikinimo.

Tomas yra gimęs Lietuvoje (Birščių k., Krosnos vls., Marijampolės aps.) 1892 m. liepos 14 d. Būdamas 18 metų, pasiryžęs įjėskoti laimės kituose kraštuose, juoba, kad vyriausias brolis Aleksandras jau prieš 6 metus buvo išvykęs Kanadon ir apsigyvenęs pas savo dėdę Juozą Navicką Suffield, Alberta. Gavęs iš brolio laivakortę, 1910 m. atvažiavo Kanadon ir Tomas. Namie liko tikti vienas brolis ir sesuo Jieva, kuri vėliau taip pat emigravo ir apsigyveno JAV-se (dabar ji našlė — gyvena Washington, Conn.).

Atvykęs Kanadon, Tomas pradėjo dirbti prie geležinkelio tiesimo darbų. Darbą gauti padėjo jo brolis, ten jau tapęs vieno skyriaus darbų prižiūrėtoju (formanu). Laikai buvo sunkūs — darbų trūkio, o už gautą darbą mokėdavo tik 15 ct. per valandą. Dirbdavo tiktai vasaros metu, o žiemą reikėdavo praleisti be jokio darbo. Jokių pašalpų valdžia nemokėjo. Ypač varginas gyvenimas buvo tiems, kurie naujai atvykdavo Kanadon ir neturėjo giminių. Patekęs į tokį vargą, Tomas pradėjo svajoti apie grįžimą Lietuvon, bet ten grėsė karinė tarnyba caro armijoje. Tai atgrasino jį nuo grįžimo — nenorėjo būti caro kareivių. Pasiliko Kanadoje, palengva apsiprato, o geležinkelio bendrovė CPR pakėlė valandinį atlyginimą iki 20 ct.

Brolio žmona pradėjo kalbėti apie savo paliktas seseris Lietuvoje. Tomas susidomėjo jomis, ir vieną jų iškvietė Kanadon. Tai buvo Juzė Stankievičiūtė iš Kubilėlių k. prie Naumiesčio. Tomas susituokė su ja Maple Creek, Saskatchewan. Tuo metu jau buvo ta-

pęs vieno skyriaus darbų prižiūrėtoju. Atlyginimas buvo jau geresnis, be to, CPR bendrovė davė ir butą. Jaunavedžiams tai buvo gera pradžia.

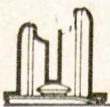
Gyvenimas klostėsi jiems gana sklandžiai. Susilaukę sūnaus Justino, kuris gerai augo, uoliai mokėsi skaityti bei rašyti lietuviškai pas mamą. Būdamas 6 metų, jau gerai skaitė ir rašė. Kai pradėjo eiti į vietinę viešąją mokyklą, dar geriau mokėsi. Baigęs ją, įstojo gimnazijon, kuria baigė su pagyrimu ir pradėjo studijas Saskatūno universitete. Deja, netrukus buvo pašauktas kariuomenėn. Ten daugiausia mokė kitus kareivius. Jo dalinys, gavęs apmokymą, buvo išsiųstas Europon, kur vyko karo veiksmai. Buvo kilnojamas iš Britanijos Prancūzijon, Olandijon ir kitur. Netrukus pasibaigė karas, ir sūnus Justinas grįžo Kanadon. Čia baigė studijas, tapo inžinieriumi ir vedė Albiną Sperauskaitę. Dabar įjėdu gyvena Vankuveryje. Justinas dirba kaip mechanikos inžinierius Br. Kolumbijos “Hydro Electric Co.”

Tomas su žmona buvo įsigiję ūkį Vakarų Kanadoje, ten sunkiai dirbo, bet laimės neturėjo. Dėlto pardavė ūkį gana pigiai ir dairėsi kitų galimybių. Apsigyveno Kalgaryje, kur Tomas dirbo prie statybų.

Išgyvenę Kalgaryje apie 30 metų, į senatvę nutarė persikelti Vankuverin arčiau savo sūnaus Justino. Nusipirko butą bendranamyje netoli Švč. Sakramento šventovės ir apsigyveno. Ten klimatas žymiai švelnesnis nei Kalgaryje. Tai lengvina ir gyvenimą saulėlydžio laikotarpyje.

Prisimindami lietuvišką spaudą ir ruošdamiesi vedybinei 60 metų sukakčiai, įjėdu paaukojo “T. Žiburiams” \$500, norėdami paremti lietuvišką spausdintą žodį. Lietuvoje įjėdu nedaug mokslo teraga-vo, bet lietuvišką spaudą labai brangina. Įjėdu taip pat remia ir lietuvišką veiklą, kurioje patys anksčiau aktyviai dalyvavo.

Gyvuokite, malonūs tautiečiai! Jūsų žingsnius telydi Viešpaties palaima! P.R.

Toronto miestas

Svarbus pranešimas Toronto miesto nuosavybės mokesčių mokėtojams

Jau turėjote gauti 1983 metų nuosavybės mokesčių baigminės dalies sąskaitą. Jei dar negavote, skambinkite 947-7115, arba rašykite Tax Collector, City Hall, Toronto M5H 2N2, arba tuojau atvykite į miesto rotušę ir kreipkitės į Information Counter, Main Floor, City Hall.

Atsiminkite, jei ir negaunate sąskaitos esate atsakingas už nuosavybės mokesčių mokėjimą. Paskutinės 1983 metų įmokos turi būti sumokėtos dalimis birželio 15, liepos 15, rugpjūčio 15 ir rugsėjo 15.

Galite sumokėti savo mokesčius miesto rotušėje nuo pirmadienio iki penktadienio tarp 8.30 v.r. ir 4.30 v.p.p., taip pat — kiekvieno oficialaus banko skyriuje metropoliniame Toronte arba — siųsti savo įmokas paštu tiesiai į miesto rotušę. Čekius rašyti: “The Treasurer City of Toronto”.

Atsiminkite, kad negalima delsti. Jūsų mokesčiai panaudojami tarnyboms bei įrenginiams, kurie daro Torontą gera vieta gyventi ir dirbti. Tai apima pradinės ir vidurinės mokyklas, miesto tarnybas — apsaugą nuo ugnies, atmatų išvežimą, sniego valymą, parkus bei pramogų vietas, kelių tiesimą bei taisymą. Taipgi apima metropolinio Toronto tarnybas, įskaitant policijos apsaugą, socialines paslaugas, vaikų gerovę ir greitąją pagalbą.

G. H. Clarke, miesto išdininkas

Pagrindinis uždavinys – juodinti išeiviją

Kam tarnauja A. Laurinčiuko pjesė? Rašo Lietuvos pogrindžio “Aušra” 34 numeryje

Šių metų (1982) lapkričio mėnesį beveik visuose Vilniaus kino teatruose buvo demonstruojamas Lietuvos kino studijos meninis filmas “Medaus mėnuo Amerikoje”. Nors per 30 savo veiklos metų Lietuvos kino studija dar nesukūrė tokio filmo, kuris objektyviai pavaizduotų kuria nors mūsų praeities ar dabarties gyvenimo atkarpą ir paliestų opesnes temas bei ilgėliau išliktų tautos atmintyje, tačiau jau tokia žmogaus prigimtis, kad jis nuolatos įjėsko, viliasi ir laukia: o gal štai pamatysime kažką širdžiai artimo? Juk turime gabių operatorių, režisorių ir talentingų aktorių.

Tad ir šįkart šimtai žmonių susikaupe stebėjo ekraną, laukdami, kad filmo kūrėjai prabils į juos nuoširdžiai savo meno kalba, pasikvies apmąstyti sudėtingą dabartį.

Filmo turinys

Filmas prasideda Lietuvos vaizdais. Po daugiau kaip 30 metų skaudaus išsiskyrimo Morta gauna leidimą vykti pas savo vyrą gydytoją į JAV, kur jį nubloškė karo audra. Ekranė, prieš išvykstant — paskutinė jos kėlionė — tylas lietuviškas kapinaites, kur amžinam poilsiui atsigulė artimieji... Paskutinė pagarba jiems. Sudėtinga psichologinė situacija — reikia skirtis su dukra, kuri vienintelė siejo ją su gyvenimu, kuri ilgais išsiskyrimo metais buvo jai viskas. Dukra su savo vyrų lieka Lietuvoje — laukia kūdikio. O Morta karštai mylėjo Jurgį. Tačiau kas beišliko iš tos meilės, kai nutekėjo tokia ilga, viską ardanai ir griauančiai metų tėkmė? Ar bepajėgs dar ką susigrąžinti, ką nors atkurti iš tos gražios praeities? Didelio pareigos jausmo, o gal ir teberusenancijos meilės skatinima, vyksta į visdėlto pas Jurgį, kuris ten, užjūry, tapęs jau Džoržu Stikeriu.

Žiūrovai nekantriai laukia to nepaprasto susitikimo. Iš tiesų, ką turi jausti žmonės, ką privalo vienas kitam pasakyti po tokių skaudžių išgyvenimų ir negailestingai prabėgusio laiko? Ką? Ogi — nieko! Cenzūra, pauzė — scenarijaus autorius šios scenos mums nē nepateikia. Prieš akis prabėga tik keletas banalių buities scenų, ir veikiai mums parodoma ta Amerika, kokia ji rodoma jau keturis dešimtmečius — žiauri, suniekšėjusi, pamynusi visa, kas žmogiška ir tauru... Morta, “be abejo”, nelinkusi tarnauti tos šalies ar, tarybinei propagandai...

O toliau? Toliau — įprastinė, štampuota laikraštinė banalybė. Demoralizuota mūsų išeivija, liūdnei bebaigianti nutautėti ir politiškai susikompromitavusi.

Jurgis — talentingas, žinomas chirurgas. Į jį kreipiasi du nepagydomi ligoniai. Abi operacijos nesėkmingos... Čia ir prasideda šantažas. Jo auka tampa ir Morta, kuri, nepakėlusiu nuolatinės įtampos, nusižudo. Paskutinis jos prašymas — pervežti jos palaikus į Lietuvą. Filmas vėl baigiasi kėlionė, tik šį kartą jau su palaikais gimtinėn.

Tiek dėl scenarijaus. Taip, atseit, ekranizuota Alberto Laurinčiuko pjesė “Paskutinis prašymas”. Ją neseniai pastatė taip pat dar ir Vilniaus dramos teatras, efektingesnei reklamai pavadinęs ją “Praraja”. O pjesės stato dar ir vienas Maskvos teatras; tam pakviestas, net plačiai žinomas režisiorius Juozas Miltinis!

Pjesės vertinimas

Tad kas gi nulėmė tokį pjesės “populiarumą”, nepaisant, kad žiūrovams ji sukėlė tik teratėlį? Būdinga, jog šį kartą net ir oficialioji kritika nieko palankaus negalėjo pasakyti, tik diplomatiškai pažymėjo, kad “didžiausias filmo dramaturgijos privalumas — filmo erdvės minimalizavimas”. Kas žino tarybinės kritikos niuansus, be abejo, supranta, jog toksai vertinimas tolygus nuliiui. O daugelis meno žinovų išvis nenori nieko kalbėti apie šią pjesę. Vienas juokaudamas net pasakė, jog Mortos nusižudymo motyvas — suvokimas, kaip beprasmiškas prabėgo jos gyvenimas Lietuvoje ir kaip bū-

tų buvę galima kitaip jį tvarkyti Amerikoje.

Ir visdėlto, nors filmas nekėlia jokių aktualių problemų, bus demonstruojamas visoje Lietuvoje bei kitose tarybinėse respublikose. Pjesė nevienu sezonu rodys taip pat ir teatrai, niekais versdami žiūrovų laiką ir didindami iki koptumo pakyrėjusį išibodėjimą.

Tačiau literatūriniam diletantui A. Laurinčiukui tai, žinoma, nerūpi, kaip nerūpi jam nei meninė, nei gyvenimiškoji tiesa. Jis tik uoliai vykdo partijos nurodymą juodinti lietuvių išeiviją ir ardyti jos ryšius su tauta. Tai pagrindinis jo uždavinys, kuris ir lėmė tokį “nepaprastą pjesės populiarumą”.

A. Laurinčiukas keletą metų gyveno JAV. Jis, be abejo, pažįsta šiek tiek ir jų gyvenimą. Tad galėtų, atrodo, kiek santūriau ir įtikinamiau bent meluoti. Ar tai mažesnio blogio pasirinkimas? Ar gal patikėjimas tuo, kad kito kelio iš viso nėra?

Bet gyvenimo praktika įtikinamai rodo, kad mažas blogis veda į didesnį, o šis — į prazūtį. Tad negi mes, taip be saiko meluodami, palengvinsime savo būtį? Negi galima patikėti, kad, tarnaudami visoms okupantų užmačioms ir ignoruodami tiesą, padėsime gimtajam kraštui, kurio būklė kaskart darosi vis sunkesnė?

Afganistanas ir Vietnamas

A. Laurinčiukas važiinėjo po Afganistaną, pasakojo savo išpučius “Tiesoje”. Nejaugi jis nesutiko ten nė vieno lietuvių, nepasidomėjo jų padėtimi ir likimu, nepasamprotavo, kodėl lietuviai turi žūti šiame tolimame krašte? Argi doras žmogus gali būti abejingas tragiškos lemties ištiktams tautiečiams? Tad kam tie veidmainiški postringavimai pjesėje apie nepagydomai sužeistą Vietnamie lietuvį išeivį? Ar Afganistano karas ne kolonijinis? Kiek sužeistų Afganistane lietuvių gydoma Taškente, Rytų Vokietijos ir kitų kraštų ligoninėse? Ar ne tuo vėčiau reikėtų pasidomėti ir palengvinti nelaimingųjų mūsų brolių tragišką padėtį?

O kolonizacija — ji vis labiau, vis įžūliau intensyvinama. Rusai plūsta į Lietuvos miestus. Chuliganizmas, girtavimas, ištvirtavimas įgavo neregėtą mastą. Kas gi laukia tokio krašto, kuris negali net laisvai pakalbėti apie doroviškai žūstančių gelbėjimą? Niekam nekyla jau abejonių, kad urbanizacijos priedanga irgi vykdoma didžiulė nutautinimo programa. Be to, net vadovaujantys ekonomistai jau nesusigauo, kas daros mūsų ekonomikoje ir kas jos laukia artimiausioje ateityje. Baigėsi ir žemės ūkio “stebukliai”, o mažėjančių žemės ūkio gėrybių dar daugiau išvežama į didžiuosius rusų miestus. Tiesa, Lietuvoj gyvenimo lygis vis dar kiek augštesnis už daugelio Rusijos provincijų, bet tai daroma taip pat sąmoningai. Tai tam tikras masalas kolonizuojantiems čia rusams. Į visiškai nuskurdusį kraštą nevažiuos net valkatos.

Išeivija

Bet Laurinčiuko šios problemos nedomina. Jis visą dėmesį sutelkęs į mūsų išeiviją. Ką gi sako toksai jo elgesys? Ar galėtų taip nusigręžti nuo esminių tautos gyvenimo problemų doras žurnalistas ir, be to, dar vadovaujantis pagrindiniam laikraščiui?

Tiesa, mūsų išeiviai irgi žmonės. Nors jų gyvenimo lygis ge-

rokai augštesnis nei mūsų, bet jie taip pat turi savo problemų. Daliai išeivių gresia ir nutautėjimas. Nenuostabu — netaip jau lengva išsaugoti kalbą ir kitus tautiškumo požymius gyvenantiems svetimame krašte.

Beje, tarybinėje spaudoje irgi mėgstama nekartą paaimanuoti apie mūsų išeivijai gresiantį nutautėjimą, apie siaurėjantį ir lėtėjantį kultūrinį gyvenimą, rašytojų gretų retėjimą. Ką gi, tad padėkime. Susirūpinkime, kad nenužūtų ta mūsų kamieno šaka! Juk kiekviena gyvybinga tauta rūpinasi ir geidžia, kad jos narių skaičius nemažėtų, kad kitur gyvenantys tautiečiai išsaugotų etninius bruožus ir ne nutrauktų ryšių su kraštu. O iš tiesų — ką gi mes darome? Ką rodo kad ir ši Laurinčiuko pjesė bei filmas?

Dešimtys tūkstančių dorų lietuvių dėl teroro baimės turėjo pasitraukti iš gimtojo krašto. Daugelis jų buvo augštos kvalifikacijos specialistai, nemažai tarp jų buvo rašytojų, filosofų, žurnalistų ir kitų labai reikalingų kraštui darbuotojų. Emigracija į Sibirą taip prarėtinio mūsų inteligencijos eiles, kad ilgainiai vos vegetavome. Be to, tūkstančiai žmonių, pasitraukdami į Vakarus, paliko tėvynėje artimus žmones. Suiro daugelis šeimų. Bet ar daug jų vėliau susijungė? Gal keliadesimt! Ne daugiau! Tad ir šis Mortos ir Jurgio ekranizuotas susijungimas nėra tipiškąs. Priešingai — tipiška yra tai, kad tūkstančiai žmonių negavo leidimo net pasimatyti ir taip mirė vienas kito neišvyde.

Pagaliau daugelis faktų rodo, kad Lietuvos šeiminkams tai ir nerūpi. Nejaudina jų, kad tūkstančiai Lietuvos išeivių dirba ir kuria svetur, kad jie teikia didžiulę naudą svetimiems kraštams. Ryšių su jais glaudinti jie neketina. Neskaudina jų ir išeivijos nutautėjimas. Argi galėtų taip varžyti kad ir knygų siuntimą bei kitus kultūrinius mainus žmonės, kuriems rūpėtų išeivių likimas?

Tautos likimas

Pagaliau nerūpi jiems ne tik išeivijos, bet ir visos tautos likimas. Tauta negali laisvai kalbėti apie savo problemas. Sunkiau, žinoma, užčiaupti burnas išeiviams. Štai dėl ko reikia visais įmanomais būdais, pasitelkiant kinematografiją, teatrą, Laurinčiuko agitpropą ir visa kita, nutraukti ryšius su “anapus” — reikia tautą dezinformuoti, išeiviją, jos gyvenimą — apjuodinti, iškreipti jos interesus, kad tauta žūtbutinėje kovoje dėl savo egzistencijos netektų vienintelio natūraliai suinteresuoto sąjungininko — svetur gyvenančių savo tautiečių. Juk išeivija gali nemažai padėti tautai, skelbdama pasauliui tiesą, pasakodama apie skaudžius nutautinimo faktus, kultūrinį genocidą, apie ekonominę išnaudojimą, jaunimo žudymą Afganistane ir kt. Štai ta rakštis! Tad reikia ją ištraukti. Reikia, pasitelkus talentingus aktorius, gabius režisiorius, naudojantis ir kino meno pasiekimais sukurti “veikalą”, kuris ardytų ir griautų tautos ryšius su ta jos dalimi, kuri ne dėl savo kaltės buvo priversta palikti gimtąjį kraštą, į kurį ji ir šiandien nebėgali sugrįžti.

Štai prieš žiūrovų akis ir pati kūnu tapusi “idėja” — pjesė. Deja, nesąžiningo žurnalisto pjesė, kuri turi pasitarnauti Maskvai, spartinančiai Lietuvos rusinimo ir dehumanizavimo politiką.

J. Rauba

Dabartinė Vokietijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba. Iš kairės: A. Lipsys, Z. Grodbergienė, V. Bartusevičius, M. Šmitienė, pirm. V. Damijonaitis. Ji rūpinasi visa lietuvių veikla V. Vokietijoje

MIELAI SESUTEI

a. a. SOFIJAI

Lietuvoje mirus,

MARYTĘ VAITKIENĘ ir jos šeimą nuoširdžiai užjaučiame —

A. V. Poškaičiai

J. V. Pilypavičiai

J. V. Jasinevičiai

Los Angeles mieste mirus

a.a. architektui

JONUI MULOKUI,

skausme likusiai žmonai JADVYGAI, sūnams — RIMUI ir DAINIUI su šeimomis reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime —

Vita Lapaitienė

Daina Lapaitytė

Ramunė ir Carl Parry

Lietuvoje mirus mylimai mamytėi

A+Ā

AGOTAI NAUJOKIENEI,

jos dukrą MARYTĘ ir žentą JUOŽĄ RYBIJ, vaikaičius RAMUTĘ KUDIRKIENĘ ir, šeimą ZIGMĄ, JONĄ ir PETRĄ nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime skausmo valandose —

Marija Savokaitienė

Roma Vass

Rūta Lindlay

L. ir K. Whitwell

Mylimam ir brangiam vaikaičiui

a. a. ROMUI PALČIAUSKUI

tragiškai žuvus,

skausmo prislėgtus senelius KAZĮ ir VALĘ PALČIAUSKUS bei visus gimines nuoširdžiai užjaučiame ir dalinamės jų skausmu —

Sofija ir Stasys Rakščiai

Fruitland, Ont.

Laima ir Justas Kriaučiūnai

Stoney Creek, Ont.

A+Ā

JONUI-ROBERTUI

SIMANAVIČIUI

mirus,

žmoną VALĘ, brolių kunigą AUGUSTINĄ, ir visus artimuosius giliai užjaučiame bei kartu liūdime —

Onutė ir Kęstutis Pliuškoniai

Jonas Ruglienius

Vytautas ir Jurina Rugieniai

Liuda ir Algis Rugieniai

Buvusiam KLB krašto valdybos

pirmininkui ir dabartinės krašto valdybos

vicepirmininkui bei kultūros komisijos pirmininkui

a. a. JONUI-ROBERTUI

SIMANAVIČIUI

staigiai iškeliauvus amžinybėn,

skausmo prislėgtus — jo žmoną VALENTINĄ SIMANAVIČIENĘ, sūnų, dukteris ir jų šeimas, seseris, brolius, visus gimines bei artimuosius giliai užjaučiame —

KLB Toronto apylinkės valdyba

Buvusiam KLB krašto valdybos pirmininkui ir dabartinės krašto valdybos vicepirmininkui bei kultūros komisijos pirmininkui

A+Ā

JONUI-ROBERTUI

SIMANAVIČIUI

mirus, jo žmonai VALENTINAI, dukroms — VIOLETAI LAURINAVIČIENEI, MARGARITAI KYBARTIENEI su šeimomis, sūnui JONUI, seserims — EUGENIJAI RAGAŽINSKIENEI, ZUZANAI REJACKIENEI su šeimomis, broliams — VINCUI, PETRUI, VLADUI, ALGIUI su šeimomis, T. AUGUSTINUI, OFM, nuoširdžią užuojautą reiškia bei kartu liūdi —

KLB Hamiltono apylinkė

Naujam Hamiltono lietuvių parapijos klebonui kunigui JUVENALIUI LIAUBAI, OFM, parapijiečiai surengė sutiktuves 1983.V.15 ir įteikė dovanas — rašomąją mašinėlę ir du balandžius kaip krikščioniškos meilės simbolį

Nuotr. J. Miltenio

Ir be manęs šilai mėlynuos

A.a. Felicijui Prekeriui iškeliauvus amžinybėn

O. GAILIŪNAITE

Tolimoje Kalifornijoje, San Jose, Felicijus Prekeris baigė jam skirtą žemiškojo gyvenimo kelią ir 1983 m. gegužės 18 d., sulaukęs 75 metų amžiaus, peržengė slengstį į amžinybę. V. Mykolaičio-Putino žodžiais tarant:

**Einu į laisvę didelę ir plačią,
Kuri priims mane kaip laukia svečia.**

**Pro pilkus sutemų rūkus
Einu pas brolius ir draugus.**

Pokario metais susipažinau su Prekerių šeima Vokietijoje, Blomberge stovykloje. Tada mus, visus ten buvusius, jungė bendra nedalia. Su Feliciju radom bendrų interesų, tarp kitko, abudu buvom skautų vadovai. Vėliau retkarčiais susitikdavome Anglijoje, pas kūrį Š. Amerikoje. Laiskais palaikėm ryšį iki paskutinių dienų.

Felicijus buvo kilęs iš Še-
duvos. Mokytojas, vokiečių
okupacijos metais — pradžios
mokyklų inspektorius Vilniu-
je. Skautų vadovas nuo jaunų
dienų. Kultūrininkas.

F. Prekeris buvo švelnus,
socialus žmogus. Nemėgo pir-
mauti, dirbo kur ir ką reikia.
Mylėjo gamtą ir žmones, ypač
jaunimą. Jaunimas atsilygin-
davo jam taip pat meile. Blom-
bergo stovyklos buvusios gim-
nazijos mokinės po daugelio
metų dar ir šiandien mini jo
įdomias pamokas, įdiegtą mei-
lę žmogui ir gėriui, kartoja
įsisavintus jo posakius.

Kaip skautininkas vadovavo
skautams Blomberge. Buvo
lengva su juo bendradarbiau-
ti. Skautukai jį mylėjo, jis
tėviškai juos globojo. Išėvi-
jos skautuose buvo plačiau
žinomas kaip įdomus ir suma-
nus lauzavedys.

Felicijų domino įvairios
meno sritys bei kultūriniai
poreiški, gal daugiausia
literatūra. Jis pats turėjo
pasakoriaus dovaną. Buvo įdo-
mus pokalbininkas. Pasitrauk-
damas iš gimtosios žemės, išsi-
vežė lietuvių poeziją atmin-
tyje. Stebėjomes. Anuomet
knųgų neturėjom. Jo kalbos,
su krisleliu humoro, būdavo
perpintos ištisais poezijos
posmais.

Pasiekę pensininkų amžių,
Prekeriai penktą metų gy-
veno St. Petersburg Beach,
Floridoje. Ten rado didelę
lietuvių koloniją ir nemažą
skaičių senų pažįstamų. Fe-
licijus buvo aktyviai įsijun-
gęs į tenyktę kultūrinę veik-
lą. Paskutinius metus buvo
sunkios ligos varginamas ir
žmonos bei dukros Dalios rū-
pestingai globojamas.

Jo šeima jaus neužpildomą
tuštumą. A.a. Felicijaus ge-
dės žmona Stasė, dukros Mil-
dai ir Dalia bei jų šeimos. Il-
gai jį minės draugai. Anot
Jono Aisčio

... Ir be manęs šilai ir marios
mėlynuos ...

Ir žvaigždės degs, kaip jos prieš
amžius degė,

Ir vėversėlių giesmė plūduriuos
linuos.

Viesėdami Čikagoje,
neužmirškite aplankyti

N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Cia gausite lietuviškų knygų,
plokštelių, odos, medžio dirbinių.
Ypač didelis gintaro
išdirbinių pasirinkimas.

Gamta šaukia jus

Rasite 133 puikiasias
žaidimo aikštes

Ontario Provincial Parks

Ministry of
Natural
Resources

Alan Pope,
Minister
William Davis,
Premier

Daugiau informacijų gausite skambindami

965-4008

Įvertins jį ir Lietuva

A.a. prel. J. Gutauskas palaidotas Britanijos Glasgove

PREL. LADAS TULABA

Š. m. balandžio 10 d. Skoti-
jos Glasgove mirė prel. J. Gu-
tauskas. Tai kukli, bet kilni
asmenybė.

Velionis gimė 1896 m. lapkri-
čio 1 d. Lazdijų parapijoje.
Tėvai buvo pasiturintys ūki-
ninkai, išauuginę gražią šeimą.
Tėviškę paveldėjo sesuo, ilgus
metus tremtinė Sibire, mirusi
Lietuvoje. Vienas brolis gy-
vena Lietuvoje, kitas mirė Ka-
nadoje, trečias — gydytojas
gyvena su šeima Venecuėjoje.

Baigęs vidurinį mokslą, J.
Gutauskas įstojo į Seinų ku-
nigų seminariją. Netrukus
suliepsnojo pirmasis pasau-
linis karas 1914 m. Seminari-
ja iš Seinų persikėlė į Žitomi-
rą ir ten tęsė mokslą. 1918 m.
vokiečių karinė valdžia lei-
do vėl veikti seminarijai Sei-
nuose su dėstomąja lietuvių
kalba. 1919 m., lenkams užė-
mus Vilnį ir Seinų kraštą,
vysk. A. Karosas su lietuvišais
kunigais ir klierikais persi-
kėlė į nepriklausomoje Lietu-
voje esančią Seinų vyskupijos
dalį. Vyskupas apsigyveno Ma-
riampolėje, o vėliau persi-
kėlė į Vilkaviškį. Seminarija
laikini apsisistojo Zypliuose.
Čia J. Gutauskas baigė semi-
narijos mokslą ir 1920 m. lie-
pos 4 d. Kaune buvo įšventin-
tas kunigu.

Jauną kunigą J. Gutauską,
pasizymėjusį dideliais gabu-
mais moksle, vysk. A. Karosas
pasuntė tolesnems teologijos
studijoms į Friburgą Šveicari-
joje. Čia išbuvo nuo 1920 iki
1921 m. Iš Friburgo persikėlė
į Muensterį, Vokietijoje, kur
išbuvo nuo 1921 iki 1923 m.

Kai baigęs mokslą grįžo į
Lietuvą, buvo paskirtas kape-
lono pareigoms Vilkaviškio
„Žiburio“ gimnazijoje. Po ke-
lerių metų iš Vilkaviškio ka-
pelono pareigoms buvo per-
keltas į Šakių gimnaziją. 1933
m. pavasarį iš Šakių buvo per-
keltas į Suvalkų Kalvariją ir
paskirtas filialinės bažnyčios
rektoriumi ir progimnazijos
kapelionu. Kai 1934 m. Skoti-
joje staiga mirė kun. Petrus-
kas ir ten gyvenę lietuviai iš-
eiviai liko be kapeliono, pla-
čių polėkių ir entuziazmo pil-
nas kun. J. Gutauskas pasisiū-
lė darbuotis tarp Skotijoje
gyvenančių lietuvių. Čia išbu-
vo iki mirties, t.y. 48 metus.

Pats pasiryžimas vykti iš tė-
viškės pastoviam darbui į sve-
timą kraštą jau buvo auksa, kuri
pasireiškė visu didumu dėl są-
lygų, kuriose kun. J. Gutauskui
teko gyventi ir dirbti. Be sa-
vos klebonijos, be savos bažny-
čios, tik atiesiems esant išsi-
sklaidžiusiems po visą plačią
Skotiją. Be to, prelato teko
atlikti ne tik kapeliono parei-
gas, bet ir būti mūsų išeivių
vadu. Reikėjo redaguoti peri-
odinį laikraštį „Išeivių Drau-
gas“, organizuoti visuomeninę
veiklą. Per visus tuos ilgus 48
metus jis buvo lietuviškosios
Skotijos širdis.

Prel. J. Gutauskas buvo re-
ta asmenybė. Gyveno sunkiose
sąlygose, bet niekad nesiskun-
dė. Buvo neturtingas, bet da-
rė gera, remdamas tuos, kurie
buvo reikalingi paramos. Visi
jį matė besišypsanti, girdėjo
dainuojanti. Net iš vakaro
prieš mirtį jis dainavo savo
dainą „Sejau rūtą...“, kai
jį aplankė kaikurie pažįstami.
Priešų neįsėjojo ir jų netu-
rėjo. Visi jam buvo bičiuliai.
Visi jį mylėjo: lietuviai ir ne-
lietuviai, pasauliečiai ir dvasi-
škiečiai. Tai liudijo laidotuvės.
Į amžiną poilsį jį palydėjo ne

tik visi lietuviai, kurie galė-
jo atvykti, bet ir daugybė Šv.
Kolumbos parapijiečių, kur jis
per daugelį metų gyveno. Iškil-
mingas šv. Mišias atnašavo
penki vyskupai, vadovaujant
pačiam Glasgovo arkivysku-
pui, koncelebravo 82 kunigai.
Dalyvavo taigi beveik pusė
Glasgovo arkivyskupijos kuni-
gų. Iš lietuvių dalyvavo vysk.
A. Deksnys, kun. J. Sakevičius,
kun. S. Matulis, kan. Kamai-
tis, kun. Andriūšis, kuris pa-
vadavo prelatą ligos metu, ir
šio straipsnio autorius iš Ro-
mos.

Iš vakaro, balandžio 12 d.,
kai kūnas buvo atgabentas į
Šv. Kolumbos bažnyčią, iškil-
mingas Mišias atnašavo vysk.
A. Deksnys, koncelebruojant
keliolikai kunigų. Pamokslą
lietuvių ir anglų kalba pasa-
kė rašantysis. Penktadienį,
balandžio 15, vien lietuviams
buvo atlaikytos gedulingos
pamaldos už a.a. prelatą Moss-
endo parapijos bažnyčioje.
Atnašavo vysk. A. Deksnys,
koncelebruojant penkiem kun-
igam. Pradžioje trumpą žo-
dį lietuviškai ir angliškai
pasakė Ganytojas, o po Evan-
gelijos kalbėjo lietuviškai
rašantysis šias eilutes. Po
Mišių visi lietuviai susirin-
ko vaišėms ir parapijos salę.
Per laidotuves balandžio 13
d. pamokslą pasakė Glasgovo
arkivyskupas. Padėkojo vysk.
A. Deksnys.

Be pastoracinio ir visuome-
ninio darbo, prel. J. Gutaus-
kas reiškėsi kaip žurnalistas
ir poetas. Visą laiką jis reda-
gavo „Išeivių Draugą“, rašė
straipsnius, kūrė poeziją ir
spausdino J. Vingiaus slapy-
vardžiu periodinėje spaudoje.
Paskutinį jo eilėraščių rinkinį
„Jotvingio raudos“ išleido
„Saltinis“ Nottingham 1982
m. Tai savos rūšies jo testa-
mentas — jo prisipažinimai ir
paskatinimai.

Gyvenimo pavakaryje, kai fi-
zinės jėgos neišvengiamai sil-
po ir amžinybė artėjo, kai tirps-
tančių svetimybės jūroje lietu-
vių skaičius Skotijoje vis re-
tėjo ir lietuviška veikla, per
tiek metų puoselėta, silpnėjo,
prelatas nekartą baigia klau-
sė save: „Ar tai tokia mano gy-
venimo, mano darbų, mano pa-
siaukojimo dalis?“ Su skausmu
širdyje ir su ašaromis akyse
jis emė plunksną į rankas ir
rašė:

Sudie, sudie! Ai, sunku tarti trumpas žodis ...
Bet nū, ištis, sudie, draugai ir broliai,
Jau metas man žygiuoti, palydovas kviečia,
O mintys ir širdis tarp jų klydoja.
Nei kreipėsi, nei laidos, nei išėjimo rūbo
Aš, broliai, neturiu, — apleidžiu viską,
Man gėda pakelti žmogaus akies ir žiusi,
Toks aš sunyks, alkanas, adriškes ...
Varnai ir neatsptos mišles paskui skrieja
Nei kello, nei takų per tyry pievą.
Kur jis, draugai? Dar meskin viengrą žodį?
... Ak, aš einu, einu jau, mano Dieve ...
(J. Guta, Jotvingio raudos, 12)

Kaip geras dvasios tėvas,
pasiruošęs iškeliauti į ten,
„kur gera būti“ dangiškojo Tė-
vo prieglobstyje, prelatas mal-
davo Visagali, kad visus savo
ganomuosius pakviestų ir pri-
imtų pas save:

Šalie poetų apdaluota,
Sviesta plaučių globama!
Toni mastytė Terešė
Pabarsto rožėmis takus ...
I tą žavingą laimės šalį
Patrauk mus, Viešpatie, visus ...
(J. Guta, Jotvingio raudos, 35)

Jį įvertino Bažnyčia, suteik-
dama jam prelato garbę, jį
įvertins Dievas, nes jis perėjo
žemę gera darydamas, jį įver-
tins Lietuva, nes jis ją mylė-
jo ir jai skyrė paskutinį savo
eilėraščių:

Spiečiuos kvapių pavasarių ir vasarų
Jau dūgia amžinybės avilyje.
Kiek buvo ten džiaugsmų ir sielvarto korų
Sukrauta ... Kas suvoki begales?

Po Mindaugo šlovės, po Sibiro ledų,
Pro visa, visa, kas tiksliai jai kilus,
Galybių Viešpatie, nuveski Lietuvą
Į laisvę, grožio ir taikos kelius!
(J. Guta, Jotvingio raudos, 40).

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir
aptraukiami seni PIGIA KAINA.
P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

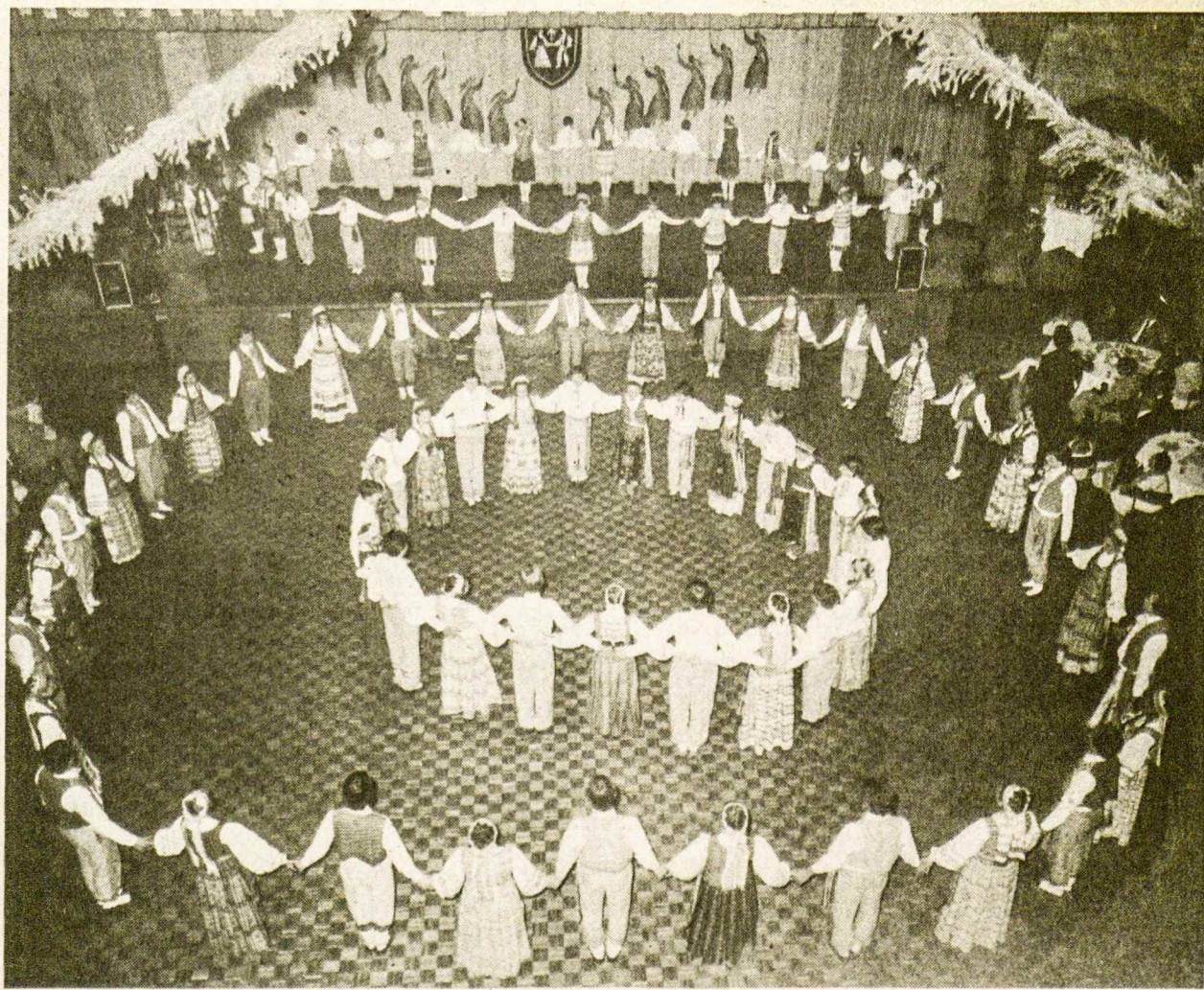
1586 Bloor Street West,

Toronto, Ont. M6P 1A7

(prieš Lietuvių Namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugštos
kainos. Gaunami kontakto lęšiai
(contact lenses).

Torontieškie lietuvių jaunimo ansamblis „Gintaras“, išsiriikiavęs tautinių šokių programai metinėje savo šventėje Anapilio salėje. Įdomią programą stebėjo gausūs žiūrovai

Nuotr. R. Puterio

Laisvės kovotojai – ketveri metai kalėjimo

Jadvygos Bieliauskienės teismas ir sovietinės spaudos puolimai

Tarptautinės žinių agentū-
ros gegužės 24 d. paskelbė prane-
šimą, kad Jadvyga Bieliaus-
kienė nuteista ketveriems me-
tam kalėti su papildoma trejų
metų nutūrimo bausme.
Agentūros nurodė kaip šal-
tinį laikraštį „Sovetskaja
Litva“, kuris paskelbė, kad
Bieliauskienė nuteista už so-
vietinės valstybės apšmeiži-
mą.

Prancūzijos žinių agentūra
AFP vadina Bieliauskiene so-
vietinio režimo kritike ir pa-
žymi, kad pokario metais ji
priklausiusi ginkluotam pasi-
priešinimo sąjūdžiui ir už tai
atlikusi aštuonerių metų
bausmę.

Reuterio agentūra taip pat
pakartojo laikraščio „Sovets-
kaja Litva“ pranešimą ir pa-
stebėjo, kad jame nenurody-
tas Bieliauskiene amžius,
tik duodama suprasti, kad ji
vidutinio ar senesnio amžiaus,
atlikusi aštuonerių metų
bausmę už vadinamą „tėvynės
išdavimą“, nes penktojo de-
šimtmečio gale priklausiusi
pogrindžio antisovietinių
partizanų grupei. Toliau Reu-
teris cituoja Lietuvos disi-
dentų šaltinį, pagal kurį Bie-
liauskiene suimta pernai spa-
lio mėnesį už religinę veiklą
su vaikais. O tai esąs nusikal-
timas sovietiniams įstaty-
mams. Sovietinis laikraštis,
pasak Reuterio, tatau netiesio-
giai patvirtino, kaltindamas
nuteistąją, kad ji nepalankiai
sovietiniam gyvenimui, neneki-
čianti ateistų, laikiusi anti-
sovietinę literatūrą, rašiusi
peticijas ir laiškus, kuriuose

kaltinama valdžia dėl religi-
jos persekiojimo.

Išsamesnių žinių apie Jadvy-
gos Bieliauskiene bylą anks-
čiau yra paskelbusi „Lietuvos
Katalikų Bažnyčios Kronika“.

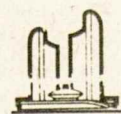
Kada įvyko jos teismas, tarp-
tautinės žinių agentūros ne-
pranešė, nes sovietiniai šal-
tiniai tai nutylėjo. Bieliaus-
kienė buvo kaltinama skleidu-
si šmeižtus, žeminčius so-
vietinę santvarką. Iš tikrųjų
pernai spalio 1 d. saugumie-
čiai, prisidengę spekuliaci-
nių prekių pajieška, iškratė
Bieliauskų butą Garliavoje,
paėmė tris rašomąsias mašinė-
les ir knygu, kurios viešai
knųgnyuose negaunamos. Sau-
gumiečiai paėmė nepriklauso-
mos Lietuvos mokyklose pla-
čiai vartotą istoriko A. Šapo-
kos suredaguotą Lietuvos is-
torijos vadovėlį — 11 egzemp-
liorių, taip pat prieš karą
parašytą ir išleistą istoriko
A. Kučinsko-Kučo moksli-
nį veikalą „Kęstutis“, kitas Va-
karuose gyvenančių lietuvių
autorius knygas, tarp jų ir ne-
baigtos perspausdinti filoso-
fo Antano Maceinos knygos
„Jobo drama“ aštuonis eg-
zempliorius. Paimti rankraš-
čiai: kreipimasis į Lietuvos
vyskupų konferencijos pirmi-
ninką vyskupą L. Povilonį,
laiškas apie Romą Kalantą,
Mečislovo Jurevičiaus kalba
teisme, archyvinė medžiaga
apie Gulago kalinių kančias,
pačios Bieliauskiene lase-
ryje nešiotas kalinio nume-
ris.

Iš kitų Bieliauskienei iš-

keltų kaltinimų galima spręsti,
kad ji buvo sovietinio saugumo
įtariama laisvosios pogrindžio
spaudos darbuotoja ir sėkmin-
gai ugdė lietuviškąjį patrio-
tizmą mokykliniame Garliavos
jaunime.

Kaip anksčiau už sovietinės
santvarkos „šmeižimą“ nuteis-
tąjį kunigą Svarinską, taip ir
Bieliauskiene oficialioji spau-
da smarkiai kaltino už ryšius
su Lietuvos partizanais pokar-
io metais, nors už tai ji jau
seniai atliko aštuonerių metų
bausmę Gulage ir nuo minėtų
laisvės kovų praėjo daugiau
kaip trys dešimtmečiai. Poka-
rio ginkluotos laisvės kovos
ir dabartinio lietuviškojo
pasipriešinimo surišimas visų
pirma naudingas baudžiamie-
siams organams, norintiems
įbauginimo sumetimais pas-
skirti kiek galima didesnę
bausmę. Tačiau, antra ver-
tus, sovietinis režimas tuo
pačiu nenoromis pripažįsta,
kad, nors ir neginkluota,
šiandieninė Lietuvos pasi-
priešinimo kova yra tiesio-
ginė tąsa pokario laisvės
kovų sąjūdžio. Toks prisi-
pažinimas niekais paverčia
režimo propagandines prie-
mones, kuriomis siekiama
įteigti, kad Lietuva seniai
pasidavusi ir pavergėjams
nebesipriešinanti.

Nepalaužiamą laisvės ir
tautinio pasipriešinimo dva-
sį Lietuvoje patvirtina da-
bar įvesti valdžios varžtai
ir nauji Vakarų pasiekę
laisvosios pogrindžio spau-
dos egzemplioriai „LKB Kro-
nikos“ nr. 57 ir pogrindžio
„Aušros“ nr. 34. L.R.

TORONTO MIESTAS

VIEŠAS PRANEŠIMAS Langų rakinimo įtaisais daugiabučiuose pastatuose

Pranešama, kad Toronto miesto korporacijos tarybos posėdis 1983 m. balandžio 22 d. priėmė nuostatą nr. 323-83, taip papildantį iki šiol galiojusį nuostatą.

1. Pakeistasis gyvenamųjų namų nuostatas nr. 73-68 papildomas pridėdant prie 29 skyriaus šias taisykles.

“(10) Neatsižvelgiant į tai, kas pasakyta tame nuostate, kiekvienas atidaro-
mas langas daugiabučiuose pastatuose privalo turėti automatinį
įtaisą, kuris:

(a) apriboja lango atidarymą daugiausia iki 4 colių,
(b) negali būti nuimtas arba apeitas, nebent su atitinkamu įrankiu, skirtu
šiam tikslui.

(11) Poskyris (10) netaikomas langui, atidaromam į balkoną arba prieangį.

(12) Poskyris (10) netaikomas langui pirmame, antrame, trečiame arba bet-
kuriame aukšte, esančiame žemiau pirmo aukšto daugiabučiame
pastate.

(13) Poskyriuose (10) ir (12),

“augštas” reiškia pastato dalį, esančią tarp grindų ir jų viršaus, t.y.
sekančio aukšto grindų; jeigu virš jų nėra grindų, tai reiškia pastato
dalį tarp viršutinių grindų ir lubų virš jų;

“pirmas augštas” reiškia augštą savo grindimis atsiemiantį į pamatus
ir iškilusį daugiau kaip šešias pėdas virš pamatų; kiti augštai skaičiuo-
jami panašiu būdu iš eilės, einant augštyn;

“pamatai” reiškia numatytą arba jau paruoštą statybai plotą, liečiantį
pastatą ties visomis išorinėmis sienomis”.

2. Šis nuostatas įsigalios 1983 metų spalio 1 dieną.

Roy V. Henderson,
miesto rašvedis

1982-83 mokslo metams baigiantis, Toronto Maironio mokykla savo lituanistinių pajėgumą parodė trimis leidiniais: tradiciniu mokyklos metraščiu, šiemet pavadintu "Keliau-ame sapne", mokinių leidžiau "Vėjo" laikraščiu ir X kyriaus kūrybos rinkiniu "Suliev 1983".

Metraščio vadovybė šiemet įerėmė naują redaktorę, žinojoji vaikų literatūros specialistę ir "Eglutės" redaktorę esuo Ona Mikailaitė, šiuo metu gyvenanti Toronte. Naujos redaktorės ranka gerokai pakeitė metraščio medžiagos parinkimą — beveik viską rašė patys mokiniai. Toji mokinių medžiaga išdėstyta pagal jų amžių — skyriais ir jų pačių iliustruota. Vaikų darželis dar nieko neparasė, bet savo mintis išdėstė piešiniais. Pirmas skyrius — žymiai gudresnis. Žmonės čia jau panašūs į žmones ir netgi pavaizduoti jų jėdysje tarp namų ir kitų daiktų.

Antras skyrius jau pradeda rašyti. Jų pasirinkta tema — metų laikai. Didėsė pusė skyriaus mokinių parašė po kelias eilutes apie tai, kaip jiems patinka kuris nors metų laikas. Čia pat pridėjo ir gana taiklias iliustracijas. Trečias skyrius, vienas mažiausių mokykloje, pasirinko temą "Paukščių draugai". Ketvirtos sk. tema "Idomūs žmonės", kurie pasirodė esą tėtis, mama ar kas nors iš giminii.

Penktos sk. tema "Jei aš būčiau... mokyklos vedėja". Tikėkimės, kad kada nors viena jų ir bus tose pareigose. Šeštąs skyrius filosofuoja tema "Mano gyvenimas". Apskritai, vaikai savo gyvenimui patenkinti. Septintas skyrius pats mažiausias — vos keturi mokiniai. Jie pereina į psichologinę temą "Mano baimės" ir bižo daugiausia vorų, gyvacių ir vienantvės kambaryje. Aštuntas skyrius jau ilgesniais rašinėliais pasižiūri į save ir savo draugus. Devintas sk. imasi literatūrinių temų, šalia literatūros klasikų užkabindamas netgi K. Bradūno "Marą". Dešimtas baigiamasis sk. ilgesniais rašinėliais ir jau gana brandžiomis iliustracijomis grįžta į "Draugystės" temą, prie kurios eina draugystės fotografijos iš mokyklos gyvenimo ir visų abiturientų asmeninės nuotraukos.

Pžiūrėję į 21 mokytojo nuotrauką matome, kad mokyklą ir savo rankas jau perėmė vidurinioji karta, kurios vaikai yra mokykloje. Tokia yra ir mokyklos vedėja Giedrė Paulionienė.

Augštesnieji Lituanistiniai Kursai šį kartą daug vietos neūzima. Yra du mokinių parašyti rašinėliai "Aušros" temomis (senosios ir dabartinės), bendra kursų studentų nuotrauka ir atskiros kiekvieno abituriento nuotraukos.

Mokyklai dirbti padeda mokyklų taryba, vad. kun. J. Staškaus, tėvų komitetas, vad. D. Karoso, grupė mecenatų ir eilė kitų padėjėjų. Metraštis spausdintas "Time Press" spaustuveje, 64 psl.

"Vėjas" yra rotatoriumi spausdintas 14 puslapių leidinėlis, leidžiamas pačių mokinių, padedant mokykl. A. Baziliauskui. Redaktorais pasirašo X sk. mokinė Rasa Malinauskaitė ir IX sk. mokinys Dovydas Genys. Atrodo, kad žurnalistams buvo laisvai leidžiama pasirinkti rašinių temas, tad jų čia ir matome labai plačią skalę.

Apskritai, leidinėlis dvelkia gyva mokykla ir tais interesais, kuriais jos mokiniai domisi ir gyvena.

"Sudiev 1983" yra literatūriskai išreikšti X sk. atsiveikinimo žodžiai. Rotatoriumi spausdinti 22 puslapiai turi šiuos skyrius: Rašėme tiems, kurie kenčia už tėvynę, Mes rimtai gilinomės, Rašėme apie laisvę, Apie lietuvišką mokyklą, Apie "Paramą", Apie spaudą ir rašytojus, Mes patys kūrėme, Atsisveikinimo žodžiai, Nuotrupos.

Pirmajame skyriuje svarstoma, kodėl eita į lietuvišką mokyklą. Daugumas pasisako, kad ejo tėvų vėrčiami, bet kai reikia išeiti — gaila. Antrajame skyriuje duodama filosofijos apie laisvę. Daugiausia dė-

mesį patraukiantis yra R. Zavytės straipsnelis "Vieną kartą buvo laisva šalis... tas kraštas yra Lietuva". Sekantis skyrius yra lyg ir pirmojo tęsinys — laiška, rašyti kaliniams Sibire. Daugumas jų grįžo su įrašu "Adresatas nesuras-tas".

Spaudos skyrius daugiausia skirtas "Aušros" paminėjimui. Savos kūrybos dalyje išsiskiria A. Nausėdo eilėraštis "Lietuva", kuriame originaliai vaizduojamos tautinės vėliavos spalvos. Idomus ir L. Balaišo eilėraštis "Rudenėlis", parašytas lengvu Vytės Nemunėlio stiliumi.

Gerų minčių randame atsiveikinimo kalbose, parašytose R. Zavytės ir T. Slivinsko, o nuotrupų skyriuje skaitome tokius pasisakymus: "M. Mažvydas buvo paskirtas kunigo Ragainėje. Ten gyveno, rašė ir laukė, kol numirs. Ir tada numirė". "Tėvai visą gyvenimą įsakinėja vaikams pagal jų tikslą, o vaikai nežino, kas tas tikslas yra". "Mokykla yra vieta, kur mokytojas kalba, ką jis nori. Jis labai daug kalba, o mokiniai nežino, ką jis kalba. Po to mokiniai turi rašyti rašomąjį darbą". A.R.

BALYS GAIDŽIŪNAS

Mažosios tremtinės rytas

— Mama, jau rytmetis vėlus — Kodėl akių tu neatmerki? —

Margasis paukštis baigė giesmę — Ar tu girdi, dukrelė šaukia. Tavoji ašara krauju nubėgus Baltam veide dėmę nusėdo. —

Saltam upely kaspinus išploviau Ir saulę juos išdžiovinau. Supink kasas, kaip vakar pynėi. Ir pabučiuok, kaip vakar bučiavai. —

Tos tavo lūpos buvo karštos, Kaip židinio ugnis karšta. —

Mama, prašau, pabusk greičiau. —

[mano veidą pažiūrėk. Tu neklausai, o aš verkiu — Sunknelėje saga išstrūkus, Mes nebeturim duonos, Neparnešė nieks pieno. —

Kodėl negrįžta tėtis? — Juk meldėmės abi, kad grįžtų. Sakei, kad reiks toliau keliauti, —

Kas sunkų ryšulį paneš — Ten krikšto rūbai, abecėlė, Maldaknygę auksinėm litarėlėm? —

Negrįš jau tėtis, niekada negrįš — Jam seka pasaką miškai žalieji. —

Mama užmigo nesikels — Jos širdį sielvartas pervėrė —

Kas duonos riekę tau paduos, Kas saugos senąją maldaknygę Mamos tau megtą krikšto rūbą, —

Kas tave augins, vargę paguos? . . .

Lietuvių dailė televizijoje

Otavos televizijos CJOH stoties (6 kanalo) vadovybė paskambino dail. Tamošaičiams, kad ji norėtų nufilmuoti ir rodyti televizijoje dailininkų kūrybą ir patį darbą. Gavę teigiamą atsakymą, gegužės 4 d. atvyko du filmuotojai su visais filmavimo prietaisais. Vienas jų — Carl Hanlon susipažinęs su aplinka, parengė skriptą-tekstą, o kitas — Grey Aldworth per šešetą valandų nufilmavo Anastazijos Tamošaitienės kilmis ir tautinių drabužių adimą, taip pat Antano Tamošaičio tapybos paveikslus ir patį tapymo darbą. Abu Tamošaičiai filme paaiškino apie savo kilmę bei tapybos brąžus. Be to, nufilmavo ir Tamošaičių sodybos aplinką su kopyltėlėmis bei Rūpintojėliais. Paprašė daugiau žinių apie lietuvių mitologiją ir apsirūpino lietuviškos muzikos plokštele.

Gegužės 28 d., 6.30 v.v. buvo rodomas per televiziją tas filmas, pavadintas "Mita ir legendos" dviejų lietuvių kūryboje. Filmą pakartėjo gegužės 29 d., 2.30 v.p.p. per 6-ji kanalą. Filmuotojai pranešė Tamošaičiams, kad jie tą filmą įrašė į vaizduojantę ir atsiųs dailininkams kaip dovaną. M.

Toronto lietuvių jauniosios kartos choras "Volunge" ruošiasi dainų šventei Čikagoje. Choriui vadovauja muzikė DALIA VISKONTIENĖ

"Lietuvos likimo keliais"

Gen. Stasio Raštikio atsiminimų ketvirtasis tomas

J. VAICELIŪNAS

Iš spaudos išėjo gen. St. Raštikio atsiminimų IV-tas tomas "Lietuvos likimo keliais". Autorius sako, kad tai paskutinis jo atsiminimų tomas. Tiesa, šiame tome atsiminimų ne daug, bet daugiau įdėta kitų lietuvių atsiminimų, laiškų, recenzijų ištraukos bei jų komentarai. Kaikas pasikartoja, bet tie pasikartojimai gerokai praplėsti, todėl skaitomi kaip nauji.

Autorius sako, kad neturėjęs progos aprašyti 1919-20 m. laikotarpio, nes 1919 m. rugpjūčio mėnesį per kautynes su bolševikais buvo sunkiai sužeistas, pateko į bolševikų nelaisvę ir joje išbuvo apie porą metų. Bet čia yra plačiai aprašytos jo fizinės ir dvasinės kančios bolševikų nelaisvėje. Tai taip pat didelė pamoka, kur parodoma žmonėms, kad bolševikai-komunistai yra žiaurūs sutvėrimai.

Čia autorius (166 psl.) pažymi, kad iš komunistų žiauriausi buvo žydai ir latviai. Apie žydus blogai atsiliepęs ir 1940 m. sovietų pastatytas Lietuvos "prezidentas" J. Paleckis. Kai autorius 1941 m. sausio mėnesį apsilankęs pas jį darbo reikalais (286), Paleckis tarė: "Ak, tie žydai! Visų komisarų kadrai skyrėsi dabar yra jų apstėsti, ir jie net gerų lietuvių neprileidžia prie darbo". Kitoje vietoje (688 psl.) autorius sako, kad 1967 m. karė žydai iš arabų belaisvių atimdavo batų ir basus paleisdavo į tyrus, į tikrą mirtį. Bet čia žydus jis ir pogi .a, kad 2,5 mil. Izraelio žydų nugalėjo 70 mil. arabų.

Autorius plačiau paliečia vokiečių okupacijos laikotarpį, kai pradžioje buvo susidariusi laikinoji Lietuvos vyriausybė. Jis rašo: "Akčiai prieš vyriausybę vokiečių buvo panaudoti ir kai kurie vadinamosios voldemarininkų grupės lietuviai. Taigi buvo mėginta išsprogdinti Lietuvos vyriausybę pačių lietuvių rankomis. Tos grupės vardu net buvo įteiktas vokiečiams raštas, prašant nepripažinti laikinosios vyriausybės iki grįžimo prof. Voldemaro sutelkti visą valdžią Lietuvos vokiečių karinės vadovybės rankose". (321). Nuostabu, kad voldemarininkai vokiečius staitė augščiausiai už Lietuvos vyriausybę. Ir jie dar laukė iš Maskvos meskos nagų sugrįžtančio prof. A. Voldemaro. Pastarasis buvo gabus profesorius, bet nepažino bolševikų ir laisvai atvyko į jų nagus.

Autorius rašo: "Ir pagaliau vokiečių Gestapo, kai kurių voldemarininkų padedamas, buvo suorganizavęs net atvirą sukilimą prieš vyriausybę. Tik dėl šalto Braziliečio reaguavimo nebuvo prieita prie kraujo praliejimo tarp pačių lietuvių". Toliau (341) autorius rašo: "Prasidėjo Lietuvos laikinosios vyriausybės sunki kova už savo egzistenciją. Vokiečiai darė viską, kad tik tą vyriausybę greičiau sukompromituotų ir likviduotų. Negalėdami geruoju jos paveikti, jie buvo sugalvoję su Pyragiais ir jo vienminčių pagalba suruosti net ginkluotą sukilimą prieš Lietuvos vyriausybę, kas jiems liepos 23-24 naktį nors dalinai buvo pavykę. Jie grąsino sumti visus Lietuvos laikinosios vyriausybės narius ir iš-

siųsti juos į koncentracijos stovyklą arba visai likviduoti". Vis dėlto voldemarininkai pas vokiečius malonės neįgijo. Greitai buvo uždaryta jų organizacija, o vėliau ir kairurie jų nariai pateko į vokiečių kacetą.

Duotos kitų asmenų atsiminimų ar laiškų ištraukos ir jų komentavimas labai daug pasako, nes čia sužinoma tai, ko neteko girdėti ar skaityti spaudoje. Nuostabu, kad 1923 m. į drausmės batalioną Varėnuose buvo patekęs ir prof. A. Voldemaras (518). Jį į Varėnus atvežė sirguliuojanti. Jis čia prie ligoninės ir praleido tą mėnesį. Maitinosi kardininkų valgykloje. Jį į valgyklą atlydėdavo budintis karininkas.

Idomūs komentarai gen. K. Musteikio atsiminimų. Gen. K. Musteikis rašo: "Kad jis (gen. Kubiliūnas) majora be stažo būtų numatęs skirti divizijos vadu ar generalinio štabo valdybos viršininku, yra tik paties Raštikio' vaizduotės padaras" (535). Gen. Raštikis į tai atsako: "Pirmiausia, tada aš buvau ne majoras, bet pulkininkas leitenantas". Gen. Musteikis sako, kad Raštikis į kariuomenės štabą atvyko tik 1934 m. rudenį. Betgi visi lietuviai žinojo, kad plk. lt. St. Raštikis į tą štabą atvyko 1934 m. birželio mėnesį, tuoju po bandyto padaryti perversmo. Juk kariuomenės štabo sutvarkymas tada buvo pirmaeilis reikalas.

Savotiškai galvoja ir gen. štb. plk. Šova. Jis rašo: "Gen. St. Raštikis net klaidinimo sumetimais neleidžia vykdyti normaliai vasarą vykdomų kariuomenės šaudymo pratimų ir nori priversti net dvi savaites vykdyti aiškiai provokuojančius pasirengimo veiksmus". Gen. Raštikis teisingai atsako: "Tada, t.y. 1940 m. žiemą ir pavasarį, aš negalėjau nei jų siųsti, nei vykdyti, nes tada jau buvau nušalintas nuo kariuomenės vadovybės ir net paleistas iš kariuomenės į atsargą" (547). Nuostabu, kad gen. štb. plk. Šva mano, jog kai priešas pasirengęs pulti Lietuvą, geriau tuo laiku savo karius siųsti į poligoną atlikti šaudymo pratimų, o ne vykti į priešą sutikimo pozicijas. Suomiai, kai 1939 m. pajuto bolševikų pavojų, savo karius siuntė ne į poligoną, bet į pozicijas sutikti priešą. Jie negalvojo apie provokacijas. Bolševikai būtų juos puolę vienu ir kitu atveju. Lenkai 1939 m. taip pat mobilizavosi ir negalvojo apie provokacijas. Nei suomiai, nei lenkai prieš didesnius priešus neatsilaikė, bet jie savo sprendimus darė teisingai ir juos vykdė. Reikia atvirai pasakyti, kad gen. Vicksauskas nenorėjo kariauti prieš bolševikus, todėl ir sunkiuosius kariuomenės ginklus pasiuntė į poligoną. Teisingai gen. Raštikis sako: "Juk ši vasara nebuvo normali. Juk tada reikėjo pasiruošti šaudyti į priešą, bet ne į poligone esančius taikinius".

Kaikurie kritikai puola, kad Lietuvos kariuomenėje buvo per daug generolų — 54! Tikrumoje 1935 m. Lietuvos kariuomenėje buvo 17 generolų. Anksčiau jų buvo dar mažiau. Kariuomenėje buvo dalinių ar karinių institucijų, kurios turėjo didesnes teises negu

pulkas. Tiems daliniams ar institucijoms buvo pritaikytos brigados teisės. Tad atsirado ir brigados generolų.

Gen. St. Raštikio knygas recenzavo daug recenzentų, bet trys iš jų buvo savotiški: Br. Raila, J. Augustaitis ir Klauseikis-Junta. Pastarasis pasijuokė net iš gen. Raštikio šeimos nelaimės. J. Augustaitis savo ilgą ir savotišką recenziją išspausdino "Naujienose". Paskui iš tos recenzijos pagamino brošiūrą ir jas išsiuntinėjo plunksnos žmonėms.

Prof. V. Vardys (598) sako, esą neverta vesti polemikos, ypač su Br. Raila ir inž. J. Augustaičiu. Bet polemika kartais yra naudinga. Kai laikraščiuose apie recenzuojamą knygą bus prirašyta visokių nesąmonių, jos ir pasiliks. Škaitantieji tą laikraštį gaus neteisingą knygos įvertinimą. Atsakant paaiškėja tiesos žodis. Juk ir teisme pasisako abi pusės.

Buvęs Lietuvos ministeris pirm. J. Tubelis manė, kad Šaulių Sąjunga esanti nereikalinga, nes viską galėtų atlikti jaunalietaiviai. Ir prez. A. Smetona šauliai nepatiko, nes jie tvarkėsi demokratiškai. Jaunalietaiviai buvo pradėję ginkluotą revoliuciją (643). Voldemarininkai jau buvo sukūrę ginkluotą organizaciją "Geležinis Vilkas", bet ta organizacija buvo nuginkluota vidaus reikalų viceministerio ats. plk. Br. Stencelio. Gen. St. Raštikis, kaip kariuomenės vadas, išgelbėjo Šaulių Sąjungą nuo jos susilpninimo, o gal ir jos panaikinimo jaunalietaivių sąskaiton.

Gen. St. Raštikis yra vienas iškiliausių Lietuvos karininkų, buvęs kariuomenės vadas. Jį labai vertino kariai ir visuomenė. Jis nepatiko diktatūros mėgėjams. Gen. Raštikis savo keturiais atsiminimų tomiais palieka lietuvių tautai didelės vertės istorinės medžiagos, nes ir paprastose krašto istorijoje plačiau paliečiami kariniai ir diplomatiniai reikalai, negu kurie nors kiti. Lietuvių tauta gali didžiuotis, kad turėjo gabų, darbštų, energingą kariuomenės vadą, kuris tą kariuomenę pertvarkė, su moderniniu, sustiprino jos morale.

Stasys Raštikis, LIETUVOS LIKIMO KELIAIS. Iš mano užrašų. IV tomas. Išleido Akademines Skautijos leidykla. Redagavo Jonas Dainauskas. Čikaga 1982 m., 792 psl.

Atsiųsta paminėti

VEJAS, Toronto lietuvių Maironio mokyklos laikraštėlis. 1983 m. gegužės mėn. Redagavo — Rasa Malinauskaitė, X sk., Dovydas Genys, IX sk.

Ona Kazlauskaitė-Benstead, BETWEEN 2 WORLDS. Published by Mrs. Ona Benstead, Nanton, Alberta, 1982, p. 68.

Arthur Hermann, LITAUEN IN DER DEUTSCHPRACHIGEN GESCHICHTSFORSCHUNG DER LETZTEN JAHRE. Lietuvių Kultūros Instituto leidinys 4 (Romuva, 6840 Lampertheim 4, Huettenfeld). Tiražas 200. Lampertheim 1982 m., 28 psl. Kaina 5 DM.

MOKYKLOS LAIKRAŠTELIS 1982-1983. Istrauckos iš mokinių dienoraščių. Vyskuop Valančiaus mokykla Hamiltone. Redagavo mokytoja M. Kalvaitienė, koordinavo mokytoja V. Stanevičienė. Viršelis — Rimos Alderdice.

Lietuvių Rašytojų Draugijos 1982 m. grožinės literatūros \$2.000 premiją laimėjo čikagietis Anatalijus Kairys už tautosakinį romaną "Pažadų dvaras", kurį Čikagoje išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Vertintojų komisiją Los Angeles mieste sudarė: pirm. dr. Elena Tumienė, sekr. Algis Raulinaitis, nariai — Bernardas Brazdžionis, Jurgis Gliuda ir Ignas Medziukas. Jos posėdyje gegužės 28 d. balsų dauguma pasisakė už "Pažadų dvarą". Premiją A. Kairiui planuojama įteikti Pasaulio Lietuvių Dienų metu Čikagoje. Jos mecenatas — JAV Lietuvių Fondas.

Dail. M. Meskauskaitės-Gaižutienės keramikos darbų paroda balandžio 22 — gegužės 1 d. Čikagos bei apylinkių lietuviams M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo Centre, surengė "Giedros" korporacija. Parodai ji buvo sutelkusi apie 150 įvairių darbų, pradedant deginto molio ir porceliano kompozicijomis, baigiant žvaidėmis, indais bei jų komplektais. M. Gaižutienė yra ne tik keramikė, bet ir biochemikė, turinti šios srities doktoratą, studijavusi Mundeleino kolegijoje, Wayne universitete, Iliojiaus technologijos institute. Keramikos mokėsi Hyde Parko meno centre ir Čikagos meno institute.

Lietuvių Moterų Federacijos Bostono klubas gegužės 1 d. pagerbė š. m. sausio 6 d. mirusį kompozitorių a.a. Julij Gaidelį. Klubas, dar jam gyvam esant, planavo supažindinti Bostono lietuvius su naująja J. Gaidelio opera "Mindaugas". Dabar teko pasitenkinti akademinė dalimi su velionies kūrinii koncertu. Klubo pirm. E. Vasyliūnienė kalbėjo apie J. Gaidelio vaikystę, kai jam, mirus motinai, teko gyventi prieglaudoje ir ten netgi išmokti staliaus amato. Rašytojas S. Santvaras velionį apibūdino kaip kūrėją iš pašaukimo ir Dievo malonės, kurį kūrybinę jėgą atvedė į Kauno konservatoriją ir jam leido tapti vienu darbingiausių lietuvių kompozitorių. Dar Lietuvoje rankraštyje paliko scenos neįsivydusį baletą "Čičinską". Vėliau kūrė kvartetą, sonatas smuikui, poetas, simfonijas, operas, dainas solistams ir chorams, religines giesmes. Velionies kūrinys jo pagerbime atliko solistai B. Povilavičius, D. Mongirdaitė, Bostono vyrų sekteštas, jo vadovautas Šv. Kazimiero parapijos choras iš Brocktono. Akompanavo dr. Saulius Cibas. Visi šio koncerto dalyviai yra glaudžiai bendradarbiavę su J. Gaideliu.

Trečioji JAV LB kultūros tarybos premijū šventė gegužės 14 d. Brooklyne, Kultūros Židinyje, susilaukė daug dalyvių iš Niujorko, jo apylinkių bei tolimesnių vietovių. Įvadinį žodį tarė JAV LB kultūros tarybos pirm. I. Bublėnė, su laureatais ir jų pasiektais laimėjimais supažindino programai vadovė J. Stempuzis. Didžiausia \$3.000 premija už mokslinį veikalą pirmą kartą buvo paskirta Australijos Melburne gyvenančiai dr. G. Kazokienei už jos darbą magistrės laipsniui anglų kalba "Life and Work of M. K. Čiurlionis". 1982 m. dramos konkurso \$2.000 premija įteikta Algirdui Landsbergiui už jo veikalą "Onos veidas". Kitas 1982 m. premijas po \$1.000 laimėjo: dailės — grafikas V. Ignas, kultūros darbuotojas — Kleveando "Grandinėlis" vadovai Aleksandra ir Liudas Sagai, lituanistikos anglų kalba — prof. dr. V. Vardys, muzikos — kompoz. J. Kačinskas, radio programos — prof. dr. J. Stukas, teatro — aktorius H. Kačinskas, minintis amžiasis aštuoniadesimtmečio ir kūrybos šešiasdešimtmečio sukaktis. Pirmą kartą buvo paskirta ir jaunojo dailininko \$500 premija, tekusi architektėi ir dail. S. Gruzditei. Mecenatų vardu kalbėjo JAV Lietuvių Fondo tarybos pirm. St. Baras, laureatus sveikino JAV LB krašto valdybos vicepirm. J. Urbonas. Premijų šventėnė negalėjo atvykti prof. dr. V. Vardys, Aleksandra ir Liudas Sagai. Jo premiją priėmė kun. K. Pugevicius, jų — R. Kezys. Baigiant oficialiosios dalies žodį tarė LB Niujorko apygardos pirm. A. Vakselis. Meninę programą L. Beethoveno kūriniiu pradėjo jaunasis pianistas V. Bakšys, laimėjęs I vietą jaunųjų muzikų konkurse. Ją užbaigė Lietuvos dramos teatro veteranas H. Kačinskas ištrauka iš Bernardo Brazdžionio poemos "Vaidila Valiūras", J. Blekaičio, S. Santvaro, A. Gustaičio ir H. Nagio cilėraščiais.

Lietuvos liaudies buities muzėjau muzikinė teatro grupė, vadovaujama Povilo Mataičio, grįžo iš gastrolijų Užkaukazėje. Dešimt jos koncertų buvo surengta Baku, Kiurdamito, Jerevano, Leninkavos, Tbilisio bei kitų miestų gyventojams. Koncertų programas vaizduojant iširašė Gruzijos, Armėnijos ir Azerbaidženo televizijos studijos.

Styginis M. K. Čiurlionio kvartetas, kurį sudaro vilniečiai — R. Šiugždinis, S. Kiškis, A. Grižas ir S. Lipčius, turėjo pirmą išvyką Italijon, įjungti į kultūrinės Sovietų Sąjungos dienas. Koncertai buvo surengti šiaurinės Italijos Reggio, Triesto, Udino, Gonsago miestuose. Vilniečiai muzikai atliko italų šiltai sutiktus L. Beethoveno, P. Čaikovskio, D. Šostakovičiaus, M. Ravelio, M. K. Čiurlionio, G. Kuprevičiaus, F. Bajoro kūrinius.

Centrinuose Lietuvos dailės parodų rūmuose Vilniuje buvo surengta Latvijos dailininkų XIX š. pabaigos ir XX š. pradžios tapybos darbų paroda. Vilniui buvo atvežta apie 50 tapybos kūrinių, saugomų Rygos muziejaus fonduose. Lankytojai turėjo progą susipažinti su K. Guno, E. Kalnino, V. Purvyčio, J. Tilbergo ir kitų dailininkų originaliais, atsekti kaikiurių lietuvių dailininkų kūrybos ištakas. Juk XX š. pradžioje Rygos meno akademijoje mokėsi tokie žymūs lietuvių tapytojai, kaip P. Kalpokas, V. Eidukevičius, V. Putna, P. Puzinas. Ši paroda buvo susieta su to paties laikotarpio kūrinių paskeitimu. Rygon buvo išsiųsti M. K. Čiurlionio, A. Žmuidzinavičiaus ir kitų lietuvių dailininkų darbai.

Maskvos Kompozitorių Namų salėje buvo surengtas didelis dabartinės lietuvių muzikos koncertas. Jame skambėjo P. Dikčiaus sonata smuikui ir fortepionui "Medžioklė", F. Bajoro — "Prabėgę metai", B. Kutavičiaus ir O. Narbutaitės kvartetai, V. Laurušo kantata sopranui ir styginių kvartetui "Liepsnoja naktis". J. Tamulionio kūriny akordeonui. Programą atliko — Vilniaus styginių kvartetis, smuikinkas R. Katilius, pianistė L. Lobkova, Vilniaus filharmonijos sol. I. Argustienė, B. Dvariono muzikos mokyklos dėstytojas akordeonistas G. Smolskas.

Kauno lėlių teatras, šiemet minintis 25 metų veiklos sukaktį, jau yra suvaidinęs apie 10.000 spektaklių, susilaukęs beveik trijų milijonų žiūrovų. Teatru nuo pat įsteigimo vadovauja Stasys Ratkevičius. Sukakties proga kauniečiai lėlininkai vilniečiams atvežė šešis spektaklius — S. Nėries poemą "Eglė žalčių karalienė" (rež. — S. Ratkevičius, dail. V. Mazūras, kompoz. — E. Balsys), E. Ignatavičiaus inscenuotą P. Cvirkos apsakymą "Syvio dalia", bulgaro A. Močiurovo pjesę "Linksmieji gaidžiukai", J. Clonskio "Juodąją vištą arba poezimo gyventojus". A. Popeskaus "Spindulėlių", S. Ratkevičiaus režisuotą "Piemenaitę ir kiaulianą". Sunkiausias riešutas yra "Syvio dalia", režisuota A. Stankevičiaus, nes šiame spektaklyje, be lėlių, vaidina ir patys aktoriai, stokojantys vaidybinės patirties. Lėles visiems spektakliams yra paruošęs A. Kumpikas.

Vilniaus moterų choras "Aidas", įsteigtas ir vadovaujamas Juozo Vanago, specialiu koncertu konservatorijos salėje paminėjo sidabrinę savo veiklos sukaktį. Savo repertuare choras turi apie 300 dainų, yra laimėjęs laureato vardą dvidešimtyje įvairių konkursų, gastroliavęs Bulgarijoje, Rumunijoje, Vengrijoje, Jugoslavijoje, Vietname. Sukaktuvinio koncerto programon buvo įjungtos V. Budrevičiaus, Z. Kodajaus, A. Bražinsko, R. Šėdrino, R. Paulo, D. Palestrinos, J. Naujailio, J. Juzeliūno kompozicijos, J. Žilėvičiaus, Z. Venckaus, J. Strolio, O. Gravičo, S. Šimkaus, A. Budriūno harmonizuotos lietuvių liaudies dainos. Koncerto aprašyme ypač džiaugiamasi Z. Kodajaus daina "Naktį kalnuose", Z. Fibicho — "Poema". J. Žilėvičiaus — "Pas motusę paaugau", S. Šimkaus — "Užia girelė". "Aido" vadovas J. Vanagas šiam koncertui harmonizavo italų liaudies dainą "Jeigu galėčiau", sukūrė originalią dainą "Tolimam draugui", pasinaudodamas J. Lapasinsko eilėraščiu. Dalį dainų koncerte dirigavo "Aido" chormeisteris Eduardas Kaniauskas. Akompanavo koncertmeisterė Laima Puskunigytė. V. Kst.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI virš 21 milijono dolerių

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniai	10 - 3	90 dienų termin. indėlius	8 1/2 %
Antradieniai	10 - 3	180-185 d. termin. ind.	8 1/2 %
Trečiadieniai	10 - 3	term. indėlius 1 metų	8 3/4 %
Ketvirtadieniai	10 - 8	term. indėlius 2 metų	9 %
Penktadieniai	10 - 8	term. indėlius 3 metų	9 1/2 %
Šeštadieniai	9 - 1	pensijų s-ta	10 %
Sekmdienai	9.30 - 1	spec. taup. s-ta	7 1/2 %
		taupomąją s-ta	7 1/2 %
		depozitų-čekių s-ta	6 %
		DUODA PASKOLAS:	
		asmenines nuo	12 %
		mortgiculus nuo	10 1/2 % - 12 1/2 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgiculus iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Pardudame pinigines perlaides (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai opsiastai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9 Tel. 533-5454

HOMETARIO

Real Estate Ltd. Insurance Brokers
Pilnas patarnavimas nuosavybių srityje. Pasibaigę namų arba automobilio drauda? Prieš mokėdami, pažiūrėkite (mūsų kainas. Prasykite — "Ted" tel. 531-3506 171 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS
SKAITYTVUVA (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS

REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada
Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius

Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305

* Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical Fitness Certification)
* Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechaniniai
* taisymai. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
* GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258

- Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių
- Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas

P. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

(2537 Wharton Glen Ave., Mississauga, L4X 2A8, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way.
Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus.
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą

• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniai 9 v.r. — 4.30 v.p.p.;
trečiadieniai uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo
pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.

482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5 Telefonas 531-3098 Savininkai S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.) FILTOS BROS
Toronto, Ont., M6R 1V5 Telefonai 533-8451, 533-8452

"Tėviškes Žiburių" administracijoje Toronto Maironio mokyklos vyresniųjų klasių mokiniai įteikia savo laikraštį "Vejas" "T. Žiburių" redaktoriui

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

vusio finansų ministerio J. Crosbie pralaimėjimui. Nepadėjo net ir jo viešas įsipareigojimas išmokyti prancūzų kalbą penkerių metų laikotarpiu. Skaudžiausio smūgio susilaukė J. Clarkas, pats pasitraukęs iš vado pareigų, kai konservatorių suvažiavime Winnipege jo vadovybei pritarė 66,9% atstovų, ir vėl paskelbęs savo kandidatūrą į vadus. Jis tikėjosi antrą kartą laimėti rinkimus ir nutildyti savo kritikus, bet susilaukė tik 45,5% rėmėjų. Konservatorių partija su J. Clarku laimėjo parlamento rinkimus 1979 m., bet valdžioje teisiškai devynis mėnesius, turėdama mažumos vyriausybę. Tada valdžion vėl grįžo liberalai su P. E. Trudeau, kuriems nepasitikejimo pareiškimą J. Clarko vyriausybė buvo padėję laimėti NDP socialistai, atmesdami naująjį biudžetą. J. Clarkas tada padarė didelę klaidą, atsisakydamas siekti kreditistų paramos. Jam, matyt, atrodė, kad naujuose parlamento rinkimuose bus lengva susilaukti atstovų daugumos. Deja, taip neįvyko.

Su naujuoju savo vadu B. Mulroniu konservatoriai nori užsitikrinti pergale sekančios parlamento rinkimuose, kurie turėtų įvykti 1985 m. Konservatorius dabar remia 50% apsišprendusių kanadiečių. Dvi kalbis B. Mulronis yra pirmas konservatorių vadas iš Kvebeko, partijai galintis laimėti liberalų balsų. Problemą betgi sudaro jo įvesdinimas parlamentan papildomuose rinkimuose, kurių datą nustato ministeris pirm. P. E. Trudeau. Kartais mirus ar atstataidynus parlamento nariui, papildomi rinkimai atidėlojami ilgą laiką, o naujam vadui B. Mulroniui reikia skubaus atėjimo parlamentan. Tik tada paaiškės, politinis jo pajėgumas, kurį kanadiečiai nori žinoti dar prieš sekančius parlamento rinkimus.

Ne tik opozicinių partijų narių, bet ir laikurių liberalų kritikos susilaukė valdinė lėktuvų gamykla "Canadair" Montrealyje, praėjusių metų sąskaiton įtraukusi \$1,4 milijono nuostolį ir vėl paprašius

si \$240 milijonų paramos 1983 m. užbaigti. "Canadair" bendrovė valdžia įsigijo 1976 m. už \$46,6 milijono, kai jai grėse uždarymas. Buvo teigiama, kad reikia gelbėti aviacijos pramonę Kanadoje. Šiuo tikslu buvo įsigyta ir "De Havilland" lėktuvų gamykla Toronte. "Canadair" bendrovė, kai navusi tik \$46,6 milijono, finansine parama ir paskolų garantijomis iš valdžios susilaukė \$1,55 milijono. Paskelbtą \$1,4 milijono nuostolį, susietą su gautomis paskolomis, teks padengti valdžios išdui, t.y. mokesčių mokėtojams, neturėjusiems jokios naudos iš tos valdinės bendrovės. Ministeris pirm. P. E. Trudeau pasisakė už naują \$240 milijonų paramą, vis dar gindamas aviacijos pramonę Kanadoje, nors tokiu atveju valdžios investacija pradeda artėti prie \$2 milijonų.

"Canadair" bendrovė suprojektavo ir pradėjo gaminti dviejų variklių turbininius "Challenger" lėktuvus bendrovių bei didžiųjų institucijų vadovų kelionėms, susietoms su verslo reikalais. Pirmoji nedidelio lėktuvo versija atnešė didžiausią nuostolį. Lėktuvai buvo gaminami, nors niekas nenorėjo jų pirkti. Mat paaiškėjo, kad lėktuvus turi pertrumpus skrydžius be nusileidimo kurui papildyti. Juo netgi negalima perskristi Atlanto. Antroji versija šią klaidą pašalino, bet taip pat nesulaukia pirkėjų. "Canadair" bendrovei, turėjusiai apie 6.000 darbininkų, jau teko atleisti 2.000.

Aštrios kritikos parlamente ir spaudoje susilaukė apdairumu nepasizymėjusi "Canadair" bendrovės vadovybė. Esą privačios bendrovės tokių klaidų su \$1,4 milijono nuostoliu negalėtų leisti, nes jos susilauktų bankroto. Valdinė "Canadair" bendrovė ramstosi valdžios išdui, kai Kanada smaugia rekordinis biudžeto deficitas. Tolimesnė finansinė parama vargu ar beįsgebės "Canadair" bendrovę nuo bankroto. Esą tokiu atveju ją būtų geriau parduoti privatiems asmenims ir sustabdyti valdžios lėšų žarstymą, kuris neužtikrina bendrovės pajėgumo.

Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės

Sporto žaidynių programa galutinai sutvarkyta: krepšinis birželio 27 — liepos 2 d.; lauko tenisas birželio 27 — visą savaitę; tinklinis birželio 29 — liepos 2 d.; šachmatai birželio 28 — liepos 2 d.; golfas birželio 29-30 d.; šaudymas birželio 30 — liepos 2 d.; lengv. atletika birželio 30 — liepos 1 d.; plaukimas liepos 1-2 d.; raketbolas liepos 1-2 d.; stalo tenisas liepos 1-2 d.

Golfo varžybos vyks Silver Lake Country Club aikštynė Orland Park, Ill., šaudymo varžybos — New Buffalo, Mich. Slidinėjimo ir ledo ritulio varžybos jau įvyko. Žaidynių pabaigos pobūvis ir dovanų įteikimas — liepos 2 d. "Bismarck Hotel", 171 W. Randolph, 7 v.v.

Šaudymo varžyboms yra gauta New Buffalo Rod and Gun Club šaudykla prie New Buffalo, Mich., miestelio — 5 mylios į rytus nuo Union Pier lietuviškos vasarvietės. Varžybos čia vyks birželio 30 — liepos 2 d. nuo 9 v.r. Dalyvių registracija prastė iki birželio 25 d. Registravimasis pas Petrą Buliką, 5804 So. Sayre Ave., Chicago, Ill. 60638. Tel. (312) 586-9761. Registracija bus priimama ir varžybų dieną šaudykloje — vieną valandą prieš rungtis pradžią.

Šachmatų varžybos bus vykdomos 6 ratų šveicarij sistema vyrų A, B ir C klasėse, moterų ir jaunių klasėse. Dalyvių registracija atliekama iki birželio 25 d.

pas varžybų vadovą Romą Fabijoną, 7744 So. Troy St., Chicago, Ill. Tel. (312) 737-0770. Šios varžybos bus laikomos ir 1983 m. Š. Amerikos lietuvių pirmenybėmis. Varžybų laimėtojai bus įteikti dr. Algirdo Nasvyčio atminimui įsteigta pereinamoji taurė. 1982 m. ją laimėjo J. Chrolavičius iš Hamilton, Ont.

Australijos lietuviai sportininkai nusileido San Francisco aerodrome birželio 2 d. Trumpai apžiūrėję miestą per Čikagą atvyko į Klevelandą. Jie aplankys Detroitą, Baltimorę, Niujorką, Bostoną, Torontą ir Čikagą. Svečiai Toronto aerodrome nusileis birželio 17 d.

VYČIO ŽINIOS

Kanados apygardos krepšinio pirmenybėse Vyčio jauniai A. laimėjo prieš Londono Taurą 72-57, pralaimėjo Aušrai 86-120. Ankstyvesnis abiejų komandų susitikimas baigėsi vos kelių taškų skirtumu. Aušros komanda papildyta naujais žaidėjais. Birželio 12 d. vyrai krepšinininkai buvo nuykę į Hamiltoną rungtynėms su Kovo krepšinininkais. Vyčio krepšinininkai, ypač tinklininkai ir tinklininkės, atsidėję ruošiasi varžyboms su Australijos lietuvių sportininkais.

Mūsų rėmėjams — V. Pauliui, A. Balniui, A. Klupsiui, A. Borkertui, St. Dargiui, Vikt. Čirvinskui, B. Jackui, V. Turūtai, A. Piravičiui, R. Sondai ir P. Berneckui nuosirdžiai dėkojame. A.S.

Ateitininkų žinios

Metinė Toronto ateitininkų šventė pradėta birželio 4 d. laužu, kuriam vadovavo R. Girdauskaitė ir N. Slivinskaitė. Nors oras buvo nekoks, nesužlugdė dalyvių nuotaikos, ypač jaunųjų, kurie iki vieno dalyvavo.

Šeštadienį jaunučiai su globėja V. Slivinskaitė išvyko muzėjuje. Jauniai atvyko į moksleivių pokalbį, o po to su globėjomis vašinosi patsa.

Moksleiviams paskaitą "Užsienagažavimas" skaitė R. Jonaitienė. Po to visi vašinosi pas Čuplinskus p. Prapakapinės iškeptais maltiniais. Pasistiprinę vyko į teniso turnyrą. Ypatinai įdomi buvo baigminė kova tarp D. Grauskaite ir L. Azubalio. Pastarajam teko pasidalinti laimikiu — arbūzo "taure" su visais. Pasimankštinę ir pailsėję, moksleiviai išvyko į filmą.

Studentai susirinko išklausti pokalbio tema "Jaunimo išsijungimas". Seselė O. Mikalaitė kalbėjo tema "Jaunimo veidas Kronikoje". Dr. M. Uleckienė, žmogaus teisės ginti komiteto narė, informavo, kaip reaguoti į Lietuvoje iškeltas bylas. D. Juozapavičiūtė palietė jaunimo išsijungimą įvairiose jaunimo kongreso dalyse. Po to studentai išvyko prie ežero.

Sekmdienį Prisikėlimo šventovėje įvyko įžodžio iškilmės. Jaunių įžodį davė A. Balaišytė, moksleivių — L. Balaišis, Z. Bacevičiūtė, V. Dobilaite, I. Freimanaitė, Z. Gurklytė, B. Marcinkevičiūtė, D. Pargauskaitė, studentų — A. Slapsys, P. Tutlys.

Po Mišių, visi susirinko pas seselės užbaigimo agapei. Dr. O. Gustainienė pasveikino visus, supažindino su svečiais iš Hamiltono ir Montreilio, kurie taip pat sveikino torontiečius. Visų grupių globėjams buvo padėkota už darbingus metus: jaunųjų — V. Slivinskaitė, jaunių — R. Stravinskaitė ir S. Underytei, moksleivių — Z. Vaičiūnienei. Moksleiviai savo globėjų apdovanojo gelėmis ir marškiniais su įrašu "super globėja". Sugiedojus ateitininkų himną, visi vašinosi tėvų komiteto paruoštomis vaišėmis ir vartė moksleivių platinamą laikraštį "Pirmyn Jaunime". L.U.

Skautų veikla

• Registracija į sukaktuvinę "Aušros" stovyklą baigiasi šią savaitę. Vienetų vadovai stovyklautojų sąrašus su reg. mokesčiais išsiunčia registratoriui fil. K. Jėčiui, 1310 Wayside Dr., Villa Park, IL 60181, USA. Po birželio 15 d. turtininkai-kės jokių registracijos sąrašų nebesudarinės.

• Birželio 16 d., 7.30 v.v., skautų būkle sukakt. stovyklos org. k-to posėdis.

• Užjaučiame S. J. Orentą, Detroito skautų turtininką, ir jo seimą, netekus mylimos žmonos ir mamytės.

• "Woodland Trails" stovyklavietės sulietuvinimo komisija, kuriai vadovauja v.s. Kazys Batūra, ruošia didžiųjų vartų projektą, stovyklos išdėstymo planą, kelių pavadinimus, rodykles, didžiosios aikštės veliavų stiebus ir kitus įrengimus. Iki stovyklos beliko tik 7 savaitės. Č.S.

Iškilius sportininkai

Leonas Rautiškas dalyvavo Ontario Place įvykiuose "Canadian Superstars" varžybose, tačiau negalėjo įveikti visapusiškai stiprių futbolų žaidėjų. Vienok ir jis įrodė, kad yra visapusiškas sportininkas — plaukimo varžybose jis buvo trečias ir 100 m nubego per 11,6 sek. Tuo tarpu L. Rautiškas vadovauja krepšinio pratyboms Šv. Mykolo mokykloje ir laukia birželio 28 d., kai vyks atranka į profesionalų komandas.

Algis Choromanskis garsiajame Bostono maratone atbėgo 1891-muoju. Bėgime dalyvavo 7000. Jo laikas — 2 val. 54,43 min. nebuvo geriausias — teko bėgti sužeista koja. Geriausia laiką maratono bėgime A. Choromanskis pasiekė 1982 m. maratono bėgime Toronte — 2 val. 47,43 min. Tuomet iš 2.650 bėgikų jis atbėgo 127-tuoju.

K. Balaišis, Toronto Aušros lengvaatletis, mokyklų varžybose pasiekė puikią pasekmę, trišuolyje nušokęs 13,41 m. Šešioli-

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:

8 1/2 % už 90 dienų termin. indėl.
8 1/2 % už 6 mėn. termin. indėlius
8 3/4 % už 1 m. termin. indėlius
9 % už 2 m. termin. indėlius
9 1/2 % už 3 m. termin. indėlius
10 % už pensijų planą
9 % už namų planą
7 1/2 % už specialią taup. s-tą
7 1/2 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:

už asmenines paskolas nuo 12 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 10 3/4 %
2 metų 11 1/2 %
3 metų 12 1/2 %
(fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 10 1/2 %
(variable rate)

AKTYVAI virš 34 milijono dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgiculus iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaides, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antieji mortgiculai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir trečiadieniai — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniai ir penktadieniai — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniai — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniai uždaryta).

BUSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149 M6P 1A6

AL

GARBENS REALTOR

Telefonas 489-1543

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
ALFONSAS GARBENIS, savininkas, dirbantis šioje srityje virš 30 metų, sąžiningai patarnaus nekilnojamo turto reikaluose

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

Telefonas 773-6480

77 Kennedy St. West, Aurora, Ontario L4G 2L6.

Minėto Garbenio sūnus ALFONSAS, jn., specializuojasi nekilnojamo turto įkainavime (Capital Gains), investacijose, mortgicijų parūpinime ir kituose nekilnojamos nuosavybės reikaluose

A. E. LePAGE

Daiva T. Dalinda, B.A.

Kanados didžiausios namų pirkimo
ir pardavimo įstaigos atstovė Jums
sąžiningai patarnaus!

* Nemokamas namo įkainojimas *

(Istaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)

1566 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A4

Tel. 537-3431
Namų 769-9424

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas:
sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — RICHARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

Steve Ignatavičius, B.A., B.PHE, B.Ed.

patarnauja investicijų ir šerų srityje.

Jis atstovauja bendrovei Housser a. Co. Ltd. (įsteigta 1917 m.), kuri yra narė The Toronto Stock Exchange, The Investment Dealers Association of Canada. Duodama nuolaida už patarnavimą iki 80% T.S.E. ir T.C.O. tranzakcijose.

Skambinkite lietuviškai telefonu 364-0264,
ext. 16 Toronte

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju,
nuomininkų turto, verslo

Juozas-Eimis Ramas
Tel. 364-5081, namų 766-5857

Allstate Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

mečio pasekmė bene antra geriausia po torontiečio Algio Janušausko — 15,33 m.

Daiva Koperskytė balandžio mėn. Vankuveryje įvykusiose Kanados stalo teniso pirmenybėse mergaičių (17 m.) klasėje laimėjo I v. Tai buvo ketvirta lietuvaite stalo tenisininkė, laimėjusi šias pirmenybes. Vyčio Nešukaičių dinastijos stalo tenisininkės Violeta, Flora ir Glorija yra laimėjusios visų klasių mergaičių pirmenybes. Mergaičių pirm-

nybės taip pat yra laimėjusi ir Aušros Birutė Plučaitė. Aiskute Buzelytė dalyvavo tarptautinėse trijų valstybių plaukimo varžybose, kurios vyko Anglijos Leeds mieste. Plaukikė iš Vilniaus 100 m krūtine atplaukė antra ir jos laikas buvo 1:14,27. Danutė Valaitytė, iškili Kanados ilgų nuotolių bėgikė ir Montreilio olimpinės kandidatė, Londono Tauro lengvaatletis H. Barauskas taip pat priklauso prie iškilių sportininkų. A.S.

APIE KUNIGĄ STRAZDELĮ

Kun. Strazdas-Strazdelis buvo augstaitis. Jo motina kilusi iš Žemaitijos. Strazdai gyveno Kriugiškių kaime, ant Sarty ežero kranto, Kriaučių parapijoje. Tėvai buvo smulkūs ūkininkai. Mano močiutė buvo iš Strazdų giminės. Aš tame kaime buvau.

Kun. Strazdelis buvo neklusnus bažnytinei vyriausybei. Išpažintį galėdavo žmonės atlikti jį su tike pasivaikščiujant, kad ir laukuose. Žmonės jį labai mylėjo. Iš vieno paėmęs kitiems duodavo.

Linas Šeškus

MALDA MUS IŠGELBĖJO

1941 m. birželio 17 d., apie 1 v. nakties, rusas karininkas su grupę ginkluotų kareivių atėję į mūsų butą Vilniuje padarė nuodugnią kratą, įsėdėdamas bolševikams kenksmingo turinio raštų ir slepiamų ginklų. Nors nieko panašaus nerado, bet vistiek liepė pasirošiusi su mūsų mažomis mergaitėmis važiuoti į Sibirą.

Tai buvo neapsakomai skaudus ir baisus momentas. Juo labiau baisėsi, kad šeimos tėvas su sūnumis Algii ir Lucium buvo išvykę į kaimus toli nuo Vilniaus, o mane su mažomis mergaitėmis išveža tikrai pražūčiai. Verkdamas prašiau karininką atidėti mūsų išvežimą nors keliom valandom, kol kita šeimos dalis grįš iš kaimo. Bet karininkas mano prašymo nepaklausė ir liepė kareiviams mūsų paruoštus daiktus sudėti į kieme esamą jų sunkvežimį. Kareiviai tučiuojau tai ir padarė. Apie 7 v. r. jau buvo aišku, kad išgelbėjimo nėra. Tada paprašiau karininką leisti man su mergaitėmis paskutinį kartą pasimelsti prie Aušros Vartų Gailėstingumo Motinos paveikslu, kuris buvo mūsų bute. Esu gimusi ir augusi Vilniuje ir nuo jaunystės dienų tikėjau ir tikiu į Aušros Vartų Gailėstingumo Motinos stebuklingą pagalbą, todėl ir šį paskutinį kartą meldžiau jos pagalbos. Man su mergaitėmis klūpant prieš paveikslą, karininkas, akyliai stebėjęs mus, paliko toliau stebėti kareivį, o pats išėjo į kiemą ir po kelių minučių grįžęs prie mūsų klūpantių pasakė man, kad mes nevažiuosime į Rusiją (į Sibirą) ir tuot pat momentu liepė kareiviams išimti iš sunkvežimio mūsų daiktus ir sunėsti atgal į mūsų butą. Kareiviai įsakymą įvykdė, ir karininkas su jais išvažiavo savo keliais, o mes visos trys palikome neišvežtos.

Pajutusi, kad stebuklas įvyko ir esu laimingiausia moteris, apie 8 v. r. nubėgau apie 150 metrų nuo mūsų buto į Aušros Vartų šventovę, kur prie didžiojo paveikslu kun. Alfonsas Lipniūnas atnašavo Mišias. Klūpodama prieš didįjį paveikslą, apalpai ir atgavau samonę kitoje vietoje. Buvau sušlapusiais plaukais ir visa drebečiau — negalėjau viena pareiti į savo butą. Pašto valdininkės Ra-

kutienės ir kitų moterų buvau parlydėta į savo butą Aušros Vartų gtv. nr. 27, but. 3. Čia pat gydytoja Vasilevskaja suteikė medicininę pagalbą. Pajutusi sveikatos pagerėjimą, skubiai nubėgau į geležinkelio stotį ir išvažiavau į Varėną pranešti savo vyriui ir kitiems, kad apsaugotų nuo išvežimo Sibirą kančiai ir lėtai mirėčiai.

Taip ir palikome visi šeimos nariai bolševikų-komunistų nesunaikinti.

Sofija Ulbinienė

JAUNIEJI MUZIKAI

Palaiapsniui jaunieji muzikai perima lietuvių chorų vadovavimą: Hamiltone — D. Deksnys-Powell, Toronte — J. Govečas, Montrealyje — A. Stankevičius. Toronto Priskelimo par. chorvedys V. Verikaitis į choro darbą įjungė sol. Lindą Marcinkutę kaip savo pavaduotoją ir pavadė jai paruošti chorą dainų šventeiki Čikagoje. Choristai tuoj pastebėjo, kad Linda ne tik simpatiška, bet ir gabi mokytoja, sugebanti išgauti tinkamas gaidas ir iš suramėjęsių gerklų. Ji yra trečios kartos lietuvaite. Nei jos tėvas, nei ji pati Lietuvos nėra matę, bet gražiai kalba lietuviškai. Linda lietuvių gyvenime nėra naujokė — būdama mažytė mergaitė ji jau dainavo ir giedojo kun. B. Jursko vadovaujamame vaikų chore solo dalis.

Choristė

TAUTOS FONDAS

Atsiliepdamas į V. Čiuprinsko pasisakymą "Veiksniai ir kritika" ("T.Z." 1983 m. 18 nr.), ribosius tikslai Tautos Fondu. Tai vienintelis fondas, telkias pasauliniu mastu lešas VLIKo darbams, informaciniais biuleteniais šešiomis kalbomis, radijo transliacijomis ir pavergtą Lietuvą. Be to, Tautos Fondas telkia lešas Lietuvos Laisvės Ižde Lietuvai, kai ji išsivaduos iš pavergties. Šiuo metu LL Ižde yra apie \$170,000, gautų iš testamentinių palikimų ir gyvyjau auktojų.

Nesprendžiame, kas yra "bukos politinės sampratos", kaip Jūs rašote, tik turime konstatuoti faktą, kad prieš Tautos Fondą akciją Windsor, Tillsonburge ir kt. (kaip paaiškėjo TP suvažiavime Toronte) varo tikrai ne VLIKas ir ne Tautos Fondas.

Taipgi V. Č. nepasiteiravęs kur reikia, plaka TF, kad neprisideda prie Lietuvos pasiuntinybės rūmų remonto. Nevėsi reklamuojasi... Iki 1983.V.I. pagal auktojų valią, Lietuvos pasiuntinybės rūmų remontui T. Fondas persiuntė \$8,870.

Norintieji aukoti Tautos Fondui arba gauti informaciją kreipkitės į T. Fondo įgaliotinius arba į TF atstovybę Kanadoje: 6 Constance, Toronte, Ont. M6R 1S4 arba tiesiai į TF centrą: Lithuanian National Foundation, Inc., 345 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207 USA.

J. Giedraitis,

TF valdybos pirmininkas

Du lietuvių chorai koncertuoja Hamiltone. Tai Montrelio "Pavasaris" ir Hamiltono "Aidas". Dirigentė — DARIJA DEKSNYTE-POWELL, "Aido" ir parapijos choro vadovė

Sportas Europoje

K. BARONAS

Prieš vasaros atostogas kulminacinį europinio futbolo gyvenimo tašką reikia laikyti Italijos ir Vokietijos meistrų susitikimą Graikijos sostinėje. Juo buvo išaiškinta geriausia Europos futbolo vienuolikė, kuri, šalia garbingos taurės, klubo išdą įnešė gražią pinigų sumą. Ir gegužės 25 d. Atėnus reikėtų pavadinti Roma, nes įvairiomis susisiekimo priemonėmis ir šį istorinį miestą suplaukė per 50,000 italų futbolo mėgėjų, kurie juodojo rinkoje už bilietą mokėjo po 400 dol.

Pasekė futbolą mėgėjams žinoma, nes rungtynės buvo transliuojamos į 80 valstybių, stebint jas 500 milijonų žmonių. Tad jas matė ir Torontas Maple Leaf Gardens halėje, užpildytoje daugiausia italų. Staigmena padarė "Squadra Azzurri" — pasaulio meistrų pusiasalį. Vokiečiai bent iš dalies atsiliejo už pernai patirtą pralaimėjimą Ispanijoje. Sakau — staigmena, nes FC Juventus buvo laikoma favoritais prieš HSV Hamburgą (atlygino kiekvieną žaidėją 50,000 dol. premija). Deja, šį kartą teko tik sidabriniai medaliai. Vokiečių žaidėjai iš savo klubo vadovybės gavo lygintį tik 15,000 dol. premiją.

Rašydamas apie tvirtą Vakarų valiutą, prisiminiau pasaulio ledo ritulio pirmenybes Vokietijoje. Televizijos komentatorius Kanados rinktinės žaidėjas — Sittleris, Dionas, Maruką vertino šimtais tūkst. dol., o rytinio bloko — tik kaip valstybės išlaikymus mėgėjus, pažymėdamas, kad Sov. Sąjungos dauguma ledo ritulinių yra sovietinės armijos karininkai ar studentai. Idomu, kiek laiko jie praleidžia kareivinėse, jeigu sezonas su įvairiomis rungtynėmis, pasirušimais ir t.t. trunka beveik 11 mėnesių?

Kaip vilniškis "Sportas" po pirmenybių rašė, pasaulio meistras Sov. Sąjunga jau pradėjo pasi-

ruošimus 1984 m. įvykstančiai žiemos olimpiadai Jugoslavijoje. Tad nėra ko stebėtis, jei V. Europoje pasigirsta vis daugiau balsų, siūlančių nutraukti bet kokius sportinius santykius su Rytų bloko profesionaliais sportininkais, nes Vakarų mėgėjams nėra prasmės kovoti dėl medalių. Rytų bloko profesionalų sportininkų klausimą po Europos bokso pirmenybių iškėlė Šveicarija (Varnoje bokso pirmenybės laimėjo sovietai su 8 aukso medaliais prieš Bulgariją — 4). Jos sportininkų pirmininkas mano, kad V. Europa pirmenybės turi rengti atskirai, tik savo tarpe arba leisti pirmenybėse dalyvauti ir profesionalams, kaip pvz. ledo ritulyje, futbole.

Ar tuo būtų pakeltas Kanados ledo ritulinių vardas, sunku pasakyti, nes Kanada, siūsdama Europos silpnus žaidėjus, kompromituoja ne tik ledo ritulio lopšį, bet ir savo vardą.

Kanadiečiai nebloginai sužaidė prieš švedus, čekus, tačiau prieš sovietiška mašiną, ypač esant silpnam gynimui, triuškinančiai pralaimėjo. Jau ketveri metai nemačiau Š. Amerikos žemyno profesionalų ledo ritulinių, tad negalėčiau palyginti jų su Sov. Sąjungos. Europos žurnalisto, trenerių ir kt. ledo ritulio žinovų tvirtinimu, Kanada galėtų įveikti sovietus, jeigu surinktų geriausių žaidėjų bent 2-3 mėnesius bendrai stovyklai-treniruotei. Priešingu atveju Kanadai nėra jokios prasmės žiūrėti aukso ar sidabro medalių pirmenybėse.

• Daugiau laikytis dietos pasižadama drabužių krautuvių, o ne gydytojo kabinete.

• Ausį atkišk kiekvienam, ranką — draugui, o lūpas — mylimajai.

• Pelė ir patamsyje į spąstus kelią susiranda.

KLB krašto tarybos rinkimai

Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba sudarė vyriausią rinkimų komisiją organizuoti rinkimams į KLB krašto tarybą. Komisijos pirmininkė yra Zita Bersėnaitė, sekretorė — Marija Dambarienė, nariai — Liudas Tamošauskas, Algirdas Vaičiūnas ir Petras Šimonėlis. Rinkimų data 1983 m. rugsėjo 25, sekmadienis. Kandidatų sąrašai turi būti įteikiami apylinkių rinkimnėms komisijoms iki 1983 m. liepos 30 d.

Štai sąrašas rinkiminių apylinkių, iš kurio matyti, kiek ir kurioje apylinkėje renkama atstovų: Vancouver 1, Calgary 1, Edmonton 1, Winnipeg 1, Thunder Bay 1, Sault Ste. Marie 1, Sudbury 2, Oakville 1, Ottawa 1, Montreal 10, Toronto 18, Hamilton 8, St. John's 1, St. Catharines 2, Welland 1, Delhi 3, Rodney 1, London 4, Windsor 1. Iš viso — 59 atstovai.

KLB krašto valdyba

Reikalingiems socialinės pagalbos

Kanados federacinė ir provincinė valdžios bei miestų savivaldybės skiria dideles pinigų sumas vyresnio amžiaus žmonių globai. Jiems statomi papiginti butai, teikiama nemokama medicinos pagalba, steigiamos institucijos, kurios rūpinasi jų socialine priežiūra. Dažniais atvejais parūpinami papiginti butai, transportacija pas gydytoją, nemokama buto ar namo priežiūra.

Lietuvių tarpe jau yra daug asmenų, kurie prižiūrimi prieglaudose arba ligoninėse. Kai kuriais atvejais ir namie gyvenantys yra reikalingi priežiūros bei pagalbos. Norint gauti valdžios paramą, reikia rasti asmenį, susipažinusį su šios srities darbu, pažįstantį sąlygas bei įstaigas, kurios rūpinasi šiais reikalais. Šiai uždučiai atlikti Torontolietuvių Namai pakvietė Loreta Lenauskaitę socialinių reikalų tarnautoja. Ji yra šios srities žinovė, baigusi Torontolietuvių universitete sociologiją magistrės laipsniu. Ji lanko ligonius, padeda sutvarkyti pensijoms gauti reikalingus dokumentus, padeda nemokantiems angliskai, suranda finansinius bei teisinius patarėjus ir rūpinasi visais nepajėgiančiųjų reikalais.

Jos patarnavimai nesiriboja tik vyresnio amžiaus žmonių reikalais — padeda visiems mūsų bendruomenės nariams ir jų šeimoms. Žinantieji apie sergančius ligoninėse, namuose arba norintieji pasitarti su Loreta Lenauskaite malonėkite darbo valandomis pranešti Lietuvių Namų vedėjui A. Vaičiūnui tel. 532-3311, vakarais ir savaitgaliais — V. Kulniui tel. 769-1266. Pr.

• Prancūzų savaitraštis rašo: "Televizija — tai pramoga žmonėms, kurie, neturėdami ko veikti, žiūri į tuos, kurie nieko nemoka dirbti".

Ateitininkų Federacijos rinkimai

Ateitininkų Federacijos valdyba šiemet yra paskelbusi Federacijos vado, tarybos ir kontrolės komisijos rinkimus. Jiems praversti sudaryta komisija, susidedanti iš Kęstučio Čižiūno, Daivos Barzdukienės ir Jonė Vaitkaus. Bus renkami — Federacijos vadas, penkiolika tarybos narių ir trys kontrolės komisijos nariai.

Laikydamosi AF konstitucijos ir valdybos nustatytų gairių, komisija skelbia sekančias rinkimų taisykles:

1. Balsuoja visi Ateitininkų Sendarbių Sąjungos, Studentų Ateitininkų Sąjungos ir Moksleivių Ateitininkų Sąjungos nariai, įsirašę savo vienetuose ar sąjungų centro valdybose.

2. Narių surašymą vykdo sąjungų centro valdybos tiesiogiai ir per veikiančius vienetus (klubus, skyrius, draugoves ar kuopas). Ateitininkai, nepriklausą vienetais, prašomi susisiekti su rinkimų komisija.

3. Kandidatų siūlymus rinkimų komisija priima iki liepos 15 d.

4. Kandidatai į AF vadovų pareigas, tarybos ar kontrolės komisijos narius siūlomi raštu. Kandidatuoti į AF tarybą gali asmenys, išbuvę ateitininkais nemažiau kaip dešimt metų be pertraukos.

5. Kiekvieno kandidato siūlymą pasirašo penki ateitininkai. Kandidatai savo sutikimą pateikia raštu.

6. Kandidatų pavardės skelbiamos aplinkraščiais ir spaudoje rugpjūčio mėnesį.

7. Rinkimai vykdomi spalio 1-8 dienomis. Balsuojama atskiruose ateitininkų vienetuose arba paštu siunčiant balsus tiesiai rinkimų komisijai. Kiekvieno vieneto balsai ir balsavimo duomenys siunčiami rinkimų komisijai iki spalio 29 d.

Rinkimų komisijos adresas: AF Rinkimų Komisija, 7766 Trevino Lane, Falls Church, Virginia 22043, USA.

• Supažindinkite savo draugus su "Tėviškės žiburiais" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

OPTOMETRISTAS

Dr. S. Brogowski

412 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ontario

(prie Howard Park Ave.)

Kabineto telefonas

531-4251

Pacientai priimami

susitarus telefonu

II Pasaulio Lietuvių Dienų

užbaigtuvių

(suaugusių ir jaunimo),

banketą

kuris įvyks Čikagoje liepos 3, sekmadienį, Conrad Hilton viešbutyje, bilietus prašom įsigyti iš anksto J. Vaznelio prekyboje, 2501 West 71 St., Chicago, IL 60629, USA. Tel. 312-471-1424.

Bus gera proga susitikti ir pabendrauti su tautiečiais iš kitų kraštų.

A. E. LePAGE

REAL ESTATE SERVICES

PERKATE

AR

PARDUODATE NAMUS?

SKAMBINKITE

BIRUTEI GRIGAITYTEI-SPUDIENEI

3630 Lawrence Ave. East
Scarborough, Ont. M1G 1P6

431-5462
445-9469

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B.

3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5

Telefonai:
įstaigos (416) 231-4138
namų 249-2637

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS,

B.Sc., LL.B.

2 Jane St., suite 303
Toronto, Ontario
M6S 4W3

Telefonai:
įstaigos (416) 762-7393
namų 233-0303

DRESHER

INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DRESERIS ir A. MIKSIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r. - 12 v.p.p.
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

* Namų — Gyvybės
* Automobilių
* Komercinių

533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

PARLAMENTINIS SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

TIRIA SMURTO APVAŽIŠKAS ŠEIMOJE — ELGESĮ SU VAIKU

Parlamentinis Socialinių Reikalų Komitetas tęs svastymą smurtiško elgesio su vaiku nuo 1983 metų rugsėjo 6, antradienio, parlamento rūmuose Toronte (Queen's Park).

Norėdamas paruošti viską apimantį pranešimą šiuo svarbiu ir neatidėliotinu klausimu, komitetas kviečia paskirus asmenis, grupes bei organizacijas parengti bei įteikti jam rašytinius pareiškimus bei siūlymus. Visi tie rašytiniai pareiškimai turi būti įteikti komiteto raštininkui iki 1983 metų rugpjūčio 19, penktadienio. Prašymai žodiniams pareiškimams turi būti įteikti komiteto raštininkui iki 1983 metų birželio 30 dienos.

Alan M. Robinson, M.P.P.,
pirmininkas

Room 110, Legislative Building
Queen's Park
Toronto, Ontario M7A 1A2
Telephone: (416) 965-5774

Lynn Mellor,
komiteto raštininkas

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8

(416) 233-3323

Pranas Barauskas 233-4741
Antanas Genys 231-2839
Juozas Gudas 270-5256
Vacys Žižys 232-1990
Arūnas Strazdas — bendradarbis Floridoje (305)626-7406

DRAUDA

"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA

• 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1983 metų EKSKURSIJOS VILNIUS arba VILNIUS ir kiti Europos miestai

Rugpjūčio 11 Rugsėjo 1 Rugsėjo 29

Galima važiuoti 8 dienom arba ilgesniam laikui grupėje arba paskirai. Grupės birželio 30 ir rugsėjo 1 lydesiu aš pats: norintiems galėsiu nupirkti automobilius. Smulkesnių žinių teirautis čia žemiau nurodytu adresu ir telefonu.

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,

Toronto, Ontario M6P 1A5

Visais kelionių reikalais kreiptis:

V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

